

CSENDŐRSÉGI LAPOK

MEGJELNIK
HAVONTA KÉTSZER

SZERKESZTI
PINCZÉS ZOLTÁN
SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre --- --- 12 pengő
Félévre --- --- 6 pengő
Negyedévre --- --- 3 pengő

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, I. ORSZÁGHÁZ-UTCA 30

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Horváth János IV. tiszthelyettes.

Porbahullott egy tollaskalap, megtört a fénye egy büszkén csillogó csendőrszurornak: Horváth János tiszthelyettes Nagyperkátán a közbiztonság hűségese szolgálatában hősi halált halt.

Szomorú dicsőségünk és fájdalmas büszkeségünk, hogy hőseink sora végeláthatatlan; hogy a csendőrt nemcsak háborúban, hanem békességes időkben is áldozatul követeli a hivatása, hogy a mások jólétét és biztonságát de sokszor kell a maga vérével megváltania! Tudjuk, hogy a csendőrsorsnak kérlelhetetlen végzete ez, még sem tudunk hangtalanul beletörődni, mert következetes törvényszerűséggel mindig a legderekabbakat ragadja ki soraink közül.

Horváth János tiszthelyettes bizonyágot tett róla, hogy a legderekabbak közé tartozott, hogy nem viselte méltatlanul a csendőregyenruhát az életében s hogy méltónak tudott bizonyulni ehhez az egyenruhához akkor is, amikor meg kellett érte halnia. Gondolkodás nélkül, becsülettel és vitézül nézett farkasszemet a halállal s nem az ő vitézségén, hanem a csendőrsors tragikus szeszélyén mult, hogy ezúttal és mindörökké ő maradt alul a küzdelemben.

Azóta eggyel kevesebben maradtunk itt az őrhelyen s eggyel többen vannak a mi hőseink, a vitézek legvitézebbjei, a Horváth Jánosok, akik a maguk meleg vérével mossák ragyogóra a magyar csendőr nevet.

Ne kutassuk, hogy miért kellett Horváth János tiszthelyettesnek meghalnia; ne töprengjünk azon sem, hogy miért kellett mindenkinek úgy történniök, ahogy történtek, ez most már a sebeket csak felszaggatná, de nem gyógyítaná. Aki bűnös, elveszi méltó büntetését s a Horváth János kioltott élete nem marad megtorlatlanul. Most azonban, hogy az eseményekre visszagondolunk, mégsem tudunk azok minden részlete mellett szó nélkül elhaladni.

A véletlen úgy hozta magával, hogy éppen a mai számunkban közöljünk egy figyelemreméltó tanulmányt a csendőrvirtusról és arról, hogy ez a csendőrvirtus tulajdonképpen nem egyéb, mint a

régi magyar huszárvirtusnak atavisztikus átöröklődése, folytatása a csendőrökké lett utódokban. Szomorú aktualitást ad ennek a közleménynek a nagyperkátai eset, azért kénytelenek vagyunk már ezen a helyen, eleve hangoztatni, hogy huszárvirtus alatt nem a nagyperkátai virtust kell érteni és csendőrvirtus alatt sem egészen azt, ami ott az előbbivel legelőször szembenállott.

Nagyon szeretjük mi a bátor és vakmerő huszárt; azért huszár, hogy az legyen. Nem helyesljük, de a magyar nép lelkét ismerve, talán megbocsátjuk, ha ez a bátorság néha olyan tettekben nyilvánul meg, amelyekben a törvény szemével szépséghibát is fedezhetünk fel, elvégre mindenki csak addig vitézkedik, amíg emberére akad. Szinte azt lehetne mondani, hogy minálunk ez a dolgok rendje, amely sok dicsőséget szerzett a harctéren a magyar névnek. A legvitézebb huszárnak sem szabad azonban megfélemlenie a fegyelemről. Minden virtus csak addig virtus, amíg a katonát ki nem vetkőzteti a maga mivoltából s meg nem fosztja a katona legnélkülözhetetlenebb tulajdonságától, a fegyelmezettségtől. A fegyelmezett vitézségért aranyérem jár, a fegyelmetlen virtuskodásért sokévi börtön. Ez a különbség a kettő között.

Egy katonának mindig kell olyan katonai neveléssel rendelkeznie, hogy soha és semmiféle körülmények között ne merészeljen ellenszegülni annak, akinek engedelmességgel tartozik. Ahol ez mégis megtörténik, ott hiba van egész bizonyosan. A boros állapot nem menti ezt a hibát; aki leissa magát, viselje a következményeket.

Négy huszár egy szempillantás alatt leszerelt két csendőrt, akiknek töltött puskájuk, negyven töltényük, szuronyuk és éles kardjuk volt. Ha már most a csendőrvirtusról is beszélünk kell, bizony ki kell mondanunk, hogy két csendőrt nem négy, hanem tizennégy huszárnak sem szabad leszerelnie. Egy szolgálatban álló csendőrnek annyi fegyver és annyi hatalom van a kezében, hogy csak esztelen vakmerő merészel vele szembeszállani s íme, mégis megtörtént, hogy két csendőr négy huszár elől futásban keresett menedéket. A testi épségüket megmentették ugyan, de a testület hírnevét bizony alaposan megtépázták.

Csak egy kicsivel lett volna több fegyelem a huszárokban és egy kicsivel több csendőrvirtus a lefegyverzett járőrben: Horváth tiszthelyettesnek nem kellett volna a megsértett csendőrbeccsületet a vérével tisztára mosnia.

Tartozunk Neked, szegény Horváth János bajtársunk azzal, hogy ezt megmondjuk. Köszönjük Neked, amit a testületért tettél, kísérjen utolsó utadon bajtársaid halála és örök emlékezete!

Vérvizsgálatokról.*

Irta: Dr. KENYERES BALÁZS egyet. ny. r. tanár.

(Befejező közlemény)

Csak kivételesen érdeklí a büntetőbíró, de annál nagyobb jelentőségű a polgári igazságszolgáltatás szempontjából a leszármazás kérdése. Kutatásának az a feltevés adja meg az alapot, hogy a vértulajdonságok éppúgy átmennek öröklés útján a szülőkről a gyermekekre, mint egyéb testi és lelki tulajdonságok is. Örökölhethi a vértulajdonságokat a gyermek kizárólag az anyától, örökölhethi azokat az apától is, de örökölhethi azokat részben az apától, részben az anyától éppúgy, mint ahogy megtörténhet, hogy a gyermek csak az anyjára vagy csak az apjára hasonlít, vagy hogy rajta azok kinézésének keveréke jelentkezik. Hogy ha a gyermek vértestének „A” tulajdonsága van (II. vércsoport) és az anya vértestei szintén „A” tulajdonságúak, tehát mindkettőnek vére a II-ik („A b”-vel jelzett) vércsoportba tartozik, amely esetben az anya vérsavója a gyermek vértestét nem agglutinálja, lehet, hogy a gyermek ezt a vértulajdonságot kizárólag csak az anyától örökölte. Ilyenkor az apa kutatása lehetetlen, mert bármilyen vértulajdonsággal rendelkező férfi szerepelhetett apaként. Ugyanez áll arra az esetre, hogy ha úgy a gyermek vére, mint az anya vére B tulajdonságú, tehát a III-ik (B a-val jelzett) vércsoportba tartozik.

Hogy ha az anyának a vére és a gyermeknek a vére egymással ellentétes tulajdonságú, pl. ha az anya a III-ik csoportba, a gyermek a II-ik csoportba tartozik, amikor a gyermek vértestei az anya vérsavójának hozzákeveredésekor összecsapzódnak (agglutinálódnak), de az apa vére a gyermek vérel egy csoportba tartozik, tehát az apa vérsavója a gyermek vértestét nem agglutinálja, sem azt,

hogy az anyaként szereplő nő lehetne a gyermek anyja, sem azt, hogy az apaként megjelölt férfi lehetne tényleg a gyermek apja, ki nem zárhatjuk, mert lehetséges, hogy a gyermek vére tulajdonságait kizárólag az apától örökölte, az anyától semmit sem kapott.

Ha egy 3-ik esetben a gyermek vértestét úgy az anya, mint az állítólagos apa vérsavója agglutinálja gyanús, hogy a gyermek nem azok egyesüléséből eredt, mert a vére úgy az anya, mint az apa vértől idegen, illetve annak ellensége. Ilyenkor arra lehet gondolni, hogy az idegen tulajdonságokat a gyermek egy más férfitől kapta, tehát más férfi az apja. Határozottan azonban a gyermeknek az illető nő és férfi egyesüléséből való származását kizárni még ilyenkor sem lehet, mert lehetséges, hogy a gyermek vére tulajdonságát felerészben az apától, felerészben az anyától örökölte. Tegyük fel, hogy az apa és az anya vére egymással ellentétes viselkedésű, az apa a II-ik (A b), az anya a III-ik csoportba (B a) tartozik, lehetséges, hogy a gyermek vértestében az A és B tulajdonságok két oldali öröklés folytán keveredtek és így az ő vére tulajdonságai szerint a IV-ik csoportba (A B o) kerül. Ennek megfelelően a gyermek vértestét (A B tulajdonságaik révén) úgy az anyának „B a”, mint az apának „A b” vére agglutinálja. Ilyenkor természetesen meg kell találni az apa és az anya vére közötti ellentétes tulajdonságot, tehát a vizsgálatot az apa és az anya vérenek egymással való összekeverésével folytatni kell. Ha ennél a vizsgálatnál az agglutináció bekövetkezik, bizonyítva van a két vér közötti ellentét és ennek alapján meg kell engedni annak lehetőségét, hogy a gyermek vérenek tulajdonságait részben az apától, részben az anyától szerezte, tehát hogy ő a szóban forgó férfi és nő egyesüléséből eredhetett.

Rab haza.

*Odahaza mostan olyan világ járja,
Aki igaz magyar, rongyos a csizmája;
Rongyos a csizmája, kopott a kabátja,
Nincsen a világon egy igaz barátja.*

*Odahaza mostan, szomorú az élet,
Pusztul a magyarság, minden semmivé lett;
A hű atyafiak, mint bús, sötét árnyak,
Reménykedve várnak, mindegyre csak várnak.*

*Ábrándozó lelkek, amit megálmodnak,
Szébb jövője lesz még szegény magyaroknak.
Megsegít az Isten, eloszlik az átok,
Magyarokká lesznek megint a Kárpátok.*

Barénai Ferenc.

Szegény Aranyvirág!

Irta: BEÖTHY KÁLMÁN százados.

Ott pihent az oldalban, a dombon Bálint tiszthelyettes az őrsparancsnok, hazatérőben az ellenőrzésből. A körlet csöndes, emberei rendben, van egy jó félórása itt a dús fűvön pihenni, gondtalanul gondolni magát. Oldalt a szőlőkből most termek majd haza a munkások, útjuk: egy. Látja is őket, beszélgetnek is.

Lent, előtte messze kis faluja: úgy látni innen, mintha lélek se lakná, csak nagynéha bukkan fel az utcák keskeny szűrkességében egy-egy fekete pont, aztán újra elvész... Tán a szomszédasszony ment a másikhoz vagy tán Rongyos Mari volt, a „bőrharang”, aki a városba jár s tán új hírt hozott. Mert más aligha eseleng-esavarog e dologidőben. Minden ép kéz a mezőn, ahol a kenyér terem...

Nyugodt, csöndes alkonyodás kezdődött, mint Bálint lelkében. A szőlőből olykor kacagás csengett feléje, a faluból gyengén ért hozzá egy-egy korai kakaskiáltás, hazavágyó panaszos bögése a csordának zavarta a csöndet s valahonnan erőshangú parasztleány nótáját hozta a szél:

*Vót nekem egy aranyhajú kedvesem,
Párját sehol a világon nem lelem,
Aranyhaja leért egész bokáig,
Aranyhaját simogattam sokáig...*

Bálint tiszthelyettes elmosolyodott alig látszón. A megbékélt, derűs, egyenes emberek mosolya volt az kint az ő, gyönyörű, titkok-terhelte természetben... „Aranyhajú”... Az ő kicsike lánya is... Az ő gyönyörűsége, aki közelebb hozta őt az Istenhez. Az is aranyhajú. Selymes, fénylő, tiszta, dús, jóillatú aranyhajú... Az arca, mint a virágok szirma: hús, lágy és síma. Fehér és mikor simogató kéz éri, — mint a kora májusi hajnalodás...

Arva kis apróság, akiért az anyja életét adta: belepusztult a rettentő vajudásba... Arva kis Élet, akire most csak a nagyanyja gondol s akit mondhatatlan aggodással féltenek...

Az a kis könnyeszem Bálint szemében: talán az anya után szökken elő — tán ezredszer már? Vagy a kiszámíthatatlan sorsosztó Isten iránti hála sarkalta azt a szívből, hogy hát még se hagyta nehéz sorsában vígasz nélkül őt? Ki lát a szívbe?...

Akkor azt hitte: nem bírja. Azóta — lassan, nehezen beletörődött. Szolgálat, nyomozás és újra szolgálat: alig volt otthon s ha hazatért, alig melegedett meg kis árvája szemé-sugarainál, — már menni kellett: valahol hiányát érezték.

Hogyha azonban a nő és férfi vérenek keveredésekor agglutináció nem áll be, arra kellene következtetni, hogy a gyerek azt a tulajdonságot, amely az ő vérét úgy az anya, mint az állítólagos apa vérenek ellenségévé teszi, csak egy harmadik egyéntől kaphatta.

A fentebbiekben megállapított abból a tényből, hogy a magzat a vértulajdonságokat kizárólag csak az apától örökölheti következik, hogy a terhes nőnek és a méhében tartózkodó magzatnak vére egymásnak ellensége lehet. Ujabban a fennebbi lehetőséggel igyekeznek magyarázni azt a rejtélyes betegséget (eclampsia), amely terhes nőknél, illetve szülő nőknél az egész testre kiterjedő súlyos és gyakran halálhoz is vezető göresökkel jelentkezik, okát régebben is már abban keresték, hogy a magzat testéből mérgező anyagok jutnak az anya testébe s csak az újabb vizsgálatok alapján sejtjük, hogy ez a mérge nem egyéb, mint a gyermeknek az anya vérével szemben ellenséges vére.

Vérvizsgálatok az igazságszolgáltatás gyakorlatában.

Az igazságszolgáltatás gyakorlatában vérvizsgálatok végezése úgy polgári, mint büntető perek elintézése érdekében mint a büntető perrendtartás egyes intézkedéseinek végrehajthatása — pl. a szabadságvesztésbüntetés foganatosítása — érdekében szükséges lehet. Az utóbbi eset előáll pl. akkor, hogyha az elítélt vérezést hoz fel, mint a büntetés elhalasztása, vagy megszakítása kérésének indokát és gyanú merül fel, hogy a vérezést színleli, illetve szándékosan idézi elő. A kérdések — az esetek változatosságának megfelelően — igen különböző formában állhatnak a szakértő elé. A gyakrabban előfordulókat (mellőzve azokat, amelyek a vérnyom

keletkezése körülményeit, tehát azt kutatják, hogy azok preckelés, taposás, érintés, mosakodás, elmázolás folytán, vagy milyen más módon keletkeztek) alábbiakban csoportosíthatjuk:

1. A feltalált nyom tényleg vértől ered-e?
2. A vérnyom ember vagy állat vértől eredt-e? Ha állatvér, milyen állatnak a vére?
3. Ha a vérnyom embervér, vajjon honnan eredt, sérülésből, vérköpéstől, havibajtól?
4. Milyen egyéni tulajdonságai vannak a vérenek, nevezetesen bizonyítható-e a vértulajdonságok alapján, hogy:
  - a) egy vérnyom a sértett, vagy gyanúsított vértől ered-e?
  - b) hogy egy gyermek kinek a gyermeke?

A gyanus nyom tényleg vérnyom-e?

Hogy ha a vérnyom nagyobb terjedelmű és kivált hogy ha friss, — tehát keletkezése óta hosszabb idő nem telt el — szabad szemmel is könnyen felismerhető s természete iránt eléggé gyakran a körülmények sem hagynak fenn kétséget. Előfordulhatnak azonban más okból keletkező nyomok, amelyek a vérnyomok kinézését csalódásig hűen utánozzák. Ilyen nyomokat előidézhetnek festékek, gyümölcsök vagy más növények leve és roncóléka (cseresznye, vörös répa, ribizli, áfonya stb.), alacsonyabbrendű növények, gombák törmelékei vagy azok váladéka, penészgombák, moszatok, algák vagy bacteriumok, amely utóbbiak rothadó holttesten, de esetleg egyéb szerves anyagokon is (véres kenyér) sötétpiros telepeken tenyésznek; előidézhetnek vérnyomokat utánozó foltokat rovarok, pl. ágdarabokon a vértetű; származhatnak vére gyanus nyomok bélsártól még akkor is, ha az vért nem tartalmaz. Előfordulnak friss, de száraz fadarabokban is sötétvörös rostok, erek, növények felületén (pl. a

Akkor elgyengült az akarat, a kedv benne; eltávozott dolgoskezű, melegsájú asszonya majd elvitte minden erejét. Azóta — újból kezd örülni. Ma már bent él a falu szívében, — megkettőzött ereje sok dícséretet nyert, munkákra készítette, emlegették más vidékek őrsői is, az övé meg — apjának érezte.

Egyensúlyba került benne és körülötte lassan minden s most jó volt innen a dombról lenézni a kis nádas, cserepes falura, melynek közepe táján úgy meredt az égre a fehér templomtorony, mint egy hatalmas ujj, amely oda mutat, hol egyedül lehetséges a Hitet megtalálni...

Árva kis csöppsége vajjon most mit tesz? Próbálta kis portáját így, innen megkeresni. Mert számtalanszor nézte már innen azt, könnyen ráakadt: az eperfás udvarra. Elidőzött ott egy kicsit, aztán szeme a temető felé rebbent...

Készülődött. Még benéz a Lilla-majorba s aztán haza tart. Harangkondulásra otthon is lehet.

Igen, de hátha előbb?...

Mert, ahogy fegyveréért nyúlt volna maga mellé, falujából különös lármá, zaj ütődött hozzá.

Odakapta figyelőn fejét s esodálkozni készülő szeme hirtelen riadra meredt.

A templom mögött szokatlan füst esapódott, kanyargott, fel az égnek s benne pillanatokig sárgás-vöröses villódzások látszottak. Mi az? Tűz? Hol? Mi ég? — ezer kérdés rohamozta meg Bálintot pillanat alatt. Felugrott, előrefúrta fejét s a félrevert harang elrémítő lármája igazolta a piszkos-fekete füstöt...

Már szaladt az oldalon s míg egyet lépett, a harang tízszer kiáltott eléje: „Segítség!!”

Le nem vette szemét a lángnyelvű képről s nyugtalanul kereste újból kis házát, kertjét. Figyelte a szél

járását és számadást vetett hirtelen: hol a tűz, merre a háza s hogy jár a szél...

Megbotlott, elesett, szaladt, méteres árkokat ugrott — s vele sietett, rohant itt is — ott is, közelebb távolabb a szőlők sok munkása: ember, asszony, — le a faluba, mintha vész elöl menekülnének, pedig a vész felé törtettek. Most már más oldalról látszott a falu, most már azt is látta Bálint tiszt helyettes, hogy a K. Nagy Imre csürje gyuladt ki s már nem füstöl — csak lángol... Szinte hallja a ropogást s már a szomszéd háztetője ontja a rémes, fekete füstöt s a szél lassan ott lent — diadalmas lesz... Most már kiszámította, hogy az utcája másik oldalán a hetedik szomszéd háza tetején tombol a láng, most már „jajj” szakadt fel ziháló melléből s „Jézus-Mária!”-fohászkodás kélt az ajkán, hiszen az oesmány füst már belepte a tájat...

Barna arcáról minden lépése elé hullott a verejték, zörrent minden ugrásnál a kard s a fegyverfogó keze csupa forróság, tűz...

Bálint szívében az apa, a csendőr s az ember küzdtek az elsőségért: melyiknek fáj jobban az, amit lát?...

Ott lent sürgetve, riadtan bűgött, sírt, jajgatott a harang. Galamb-csapatok röpködtek szét a messze vetések fölé. Böszörmény előtt magas porfelleg közeledett s mikor a szél szétszórta olykor, — benne a tűzoltók vágattak meggyúlt lovakkal, sikoltó kürttel faluja felé.

És Bálint már fáradt lett. Ezer meg száz kilométert bejárt mint esendő; mindegy volt: napsugár vagy eső hullott a lába elé, — mindegy volt: napsütés vagy avagy botorkálva kínlódta át az éjszakákat — megtette. Szótlanul. Örömmel. De a sok-sok kilométer és éjszaka becsületes arcán már árkokat kezdett s barna hajában sűrűn ragyogott már az ezüst... lassan-lassan a pihenésre készülődött s most, Uram Isten!...

cirokseprű egyes szálain, száraz nádon) piros csíkok, pontok; sötétvörös foltok, csíkok, erek mutatkozhatnak ködarabokon is; néha vastárgyakon fejlődött rozsdá utánozza a vérnyomokat magán a vason, de esetleg más tárgyakon, pl. ruhadarabokon, fejsze, kalapács nyelének azon a helyén, amelyek a rozsdás részekkel érintkeztek. Gyilkosságra gyanus esetben a lepecsételt ajtó küszöbére hullott spanyolviasz-csepp hasonlított egy esetben vérnyomhoz. Mindezekben az esetekben a nyomnak szaga, vagy egyéb durva tulajdonságai a szétroncsolt növényi, vagy rovar részek tapadása, a nyomnak helye adhat eredését illetőleg felvilágosítást, de néha még ilyenkor is szükség lehet finomabb vizsgálatokra, mert lehetséges, hogy a vérnyomok egyéb anyag nyomaival együtt fordulnak elő, a rozsdá, a szétroncsolt rovar elfedheti a vérnyomot. De természetesen előfordulnak olyan okok is, amelyek valóban vértől eredő nyom felismerését nehezítik. Sötét alapra ömlött véren a vérre jellemző sötét barnás-vörös színt sokszor nem lehet felismerni. Különösen nagy jelentősége van annak, hogy a vérnyomok állás közben részint száradás, részint fényhatás következtében teljesen megváltoznak. Az eredeti barnás-vörös szín tisztán barnává, majd feketévé, szürkéssé, zöldessé lesz s ilyenkor csak finomabb vizsgáló módszerekkel — tehát csak szakértők igénybevétele mellett lehet azok természetét meghatározni.

Ezeknek a finomabb vizsgáló módszereknek alkalmazhatósága is lényegesen függ a vérnyom minőségétől. Friss vérnyomok vizsgálata könnyebb, régieké nehezebb, de ha a szakértő a kellő eszközökkel, tudással és gyakorlottsággal rendelkezik, — ritka kivételes esetektől eltekintve — mindig sikerül, még akkor is, ha a vizsgálandó nyom mák-

szemnél sokkalta kisebb. A felismerésre a szakértő használhat kémleléseket, használhatja a nagyító üveget és az ú. n. színképelemző készüléket; keresheti ezekkel a vérnek alakelemeit és az ú. n. vérfestéket.

A vér alakelemei.

A vér alakelemei közül a vér felismerése szempontjából a vörös vértesteknek van a legnagyobb jelentősége. Ezek a vörös vértestek ember vérében korongalakú, közepükön valamivel vékonyabb, tehát keresztmetszetben piskótaalakú, egy milliméter nyolcezred részének megfelelő nagyságú képletek, amelyek szabadon, tehát egymástól különválva úsznak a vérnek tiszta vízhez hasonló, átlátszó savójában. Színük a vörös vértesteknek nagyító üveg alatt halványsárgás, de nagyobb tömegben sötétvörös s épen nagyobb tömegük adja meg a vérnek ismert színét. Számuk a vérben óriási nagy, amennyiben egészséges ember vérének egy köbmilliméternyi mennyisége 5 millió vörös vértestet tartalmaz. Keresésük nagyító üveggel nagyon könnyű. Ha friss a vér, annak egy kis cseppjét vagy magában, vagy gyenge konyhasó oldattal hígítva tesszük a nagyítóüveg alá, amikor is 600—800-szoros nagyítással a vörös vértesteket jól láthatjuk. Beszáradt vérnyomokban keresésük csak annak feláztatása után járhat sikerrel, amire különböző folyadékokat (pl. 30%-os kálilúgot) lehet használni. Ilyenkor — ha a beszáradt foltban még maradtak ép vértestek, azok egyideig tartó áztatás után kivált a vérrögnek sárgásbarnás, recés nagyobb foltja szélei mentén különválnak. Gyakorlott vizsgáló a nagyobb vérnyom recézetéből is következtethet vérrög, illetőleg végezhet további vizsgálatokat arra nézve, hogy a recét vajjon a vérből alvadás közben kivált rostonya (fibrin) okozza-e, ami a

Olmos lett a lába, — a szíve olykor éleset szúrt — s ott lent, oh, mily messze még — emberéletek előtt a halál les, vigyorog! ... Ott a kicsi aranyvirága is megrettenve, — már, oh, Isten — átesapott a láng az ő sorára is. Látja: K. Nagy háza most roppant össze... Millió aranyszikra szökken fel utána s a mögötte szétterült korom-füst háttérben úgy látszik, mint gyászba öltözött égboltra, ha óriásmarkok szórják a csillagok seregét...

Most már csak azért is, tovább!

Torka tikkadt lett, nyelve alig mozgott, mikor fuldadozva a falu alá ért. Az égés és füst szaga, az arcába verő pernye, por, síró asszonyserég, reszkető állatok, kik eléje kerültek, új erőre biztatták izmait, kis virága féltése elfeledtette vele, hogy a szíve akadoz, hogy lábát véresre verte a kard, csak szaladt az utcákon, kerteken, udvarokon át, ki az ő sorára.

Egy pillanatra itt megállt. Nézte faluja szerencsétleneit, nyomorgó kis parasztjait, kiknek mindenét elvitte, elrabolja a tűz! Mindenüket?!... És neki?...

És közel járva az övéihez, még megmaradt erejével újból előre rohant.

Kormos, sáros arcok jajveszéklő, torzult arcú asszonyok, egy-egy elriadt állat suhantak el mellette s még látta a kintől, rettegéstől homályos szemével, hogy K. Nagy udvarán összecsuklott testtel sírt a gazda s véle zokogott a háza népe s a szomszéd udvaron meg, mintha valaki ott feküdne mozdulatlan...

Itt már forró volt a levegő, perzseltek és üszkösök a virágba borult fák és a megégett akácfürtök rettentő tömege barnállott a sár, por, víz, pernye mellett az összetaposott úton. Az utcán ahány ház, annyi lángtenger s a tenger előtt és benne emberek verekedtek a vésszel villákkal, ásóval. Verték a tüzet, a házat, istállókat, melyekből borzalmas ordítással szabadultak sóvány kis tehenek, malacok, ha tudtak...

A víz már kifogyott minden kútból s a szegény, elhagyott falu ott állott perben az Istennel egyedül, hatalmas lángözönben... Fekete lé kanyargott ki az udvarokból, az üszkös, vereslő, izzó gerendák közül s felettük fehér pára úszott...

Minden ház előtt a család imádkozott és átkozódott, úgy ostromolták a lángokat s már senki se' törődött a máséval...

Csak esendőreit látta még rohanásában, hogy viaskodtak, dolgoztak a roncsá lett udvarokon s hogy Kiss I. törzsörömester amott, most hozta ki a házból Biróné asszonyt, a gyereksége óta nyomorultat s a tető mögöttük, lábuk nyomába zuhant.

Hát már ő se' segíthet... Esztét vesztve, rohant háza elé, ahová rémséges lángok hívták, ahová dobta, lökte őt az apai szív, fiúi lélek s ahol, mikor alig állva már lábán megérkezett, — könnyek szaladtak szemébe s a szíve rettentőt rándult. A kertből ordítás, sírás hangja facsarta össze a szívet. Átrohant az udvaron, — csonka füstölgő házat nem is látta — s a kert sövényénél mint a megbomlott lelkű állott meg s felordított borzalmas kiáltással: „Anyám!!“

A széttaposott vetemények között, — beszennyezett párnákon szétdobott hajjal, ájultan, égetten feküdt az anyja. Ruhája perzselten, cafatokban, két karja csupa véres, tátongó, kiáltó seb s lábainál, mint egy fehér gombolyag, kis leánya, édes aranyvirága fetrengve, ordítva, a feketére égett drága testével, eltorzult arcán patakban folyt le a sebekre a könny, az első fájdalmas könnyei szegény aranyvirágnak...

S mikor Bálint tiszthelyettes sírva kapta fel ölébe minden örömének, kedvének ékszerét, a csonkult, halálos sebektől terhelt gyöngye kis karok felvonaglottak még arcához, megölelni akarták még melegen, oltalmat esdve, — de az apró szívecske utolszor mozdult s a vértelen ajkakon suttogón, gyöngén szállt el a szó: „Apám!“...

Úrnapja: A Körmenet elindul a koronázó templomból.

vérre szintén jellemző lehet. Erre az eljárásra azonban rendszerint a vér megállapítása érdekében szükség nincsen s az inkább jön szóba akkor, amikor havibajnak vérét kell más vértől megkülönböztetni (l. ezen címen később).

Idősebb vérnyomokban a vörös vértetek egyrészt a száradás, másrészt egyéb okok hatására megsemmisülnek úgy, hogy azokat semmiféle áztató folyadékkal láthatókká tenni nem lehet. Ilyen hatása van egyebek között a vízben való ázásnak is, mert vízben a vörös vértetek felduzzadnak és egy idő múlva teljesen fel is oldódnak. Ezért többnyire nem találunk vörös vérteteket abban a vízben, amelyben a tettes kezeit vagy más véres tárgyait megmosta. Mindezekben az esetekben a vér jelenlétének bizonyítására a vérfesték jelenlétének kimutatását kell felhasználni.

A vérfesték kimutatása.

A vérfesték (haemoglobin) vastartalmú vegyület, amely a maga sajátlagos tulajdonságaival csak a vérben fordul elő, tehát arra jellemző. Kimutatására vegyi kémlelések mellett főképen a színképelemző készülék használatos. A vegyi eljárás kétféle; vagy különböző anyagok hozzáadása folytán bekövetkező színváltozással, vagy pedig azzal bizonyítja a vér jelenlétét, hogy különböző anyagok hozzáadására a vérfestékből vérre jellemző kristá-

lyok keletkeznek. Amíg a vérfestékjegecek vérre teljesen jellegzetesek s annak jelenlétét határozottan elárulják, a színváltozásokkal járó próbák többsége egymagában nem jellemző, mert kivételesen egyéb vértől mentes anyagokon is beállanak. Feltétlenül jellemző azonban a színképelemző készülékkel végzett vizsgálat eredménye.

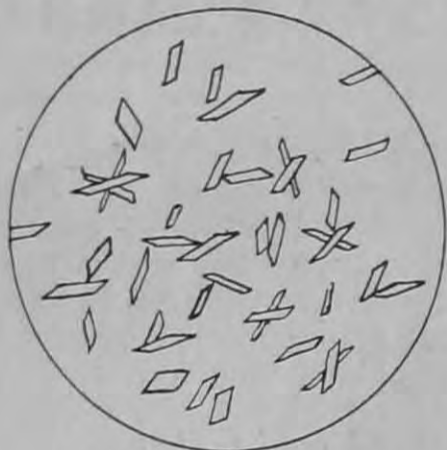
Vegyi próbák.

A vegyi próbák közül a törvényszéki orvostanban kivált régebben az ú. n. Van Deen-féle próba volt elterjedve. Végezzük úgy, hogy a vizsgálandó rögcskére régi terpentint cseppentünk, majd Guajak-gyantának borszesszel készített erős oldatát (egy késhegynyi por 5 ccm. borszesszre), mire, ha vér van jelen, kék színeződés áll be. Végezhetjük a próbát úgy is, hogy megnedvesített itatóspapírral leitatjuk a vérnyomot és az itatóspapíron végezzük a vegyszerekkel a kémlelést, amikor egy idő múlva a kék színeződés szintén előáll. Minthogy a színváltozásnak az az oka, hogy a kémlelés alkalmazásával éleny szabadul ki és ez idézi elő a guajakoldat megkékülését, ilyen élenyfelszabadulás pedig az említett kémszerekre más anyagokon is bekövetkezik: a próba a vért eléggé határozottan nem bizonyítja. Ugyanez áll az ú. n. perhydrol próbára nézve, amely abból áll, hogy a nevezett anyag hozzáadására a vérnyom pezsgése jelentkezik, mert

az is éleny felszabadulásának jele. Nagyjában ugyanazon az elven (tehát catalysation és azzal kapcsolatos színváltozáson) alapulnak a nagy számmal ajánlott többi vegyi próbák is (Benzidin, Rhodanin, Aloin, Leukomalachit zöld, Eosinhydrat, Hydrazinhydrat stb. próba, amelyek között egyesek rendkívül nagy érzékenységek, pl. a Benzidin-próba a vért még ötszázszoros hígításban is kimutatja, de valamennyinek meg van az a hibája, hogy vérré határozottan nem jellemzőek és egyéb anyagokon (nyál, genny, forralatlan tej, erjesztők, fémek oxydja stb. is mutatkoznak s hogy egyesek eredményességét a vért változtató külső behatások (hőhatás, rothadás, vegyi anyagok stb.) is akadályozhatják. Mindezekért azt szokták mondani, hogy a vegyi próbák csak tájékoztató próbák. Ha a próba sikerül, ez még nem bizonyítja, hogy a nyom vértől ered, viszont ha nem sikerül, a vér jelenlétét kizárhatjuk. Minthogy azonban előfordulnak esetek, amelyekben a vérnyom is úgy megváltozik, hogy a próbáknál eredményt nem ad, a vegyi próbáknak a kizárás szempontjából is csak korlátozott értéke van. Ha a próba sikerül, további vizsgálatokkal kell még kizárni, hogy az eredményt nem egyéb anyagok adták és külön kell még bizonyítani, hogy vér van jelen. Az utóbbi szempontból az előzetes próbák veszedelmesek is lehetnek, mert esetleg elroncsolják a vérfestéket és ezzel a kristályok előállítását és a színeképelemző készülékkel végzett vizsgálat eredményességét befolyásolják.

A vérkristályok.

A vérben állás közben már képződhetnek különböző vérfestékkristályok, de ilyeneket különböző

5. ábra: Haemin jegecek.

anyagok hozzáadása által mesterségesen is előállíthatunk. A legrégebben és leggyakrabban használt eljárás az ú. n. haemin-jegecek előállításában áll. Készítjük ezeket a „Teichmann“ névvel is megjelölt kristályokat oly módon, hogy üveglapocskára helyezett finom vérporhoz elébb egy kis konyhasó-jegecet, azután egy csepp tömény ecetsavat (ú. n. jegecetet) teszünk és a keveréket láng felett vagy egyébként a folyadék lassú elpárolgásáig melegítjük. A vérből képződő kristályok sötét barnászöld színűek, a rhombus-rendszerbe tartoznak, néha köszörűkőalakúak és jellegzetesen, néha szorzójel alakjában rendeződnek el (5. ábra). A képződésük feltétlen bizonyossággal mutatja, hogy a felhasznált porban vér volt jelen, képződésük elmaradása azt, hogy az illető nyom vérnyom volt, azonban ki nem zárja, mert különböző behatások, amelyek a vérnyomot érték (erős hőbehatás, a vért hordó ruha-

darabok kivasalása, hosszabb fénybehatás), különböző anyagoknak hozzákeveredése (különösen rozsdának hozzákeveredése) lehetetlenné teheti a jegecek képződését.

Aránylag könnyen lehet a vérnyomokból ú. n. haemochromogen kristályokat is előállítani. A vizsgálandó folttól vízzel vagy pyridin-oldattal való kiáztatás útján lehetőleg tömény oldatot készítünk, egy csepp tiszta pyridin-oldatot és egy csepp redukáló-oldatot (hydrazin-hydrat, friss kénammon-oldat) adunk hozzá és légbuborékok képződésének elkerülésével fedő üveggel lefedjük. Ha vér van jelen, többnyire azonnal képződnek a jegecek. Ezek élénk piros, vagy rubinvörös tükökből, oszlopokból állanak, egyeseknek egyik vége fecskefarkához hasonlóan meg is lehet hasadva. Néha csak erősebb nagyítással látható kékék, vagy csillagalakú csokrok keletkeznek. Vér jelenlétére ezek is feltétlenül bizonyítók. Képződésük hiánya azonban a vér jelenlétét szintén nem zárja ki, mert — habár ezt az eljárást az eddigi tapasztalatok szerint kevésbé akadályozza idegen anyagok hozzákeveredése, mint a haemin-jegecek készítő eljárást — egy-egy esetben az eredmény anélkül, hogy annak okát megtudnók találni, kimarad.

Feltétlenül bizonyító — de a fennebbieknél körülményesebb eljárás s még teljes alapossággal nincs is kidolgozva az, amellyel az ú. n. haematorporphyrin-kristályokat igyekeznek előállítani.

Előnyük mindezeknek a kristályképző eljárásoknak még az is, hogy kétség esetén az illető jegecek vérfestéktől való eredését színeképelemző készülékkel is be lehet bizonyítani.

Színeképelemző vizsgálat.

A színeképelemző készülékkel végzett vizsgálat-hoz használt eszköz lényeges alkotó része egy üveghasáb, amely a nap- vagy a mesterséges fényforrás fehér fényét részeire, tehát a szivárvány színeire bontja el. Ha színeképelemző készülékbe beletekintünk, egy színszalagot látunk, amelyen vörös, narancsszínű, sárga, zöld, kék, ibolyaszínű részletek következnek egymásután. Ha a fényforrás és a hasáb közé véroldatot helyezünk, a színes szalagban fekete csíkok, ú. n. elnyelési csíkok jelentkeznek, amelyek a vérfesték fajtája szerint különböző szélességűek, egymáshoz viszonyítva különböző távolságban fekszenek és a színes szalag különböző helyét foglalják el. A friss vér oldata pl. a színes szalag zöld mezejében egy keskenyebb és egy szélesebb sávot eredményez. Különböző olyan vegyi anyagoknak a véroldatához való hozzákeverése, amelyek a vérfestéket megváltoztatják, a színeképben is változást létesítenek, amennyiben a különböző vérfestékmódosulatoknak meg vannak a maguk elnyelési csíkjai, amelyek az illető vérfestékre teljesen jellemzőek és így a vér jelenlétét feltétlen határozottsággal elárulják. A színekép szalagja mellé helyezett számskála segítségével a csíkok helyét és szélességét számokkal is pontosan meg lehet jelölni. Minthogy a színeképelemző készüléket egyesíteni lehet a nagyítóüveggel az ilyen módon kombinált készülékkel elképzelhetetlenül csekély vérnyomok jelenlétét is fel lehet ismerni. Különösen érzékeny eljárást dolgozott ki Felletár országos bírósági vegyész. Ennél egy tűszúrásnyi vérrögöcskét, vagy egy vékony kis szálaeszkát, amelyet a vérnyomokra

Úrnapja: Az Oltáriszentséget a menethen a koronaórség festői sorfala kíséri.

gyanus ruhadarabból húzunk ki, üveglapra téve, elébb egy csepp lúgot, majd ú. n. Stokes-féle redukáló oldatot teszünk hozzá és azt a színeképelemzővel megtöltött nagyítóüveg alá állítjuk. Ha vér volt jelen, a vérfesték csíkjait jól felismerhetjük. Ezzel az eljárással még a kés pengéjén tapadó megsült húrostocska vérét is ki lehet mutatni, úgy hogy ezért az eljárást a törvényszéki orvostan igényei szempontjából még túlságos érzékenységűnek is lehetne mondani.

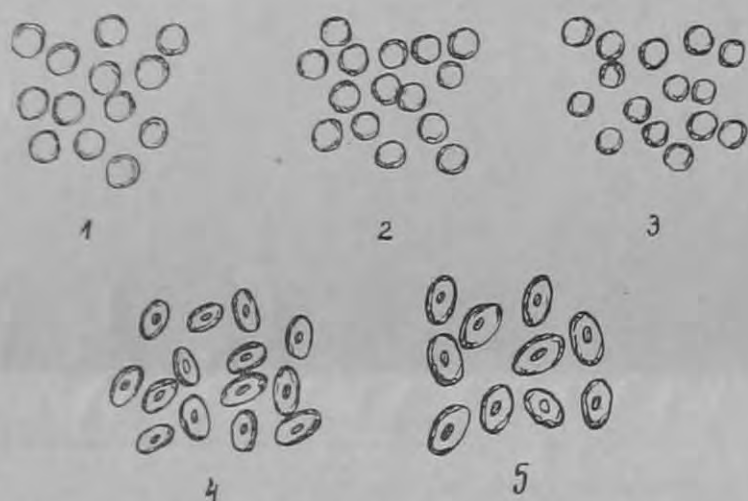
Újabban a véryomok kutatására az ibolyán túli sugarakat (ultraviolett) is próbálják alkalmazni. Felhasználhatóságuk alapja az, hogy fehérje oldatok ultraviolett fényben fluorescálnak. Ezeket a különleges fénysugarakat már régen alkalmazták a növények zöld festékanyagának, a chlorophyllnak kimutatására, de a véryomok vizsgálatára való kiterjesztésük csak újabb keletű (Hausmann, 1911.). Ma már megállapítottunk vehetjük egyes vérfestékvegyületek fluorescálását, nevezetesen, hogy a savanyú Haematoporphyrin narancs-színben, a lugos karmazsinpiros színben fluorescál, tehát a vér kimutatása céljából nem kell egyebet tenni, mint véryomot alkotó vérből kénsav hozzáadására haematoporphyrin fejleszteni. Ezzel az eljárással — amint legújabb tapasztalatok bizonyítják — magukat a beszáradt véryomokat is fluorescálásra lehet bírni, ha azok régiek és bennük a Haematoporphyrin

állás közben kifejlődött. Frisebb véryomokon vegyszerekkel lehet a haemotoporphyrin és ezzel a folt fluorescálását előidézni. Lényegesen kibővült az eljárás a Luminiscenz-mikroszkop megszerkesztésével, amely módot ad egészen apró véryomok vizsgálatára is. Az eljárásnak nagy előnye, hogy magán a véryomot hordó tárgyon, folyadékok, vegyszerek hozzáadása és minden különösebb kezelés nélkül közvetlenül lehet a vért kutatni. Az eddigi vizsgálatok biztatóak a tekintetben, hogy az eljárás a törvényszéki orvosi gyakorlatban is használható, eljárássá fogja magát kinőni. Egyik nagy hátránya természetesen, hogy a hozzá szükséges berendezés rendkívül drága.

Az ember- és állatvér megkülönböztetése.

Az eddig ismert vizsgálati módszerek közül azok, amelyek a vérfestéket kutatják, az ember és állat vérenek megkülönböztetésére módot nem adnak, mert a piros vérű állatok és az ember vérfestéke között olyan különbségek, amelyek a megkülönböztetésre alkalmatlanok, nincsenek. Végeztek ugyan egyesek vizsgálatokat, amelyek azt látszanak bizonyítani, hogy az ember és az állatok vérfestékének kristályai között vannak különbségek, de olyan eredményeket ezek a vizsgálatok, amelyek a törvényszéki orvosi gyakorlatban való értékesítésüket megengednék, eddig nem szolgál-

tattak. Az eddig ismertett vizsgáló eljárások közül kizárólag az alakelemeket, nevezetesen a vörös vérszöveteket nagyító üveggel vizsgáló eljárásnak van a megkülönböztetés szempontjából, de sajnos, szintén csak korlátolt értéke. Microscopos vizsgálattal biztosan meg lehet különböztetni az ember vörös vértestétől, de egyben az összes emlős állatok vörös vértestétől a halak, madarak, hüllők és kétéltűek véré, mert ezeknek vörös vértestei jóval nagyobbak, mint az emlősök vörös vértestei, emellett ovális alakúak és magjuk van. Az ember és az emlős állatok vörös vértestei korongalakúak és magjuk (kivéve egyes, főleg a méhmagzatokban mutatózó, fejlődésben levő alakjaikat) nincsen. Kivételt alkotnak a teve, dromedár és láma-félék, amelyeknek vörös vértestei a madarakéhoz hasonló ovális alakúak, de magjuk ezeknek sincsen. Az emlős állatok és az ember vörös vértestei, tehát egymáshoz hasonlóak és csak nagyságbeli különbségek mutatkoznak rajtuk, amelyek azonban olyan jelentéktelenek, hogy a törvényszéki orvosi vélemények nagy jelentősége mellett nem értékesíthetők. Amint fennebb már

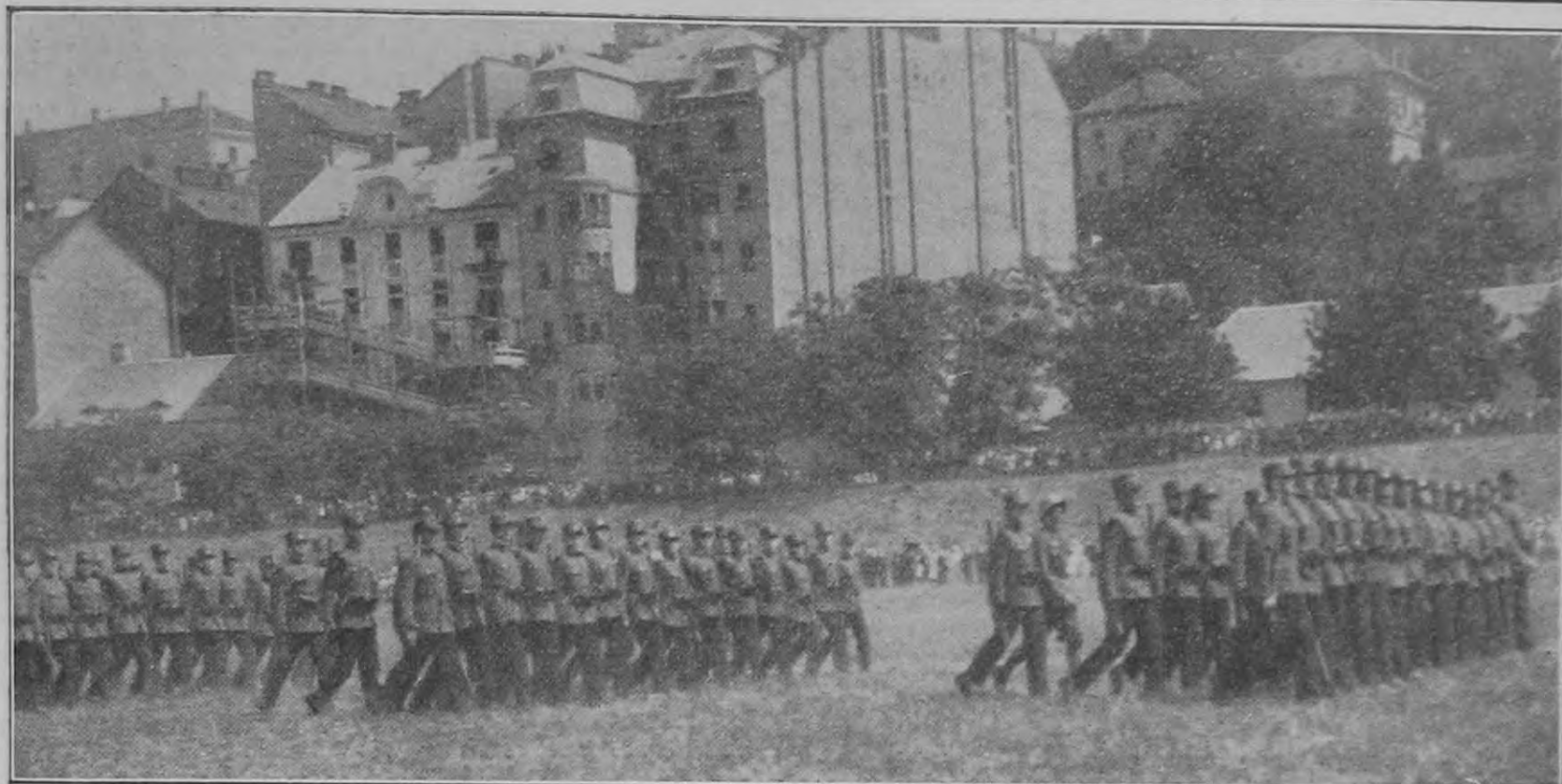

6. ábra: Vörös vértestek. 1 Ember. 2. Disznó. 3. Tengeri malac. 4. Tyuk. 5. Csuka.

érintettem, az ember vörös vértestei átlagban nyolcezredrész milliméter átmérőjűek, a legnagyobbak közöttük 9.4, a legkisebbek 6 mikron nagyságúak (egy mikron = egy ezredrész milliméter); a házi nyúl vörös vértestei átlagban 7.15 mikron átmérőjűek, de nagyságuk ingadozik 6.5—8.1 között. Legnagyobbak az elefánt vértestei (9.2), legkisebbek a juhok és kecskék vértestei (4.5). A különbség tehát még ezeknek az állatoknak és az embernek vértestei között is csak a milliméter egy pár ezredrészére terjed s ezért azt legfeljebb csak egészen friss vér vizsgálatakor lehetne kellő óvatossággal értékesíteni. Minthogy azonban a törvényszéki orvosi gyakorlatban többnyire beszáradt vérszöveteket kell vizsgálni, a beszáradás pedig a vértesteket zsugorítja s ha sikerül is azokat folyadékokkal újból megduzzasztani, de annak megítélésére, hogy ez a megduzzadás mennyire közelíti meg az eredeti nagyságot, mértékünk nincsen: a vörös vértestek csekély nagyságbeli különbségét akkor, amikor a vizsgálat eredménye embertársaink legfőbb érdekeit veszélyeztetheti, döntésre felhasználni nem lehet és nem szabad. Ezért volt indokolt az az igazságügyminiszteri rendelet, amely a bíróságoknak megtiltotta, hogy a szakértőket az ember- és emlős-állatvér megkülönböztetésének feladata elé állítsák.

Ez a rendelkezés természetesen a vérvizsgáló eljárások értékesítését lényegesen korlátozta s az ember- és emlős-állatvér megkülönböztetésének lehetetlensége sokszor döntő fontosságú bizonyítékoktól fosztotta meg az igazságszolgáltatást. Ha a gyanúsított azt állította, hogy a ruháin levő vérszövetek madárnak, halnak véréből eredtek, állítását esetleg meg lehetett cáfolni, hogy ha azonban azt mondta, hogy a késén vagy más tárgyán levő vérszövetek disznónak, juhok, lónak, kutyanak vagy (tevé, lámát kivéve) más emlősnek véréből származnak, állítása valódiságának ellenőrzésére nem volt mód. Legfeljebb akkor, ha a vérszövetekbe az illető állat szőrei is be voltak tapadva, lehetett valószínűségi véleménnyel a gyanúsított állítását támogatni, azt azonban megállapítani, hogy az embertől eredő vérszövet tényleg embertől eredt, megmondani nem lehetett. Ma a helyzet más. Azok az újabb kutatások, amelyek a bacteriumok által feltételezett fertőző betegségek tanulmányozásával indultak meg, de később a vér tulajdonságainak kutatásában folytatódtak, új olyan eljárásokat termeltek, amelyek az ember- és az állatvér biztos megkülönböztetésére módot adnak. Közülök a törvényszéki orvosi gyakorlatban úgyszólván kizárólag az Uhlenhut-féle praecipitációs eljárás van használatban. Alapja az, hogy ember-vér és állatvér egymásnak ellenségei s ha összekerülnek, egymást támadják. Az eljárás végrehajtására először is az ember vérsavójának ellenségévé tett állati vérsavót kell termelni. Történik ez olyan módon, hogy házi nyulat emberi fehérjével (emberi vérsavóval) ismételtelen beoltanak oly módon, hogy az emberi vérsavót fecskendővel bejuttatják annak testébe. Az állat szervezete a beléje juttatott emberi fehérje ellen védekezik oly módon, hogy védőanyagokat (ellenanyagokat) termel, amelyek az idegen vérsavóban csapadékot idéznek elő és ezzel azt megsemmisítik. Ha az ellenanyagok az állat vérében kellőképpen felszaporodtak, a vér egy részét kibocsátják, megsűrítik és a szűrés után kapott tiszta vízszerű folyadékban megkapják az emberi vér kimutatásához szükséges anyagot. Ezt a tiszta savót egyik végén beforrasztott üvegesőbe öntik és beleteszik a vizsgálandó vérnek egy rögcskéjét; ha ez a vér embervér, rövid idő alatt a tiszta átlátszó folyadékban jól észrevehető zavarodás (csapadék, praecipitin képződés) jön létre. Ha másfajta vérszövetet tesznek a savóba, zavarodás egyáltalában nem, vagy csak hosszú idő elteltével jelentkezik.

Ugyanúgy, amint embervér számára lehet a házi nyúl beoltásával a házi nyúl véréből más állatok vérével szemben érzékenyíteni és ezen az úton különleges kémilósavót készíteni. Kutya, szamár, ló, őz vérével oltott házi nyulból az illető állatok vére iránt érzékeny savót lehet nyerni és azt használták fel számtalan esetben élelmiszer vizsgálatok alkalmával annak eldöntésére, hogy kolbásznak, szaláminak töltelékébe nem használtak-e fel olyan állathúst, amelyet használni nem lett volna szabad, illetve amikor ruhadarabokon, háti zsákon lévő vérszövetek vizsgálatával kellett tisztázni a vadász gyanúját. A vizsgáló módszert az élet számtalan esetben kipróbálta s azt megbízhatónak találta. Minthogy az eljárás tulajdonképpen nem a vért, hanem az emberi fehérjét mutatja ki, ebből egy-

Június 18-án, a Kormányzó Úr születése napján a budapesti helyőrség díszkivonulást rendezett a Vérmezőn: a Ludovika Akadémia növendékeinek díszmenete.

részt az következik, hogy az eljárást nemcsak vér, hanem azt más anyagok emberi eredésének meghatározására, pl. emberi ondóanyagok felismerésére is fel lehet használni, másrészt, hogy annak vérvizsgálatok céljából való igénybevételekor előbb külön kell meghatározni, hogy az illető anyag tényleg vér. Ha ez meg nem történik, az eredményesen végzett vizsgálat csak azt bizonyítja, hogy a vizsgált anyag emberi fehérje.

Milyen okból jött létre a vérnyom.

Bűncselekmények gyanúsítottjai kérdőre vonatván vérnyomok eredetét illetőleg, azokat eléggé gyakran saját orruk vérzésétől, aranyeres csomókból, vérköpésből, havibajból származtatják. Minthogy a test különböző helyeiről eredő vér között nincs különbség, az állítást csak akkor lehet ellenőrizni, ha a vérhez a vérzés helyére jellemző, egyéb anyagok is keveredtek. Orrfúvás alkalmával ürített vérhez orrváladék, végbélből eredő vérhez bélsármadaradványok keveredhetnek. Tuberculosisban szenvedő ember véres köpésében a vérnyomok mellett esetleg a tuberculosis bacillusokat is meg lehet találni. Egy alkalommal a helyszínen feltalált zsebkendőn levő nyomokban nemcsak vért, de vér mellett még tuberculosis bacillusokat is fel lehetett találni, ez irányította a figyelmet a gyilkosság tettesére.

A havivérzésnek a vérét a nemi részekből eredő hámsejtek nagyobb száma (esetleg glycogen tartalmú hüvelyhámsejtek) árulhatják el, de esetleg az is, hogy a havibaj vére kevesebb rostonyát tartalmaz, mint egyéb vér, amit különleges festőeljárásokkal lehet kimutatni. Lehetnek a vérnyomhoz keveredve bőrcsafatocskák, amelyek sérülést árulnak el, agyállomány részletek, amelyek az agy sérülését bizonyítják, Chorion-bolyhok, melyek vetélés, szülés bizonyítói, ondószálcák, stb.

Apró vérnyomok — különösen fehérmeműn —

bolhaurüléktől is eredhetnek, s a vér jelenlétét ezekben is ki lehet mutatni. Rendszeren a foltok alakja, többszörössége elárulja keletkezésük módját. Nagyobb vérnyomok keletkezhetnek vért szívó élősködők: poloskák, szunyogok szétdőrsölése folytán, ezeken nagyítóüveggel rendszerint az illető állat szétronsolt részeit meg lehet találni.

A vérnyom a sértett, vagy gyanúsított vértől ered-e?

Bármennyire kívánatos is egy-egy esetben egyének vérenek felismerése, az ennek érdekében ajánlott vizsgáló eljárásokat, legalább egyelőre, nem szabad túlságos lelkesedéssel fogadni. Teljes bizalommal ma még az említett vizsgáló módszerek egyik legfontosabb alaptételét, azt, hogy az ember vértulajdonosságai az egész életen keresztül változatlanul megmaradnak, nem fogadhatjuk el, amikor azt látjuk, hogy különböző külső behatások, különösen a fertőző betegségek, milyen rendkívül nagy átalakító hatással vannak a vére és vérsavóra. Megnehezíti a vizsgáló eljárásoknak a törvényszéki orvosi gyakorlatban való alkalmazását az is, hogy az abban vizsgálatra kerülő vérnyomok különböző külső behatásoknak voltak kitéve, többnyire régiiek, beszáradtak, esetleg rothadás, penészképződés folytán megváltoztak. Ilyen esetekben sokszor még a vérnek embertől való eredése sem határozható meg, pedig ez elengedhetetlen előfeltétele az egyéni vére irányuló vizsgálatoknak. Rendszerint a vizsgálat szükségessége gyilkosságok esetében áll elő, mikor természetesen kívánatos volna annak meghatározása érdekében, hogy a bűnjelen levő vérnyom az elhalt vértől ered-e, az elhalt vérenek megvizsgálása. Ez pedig rendszerint lehetetlen, mert a rothadás aránylag gyorsan, pár nap alatt a véren olyan változásokat létesít, amelyek a vizsgálatot zavarják, illetve lehetetlenné teszik. Ennek érdekében ajánlották Strassmann, Merkel és má-

sok, hogy gyilkosságok esetében mindig meghatározassék, hogy a halott melyik véresoportha tartozik. Jelentékenyen korlátozza a vizsgálatok eredményének értékesítését az is, hogy embereknek nagy tömege ugyanolyan vértulajdonságokkal rendelkezik s ezért, ha az agglutinatio kimaradásából megállapíthatjuk, hogy a bűnjelen levő vérnyom és a halott vére egy véresoportha tartozik, azt kell mondanunk, hogy a vér eredhetett a sértettől, de származhatott más, hasonló vértulajdonságokkal rendelkező embertől is. Még leginkább akkor lehetne a vizsgálatról eredményt várni, ha a bűnjelen levő vérnyom aránylag friss és a gyanúsított azt állítja, hogy azt a saját vére vérezte be, de a fentebbi nehézség, amely abból ered, hogy emberek nagy tömegének vére hasonló viselkedésű (egy csoportba tartozik), még akkor is fennmaradna.

Ennek annál inkább nagy jelentősége van, mert egyes véresoporthok igen nagy százalékkal fordulnak elő. Németországban az I. csoport, valamint a II. csoport is 40—40 százalékkal, a III. 15, és a IV. 5 százalékkal fordul elő. Mindezeknek következtében, ha a bűnjelen levő vér a gyanúsított vérével nem adna agglutinációt, ez nem bizonyítaná, hogy az ő vére, s nem lehetne kizárni, hogy az az elhalttól, vagy akár mástól is eredhetett. Némielg kedvezőbb alakulna a helyzet akkor, ha a bűnjelen levő vérnyomokból készített kivonatot a gyanúsított vérével agglutinációt adna. Ilyenkor tulajdonképpen azt kellene megállapítani, hogy a két vér egymással szemben idegen vér, tehát a gyanúsított állítása a valóságnak meg nem felelhet. Ha ezt az állítást olyankor, ha a bűnjelen levő vér egészen friss, meg is lehetne kockáztatni, akkor azonban, ha a vérnyom beszáradt, egyelőre legfeljebb csak valószínűséggel lehet nyilatkozni.

Kinek az ivadéka a gyermek.

Ugyanezek a nehézségek, amelyek az előbbi feladat megoldásánál mutatkoznak, jelentkeznek a leszármazásra vonatkozó kérdéseknél s. Sőt fokozza a nehézséget az a körülmény, hogy az eddigi megállapítások szerint a születéskor a gyermek vérének tulajdonságai még nincsenek kialakulva, azok csak hónapok, évek múlva fejlődnek. Minthogy pedig csak később fejlődnek, nem lehet azt állítani, hogy a gyermekkel veleszülettek, tehát feltétlenül öröklöttek és nem lehet elzárkózni az alól a lehetőség alól, hogy az élet körülményeinek későbbi alakulása a vértulajdonságok kifejlődését ne befolyásolhatná. Különben, eltekintve attól, hogy az öröklés módja még törvényekként kezelhető szabályokkal nincs meghatározva, súlyos nehézségek eredhetnek még abból is, amit a megelőzőkben már megemlítettem, hogy a vértulajdonságokat a gyermek felerészben az anyától, felerészben az apától öröklheti.

Mindezek a körülmények magyarázzák, hogy az egyéni vér meghatározására vonatkozó vizsgálatoknak kellő hasznát az igazságszolgáltatás eddig nem látta. Többen azok közül, akik a kérdéssel behatóan foglalkoztak, kívánatosnak tartják, hogy a leszármazás vizsgálatoknál a vértulajdonságokon kívül még egyéb öröklött tulajdonságok is tekintetbe vétessenek. Oroszországban a népjóléti és igazságügyi népbiztosok Moszkva városában és környéke

területén a vérvizsgálatoknak tekintetbe vételét 1925-ben egyenesen megtiltották, pedig Moszkvában a szabad szerelem áldása egy évben 16.000 apasági pert eredményezett. — Német-, Osztrák- és Oroszországon kívül — tudomásom szerint — az egyéni vére vonatkozó vizsgálatoknak az igazságszolgáltatás terén való eldöntésére eddig nem is történtek kísérletek. Különben a kérdés mai állását jól megvilágítja a vizsgálatokkal foglalkozó egyik német szakember nemrégén megjelent közleménye. Az illető tíz esetet említ, amelyekben, mint szakértőt, apaság megállapítása céljából igénybe vették. Nyolc esetben a vizsgálat alapján semmit sem lehetett mondani és pedig azért, mert három esetben a gyermek vértulajdonsága kellőképpen nem volt kialakulva, öt esetben pedig a gyermek és az anya vére egyező volt. A kilencedik esetben meg lehetett engedni annak lehetőségét, hogy a megjelölt férfi a gyermek apja, de kizárni más férfinak az apaságát nem lehetett. A tizedik esetben a férfi apaságát ki lehetett zárni, még pedig a „bizonyossággal határos valószínűséggel“. Ez a kimutatás már maga bizonyítja, hogy a leszármazás kérdésének megvilágosítása szempontjából az igazságszolgáltatás a kétségtelenül érdekes, értékes és reményekre jogosító vizsgálatoktól tárgyilagos minden tekintetben, megnyugtató segítséget ma még nem várhat.

A tudománynak kötelessége a fontos kérdéseket további vizsgálatokkal tisztázni; amíg az meg nem történt, addig az igazságszolgáltatás előtt velük kísérletezni egyelőre nem kívánatos.

A Népszövetségről.

Irta: Dr. CZÁKY FERENC hadbíró-őrnagy.

Amióta esonka lett Magyarország, amióta a trianoni keresztördés lett a sorsunk, amióta elvesztettük a magas Tátrát, amióta idegen faj uralkodik az erdélyi bérceken, amióta szerb uralom alatt sóhajt a Bácska kalászerdeje, amióta a legnagyobb magyar sírját is idegen állam területéhez kapcsolták, azóta lépten-nyomon halljuk emlegetni a Népszövetséget, illetve Nemzetek Szövetségét.

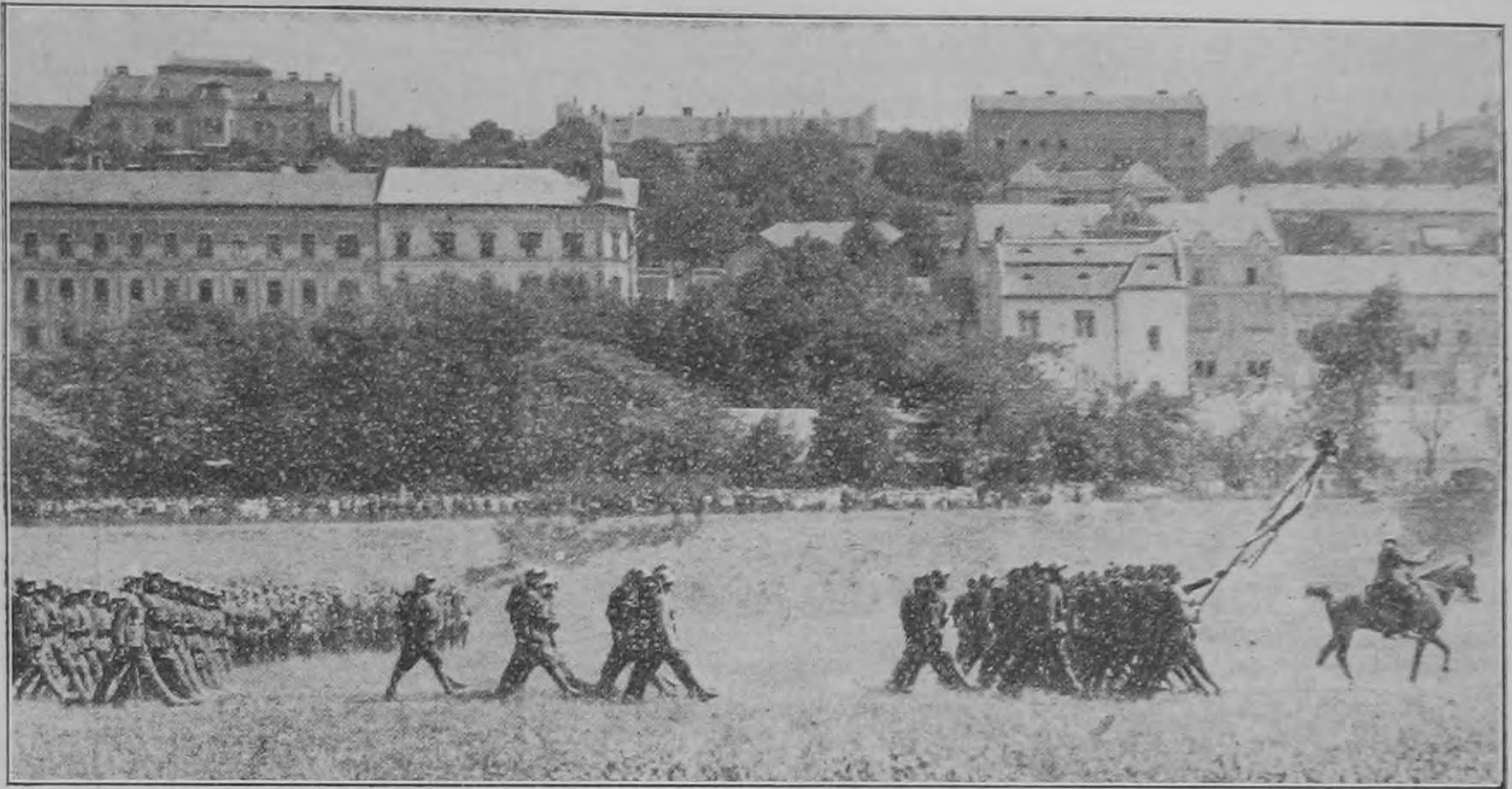
A Népszövetség fogalma a békekötéskor tünt fel először nálunk, majd hozzátapadt ez a név a trianoni békeparancshoz. Ennek a fogalomnak az égisze alatt vették ki a lefegyverzéskor a magyar faj kezéből az önvédelmi fegyvert. A Népszövetséghez fordultak az idegen faj uralma alá jutott magyar kisebbségek panaszaiakkal, hogy az elnyomással szemben fajukat és létüket fenntarthassák. Itt-ott a napilapok hasábjain olvashattunk már arról, mikép a Népszövetség azt a szerepet is felvette programjába, hogy a világbékét fenntartsa.

Minden év őszén olvashatjuk a sajtóközleményekben, hogy: a Népszövetség évi rendes közgyűlését megtartotta. Máskor, bizonytalan időközökben arról kapunk híreket, mikép a Népszövetség tanácsa üléseket tartott!

Mindezekből azt láthatjuk, hogy a Népszövetség egy, a világ mai köztudatában élő olyan szervezet, amelyik időnként beleszól az államok és népek élet-sorsába.

Bennünket magyarokat a fenti okokon kívül még azért is érdekel közelebbről ez a szervezet, mert hiszen — amint jól tudjuk — mi magunk: a magyar állam is tagja vagyunk ennek a Népszövetségnek!

Nézzük hát meg közelebbről: hogyan keletkezett, miféle szükségérzet hozta létre ezt a szervezetet? Te gyük vizsgálódásunk tárgyává, miből áll ez a szervezet? Miféle célokat szolgál? És végül, hogy maga elé kitü-

A budapesti helyőrség díszkivonulása a Kormányzó Úr születésnapján; az 1. honvéd gyalogezred díszmenete. 375

zött céljait mi módon, miféle eszközökkel igyekszik megvalósítani?

Az első kérdésünkre, — amit felvethetünk — hogy miféle szükségérzet hozta létre, a következőkben adhatjuk meg a feleletet:

Évszázadok óta érzik — főképen a kicsiny népek — annak a szükségét, hogy legyen egy olyan, az államok felett álló hatalom, amelyik a nagy államok hódító, legigázó vagy beolvasztó törekvései ellen őket megvédelmezze, amelyik a nemzetek versenyében az igazságosztó szerepét töltsse be, amelyik lehetővé tenné azt, hogy az államok egymás közti életében nem az ököljog, hanem az erkölcsi elveken felépülő nemzetközi jog lenne a szabályozó és egyensúlytartó erő.

Az egyes emberek pedig azt várták és remélték ettől a nemzetközi hatalomtól, hogy őket nemzeti államuk határain kívül is, akkor is megvédelmezze és ott is elismertesse emberi jogait, ahol és amikor egy idegen állam területére veti őket a sors szeszélye.

A misztikus középkoron át a pápaság erkölcsi tekintélyében vélték ezt a védelmező erőt feltalálhatni.

A francia forradalom idején azt hitték a világ bölcselői, hogy e kérdés megoldását a népek testvériségének jelszavában: az emberek egyenlőségének kimondásában és az emberi szabadságnak proklamálásában már meg is találták.

Mondanunk sem kell, hogy mindkét esetben csalódtak, mert e két eszmekör mindegyikéről bebizonyult, hogy a várva várt erővel nem rendelkeznek.

A 19-ik század elején Európa három leghatalmasabb uralkodója fog össze, hogy a bibliai Szentháromság erejére való hivatkozás mellett, olyan szövetséget hozzanak létre, amelyen belül csend, béke és nyugalom örökösök a feldúlt kedélyű Európa felett! Meg is alkotják ily módon a Szent Szövetséget, amely közel négy évtizeden át zsarnoki göggel nyomott el minden emberi szabadságot és letiporta minden kis nemzet élni akarását.

A 20-ik század első éveiben megindulnak a világbékére törekvő mozgalmak, Ekkor születik meg a hosszúságú kísérletezések első konkrét alkotása: a nemzetközi bíróság. Erről azt hittük akkor, hogy a régvárt szervezetnek alapsejtjét alkottuk meg benne, amiből ki fog nőni az örök béke szervezete.

A szép reményekkel indult mozgalmak hajnalán azonban rántórt a népek irtózatossá: a világháború!

A világháború utolsó évének első napjaiban Wilson, mint a világ leghatalmasabb államának; az Észak-

amerikai Egyesült-Államoknak elnöke áll ki a világ fórumára, hogy a békeapostol ruháját magára öltve elmondja híressé — és ránk nézve tragikus emléküvé — vált 14 pontba foglalt beszédét.

Ennek utolsó pontja így hangzott:

„Meg kell teremteni a népek általános szövetségét. Külön szerződésekkel kell gondoskodni arról, hogy a nagy- és kis államok politikai függetlensége és területi integritása kölcsönös garanciák által biztosíttassék.”

Ugyanazok Wilson 1918 szeptember 27-ikén megtartott beszédében a népszövetség tervezetéről a következőket mondotta:

„1. A pártatlan igazságosság — amelyet szolgálni kell — nem tűr meg semmiféle különbséget azok közt, akikkel szemben igazságosnak lenni kívánunk és azok között, akikkel szemben nem akarunk igazságosak lenni.

Oly igazságosnak kell lenni, amely nem ismer kedvezésben részesítetteket és nem ismer fokozatokat, hanem egyenlő jogokat a résztvevő népek szempontjából.

2. Bármely nemzetnek, vagy a nemzetek bármely csoportjának különös, különálló érdeke nem lehet alapja az egyezmény bármely részének sem, ha nem fér össze valamennyinek közös érdekével.

3. A népszövetség közös családjában nem állhat fenn semmiféle kötelék, semmiféle szövetség, sem bármilyen külön szerződés vagy egyezmény.

4. A szövetségen belül nem állhat fenn különböző gazdasági kombináció. A gazdasági bojkottnak bármilyen formában való alkalmazása — kivéve a teljhatalmat, amelyet a népszövetség ad, hogy gazdasági büntetések a világpiacokról való kizárás útján rójanak ki — csak a fegyelemnek és ellenőrzésnek eszköze lehet.

5. Valamennyi nemzetközi egyezményt és szerződést — bármilyen természetűek legyenek is — teljes terjedelmükben közölni kell a világ többi részével.

A külön szövetségek és gazdasági rivalitások, valamint ellenségeskedések a modern világban bőséges forrásai voltak olyan terveknek, amelyek a háborút előidézték. Az olyan béke, amely ezeket határozott kifejezésekkel ki nem zárná, nem volna őszinte és bizonytalan lenne.”

Ime ezen pontokban fektette le Wilson, a „békeapostol” a háború után megalkotandó világrendjének új alapszabályait.

Ezekkel két okból is foglalkoztam részletesen: Először azért, mert az Osztrák-Magyar Monarchia 1918 október 4-én — a Wilson törekvésének becsületességé-

ben bizva és feltételezve, hogy ezen alapszabályok a béke megalkotásánál érvényesülni is fognak — e béke-pontok alapján terjesztette elő Wilson elnökhöz béke-jegyzékét.

Másodszor azért bírnak ezek a Wilson-féle béke-pontok nagy jelentőséggel, mert azokban egy tökéletes nemzetközi szervezet alapkövei voltak lefektetve, amikre a világ becsületos és igazságos rendje felépíthető lett volna, ha ezen elveket a békeszerződések meg nem esúfolták volna.

Ime tehát Wilsonnak, az Északamerikai Egyesült-Államok elnökének agyában születtek meg azok az alapszabálytervezetek, amikből a mai Népszövetség kialakult. Wilson azonban csak az alapköveket kereste ki, csak a fundamentumrakás előkészítő munkálatait, az anyagok összehordását végezte el, maga az épület — ami a Wilson-elvekből felépült — korecsalkotása a szépen hangzott tervnek! A mai Népszövetség csak paródiája annak a nemzetközi igazságnak, amit Wilson fent ismertetett pontjaiban hangoztatott.

De ezután nézzük meg az események történeti egymásutánjában: mivé lettek a Wilson-elvek, amikor azok a párisi békegyártó konferenciák politikai műhelyéből jogszabályok formájában előkerültek és a győztesek hatalmi erejénél fogva a mai nemzetközi jog tételei szabályaivá lettek!

Mikor a központi hatalmak frontja felbomlott és ezáltal bizonyossá vált, hogy az entente hatalmak, — akik magukat a „Szövetséges és társult hatalmak“ elnevezéssel illették — a háborút megnyerték, a legyőzöttek kétségbeesett reménykedéssel, míg a világháborúban semlegesnek maradt államok jóindulatú kíváncsisággal várták és hitték, hogy Amerika valóra fogja váltani azon ígéreteket, amiket elnöke nevében a világ közvéleménye előtt ismételtén megtejt.

Ez a hit annyival is inkább indokoltnak mutatkozott, mert hiszen az egész világ meg volt arról győződve, hogy a világháborút az entente javára Amerika közbelépése döntötte el és mert másrészt az elmúlt századok nemzetközi történelméből azt a tanulságot érezték ki, hogy a két elkeseredett táborra szakadt Európa békéjét és nemzetközi rendjét esakis egy olyan más világrész állíthatja helyre, amelyik európai kérdésekben közvetlenül nincs érdekelve.

Amerika e várakozások erkölcsi keresztüzében állott és Wilson elnökben a világ politikai megváltóját érezték, aki a háborús világra békét, nyugalmat és igazságot fog hozni.

A várakozásokból a csalódások tragikus ébredése lett!

Mikor a győztes entente megbizottai Párisban összeültek, hogy a békefeltételeket összeállítsák, Wilson is elindult Amerikából, hogy itt a békekongresszuson megvalósítsa a világ új nemzetközi rendjére vonatkozó terveit.

Lansing, az Északamerikai Egyesült-Államok külügyi államtitkárja politikai éleslátásánál fogva felismerte azokat a veszélyeket, amik abból a helyzethől állhatnak elő, hogyha Wilson elnök otthagyja az elnöki széket, ha leszáll arról a magaslatról, amit neki a világ legnagyobb méltósága kijelölt és leereszkedik a győztes államok kis miniszteri, politikai eselszövőinek és a béketervezeteket gyártó intrikusainak sorába. Lansing féltette Wilson tervezetét, mert e mögött az Amerikai Egyesült Államok nemzetközi becsületét, az adott szó szentségét érezte.

És e félelem teljesen jogosultnak bizonyult!

A francia Clémenceau és érdektársai azonnal átláták, hogy Wilson csakis a népszövetség teóriája érdekli és hogy a békekötések gyakorlati kérdései iránt sem érzeke, sem hajlama nincs. Középeurópa földrajzi, gazdasági, történelmi és néprajzi viszonyairól pedig teljesen tájékozatlan. Hagyták tehát, hogy Wilson elvonulva dolgozzék kedvenc népszövetségi tervezetén, másfelől — pihenő óráiban — udvari estélyekkel és diadalinnépekkel igyekeztek a tudós szerénységű Elnököt körülötménezn.

Wilson eredeti népszövetségi tervezete egy olyan népszövetség megalkotása volt, amiben nem lett volna győztes és legyőzött, kis- avagy nagyalam között különbség, hanem ez a szövetség a világ összes népeinek szabad egyesüléséből állott volna, ahol minden tagál-

lam egyenlő jogokkal és egyenlő kötelezettséggel dolgozhatott volna a nemzetközi igazságért.

Mikor Wilson 1919 januárjában a szövetséges hatalmak képviselőinek átadta ezen eredeti tervezetét, akkor már az volt a tényleges helyzet, hogy az entente Amerika révén elérte háborús céljait! Ezért a békekongferencia nem fogadta el Wilson tervezetét, hanem egy ellenjavaslatot nyújtottak át neki, aminek az volt a lényege, hogy a népszövetségnek a győztes nagyhatalmakból — ahogy ők nevezték: a szövetséges és társult főhatalmakból — kell megalakulnia és e szervezetnek az legyen a rendeltetése, hogy a háborús koalíció győzelmi akaratát: a békefeltételeket támogassa és a győztesek által készített új világtérkép változtathatatlanságát biztosítsa.

Lansing államtitkár jóakaratólag figyelmeztette Wilson, hogy milyen erkölcsi kudarc vár reá. Felhívta figyelmét, hogy ne engedje át népszövetségi ideálját a győzelmi márnak.

Hiába volt minden! Wilson kizökent erkölcsi nyugalmából, idealizmusa beleveszett a békekötések politikai útvesztőibe. És amikor Wilsonnak 1919 március havában az amerikai szenátus üléseire hirtelen vissza kellett utaznia, a párisi békekongferencia nagy hirtelen 11 nap alatt letárgyalta és megalkotta a népszövetség tervezetét, amit Wilson „Convenant“-nak nevezett el. Erről azt írja Lansing emlékirataiban az igazság keserű hangján, mikép „a Convenant a világháborúk megakadályozásának szervezete akart lenni és mégis a békefeltételek keresztülhajszolásának szervezetévé lett“.

Wilson elnök 1919 márciusában ilyen körülmények közt hagyta el a párisi békekongferenciát lelkeben a csalódottság mardosó érzéseivel. Lansing is levonta csalódásának konzekvenciáit és elkeseredésében állásáról is lemondott, az amerikai szenátus pedig erkölcsi tiltakozása kifejezéséül megtagadta a népszövetségi szervezettől a maga hozzájárulását.

Ime ezek a mai Népszövetség megszületésének kísérő körülményei.

A Népszövetséget — illetve helyes néven — a Nemzetek Szövetségét tehát a világháború győztesei, vagyis: az Északamerikai Egyesült-Államok, a Brit Birodalom, Franciaország, Olaszország és Japán, továbbá az ezen nagyhatalmakkal hadi szövetséges viszonyban volt kis államok ú. m.: Belgium, Kína, Kuba, Görögország, Nikaragua, Panama, Lengyelország, Portugália, Románia, a Szerb-Horvát-Szlovén állam, Sziám és Cseh-Szlovákország képviselői alkották meg a párisi békekongferencia alkalmával.

Ezen szervezet szabályzata „a Nemzetek Szövetségének Egyezségokmánya“ elnevezés alatt legelőször a versaillesi német békeokmányba lett felvéve mint annak kiegészítő része. Ez tehát ezen szabályzatnak a legelső nemzetközi jogi megjelenési formája.

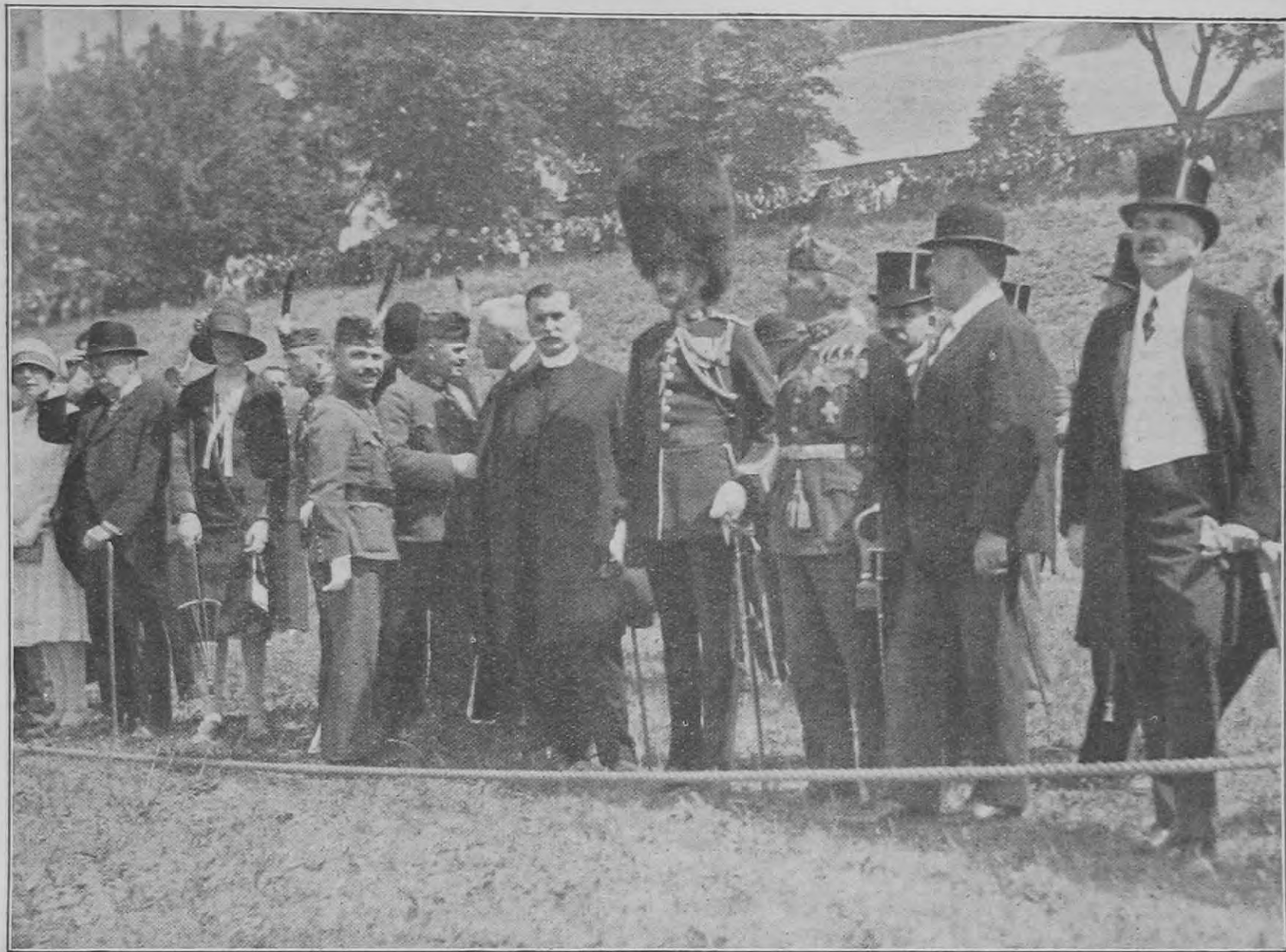
A Német Birodalomnak nem állott módjában szabad akarata szerint dönteni afelett, vajjon ezen népszövetségi szervezetet elfogadja-e vagy sem? Németország tisztában volt azzal, hogy az aláírás végett elébe tárt egyezségokmány nem azt a népszövetséget alkotja meg, amit a világ Wilson kijelentései után várhatott és ami után a kis népek lelke vágyott, mégis aláírta; nem tehetett egyebet, mert békediktátumának egyik integráns részét képezte a győzők Népszövetségének elismerése is.

A Népszövetség egyezségokmánya ily módon lépett be 1920 január 10-én, a német béke ratifikálása napján a nemzetközi jog történelmébe.

Mi magyarok is kénytelenek voltunk a Népszövetség egyezségokmányát aláírni és az ebből származó kötelezettségeket vállalni azon egyszerű okból, mert ezen egyezségokmány a nekünk 1920 május 6-án átnyújtott békefeltételek I-ső részét képezte.

Így került be a Népszövetség szervezetét képező egyezségokmány a magyarság történetébe 1920 június 4-én a békefeltételek aláírásakor. Így jutott be mint az 1921. évi XXXIII. t.-e. a magyar törvénytárba is.

A trianoni békével egyszerre: 1921 július 27-én lépett nálunk életbe ezen egyezségokmány. És miután ezzel a Népszövetség szabályzatából folyó összes kötelezettséget úgyis vállaltuk, attól a megfontolástól vezetettve, mikép nem okos dolog a Népszövetségtől esetleg ránk származható jogokról lemondani, kértük mi is a Nép-

A budapesti helyőrség diszkivonulása a Kormányzó Úr születésnapján: a megjelent előkelőségek egy csoportja, középen díszöltözetben az angol katonai attasé.

szövetségbe felvételünket, ami 1922. év szeptember hó 18-án meg is történt. Ezen tényt viszont az 1923. évi XII-ik törvénycikk örzi törvénytárunkban.

Ezekben láthatjuk a magyar államnak a Nemzetek Szövetségéhez való jogi viszonyát.

Ezek után azt tegyük vizsgálódásunk tárgyává:

1. Mi a Népszövetségnek célja?

2. Mi a szervezete?

3. Miféle eszközökkel és mi módon igyekszik a maga elé tűzött célját megvalósítani?

Hogy mi a Népszövetség célja? Erre nekünk a Népszövetség alapszabályzatát képező „Egyezségokmány” a következő feleletet adja:

„A magas szerződő felek avégből alkották meg a Nemzetek Szövetségét, hogy:

a) a nemzetek együttműködését előmozdítsák;

b) a nemzetközi békét és a biztonságot megvalósítsák még pedig azzal, hogy egyes esetekben kötelezettséget vállalnak a háború elkerülésére;

továbbá azzal, hogy nyílt, igazságos és becsületes nemzetközi összeköttetéseket tartanak fenn;

azzal, hogy a szervezett népeknek egymásközi érintkezésében az igazság uralmát és mindennemű szerződéses kötelezettségnek lelkiismeretes tiszteletben tartását biztosítják.”

Ime a célkitűzés milyen szép, a népek közóhaját kifejező elveket tart megvalósítandóknak.

Ezek után nézzük meg, miféle szervezete van a Népszövetségnek és vajjon e szervezetnek nincsenek-e olyan eredeti, organikus fogyatkozásai, amik miatt a kitűzött cél megvalósíthatatlanná válik?

A Népszövetség tagja csak olyan állam, olyan dominium vagy gyarmat lehet, amelynek önrendelkezési joga van. A népszövetségi alapszabályzat azonban e ponton három, különböző jogokkal bíró csoportba osztotta be az államokat.

Első helyen állanak a világháborúban győztesé vált államok, vagyis azok, amelyek tulajdonképpen a maguk képére és hatalmi érdekeik nemzetközi biztosítására megalkották a Népszövetséget. Ezen államok a szövetséges és társult hatalmak csoportját képezik és a Népszövetségi Alapszabályzat függelékében a következőképpen vannak felsorolva:

Északamerikai Egyesült-Államok, Belgium, Bolivia, Brazília, Japán, Libéria, Nikaragua.

Továbbá:

A Brit Birodalom és dominiumai (Kanada, Ausztrália, Délafrika, Újzélend és India), Kína, Kuba, Ecuador, Franciaország, Görögország, Guatemala, Haiti, Hedzsasz, Honduras, Olaszország, Panama, Peru, Lengyelország, Portugália, Románia, Szerb-Horvát-Szlovén állam, Sziám, Cseh-Szlovákország és végül Uruguay.

Ezek az államok biztosították maguknak ezen világszervezetben a páholyokat, ahonnan a világeseeményeket, győzelmi babérjaikon heverve, szemlélni és irányítani remélik. Az övék minden jog, minden előny és hatalmi lehetőség, amit ez a szervezet csak nyújtani képes.

Ezen államok magukat a Nemzetek Szövetsége alapító vagy más néven „eredeti” tagjainak nevezik, mert ők alkották meg e szervezetet, ő tőlük eredt az ki.

Ezen eredeti tagok azután azon államokat, amelyek a világháborúban semlegesek maradtak és egyébként a nemzetközi világban súllyal bírnak, meghívták maguk közé, hogy csatlakozzanak a Népszövetséghez.

Ezen államok közé sorolnak:

Argentína, Csile, Kolumbia, Dánia, Hollandia, Norvégia, Paraguay, Szalvador, Spanyolország, Svédország, Svájc, Venezuela.

Ezen államoknak tehát szabad elhatározásuk volt abban a tekintetben, vajjon a meghívást elfogadják-e

vagy sem, belépnek-e a győztesek által megalkotott szervezetbe és ily módon segítő társai lesznek-e a győzteseknek abban a törekvésükben, hogy a legyőzöttekre dik-tált békeszerződések elismertessenek és a világ új — a győztesek érdekét szolgáló — hatalmi rendje állandósíttassék.

Amikor ezen államok a Népszövetséghez csatlakoztak, nem érezték át azokat az igazságtalanságokat, amiket a békeszerződések okoztak. Nem érezték át egyszerűen azért, mert nem az ő veszteségeikről volt szó, mert azok őket nem érdekelték. A népszövetség létrejöttében ezen államok csak egy régóta várt nemzetközi szervezet első alakját látták és így kíváncsian közeledtek hozzá.

Végül a harmadik csoportba kerültek a világháborúban legyőzött államok, vagyis: Németország, Ausztria, Magyarország, Törökország, Bulgária, továbbá a világnak azon államai és gyarmatai, amelyek sem az első, sem a második csoportban felsorolva nincsenek.

Ezek a harmadik csoportbeli államok csak akkor lehetnek a Népszövetség tagjaivá, ha eltűrik, hogy a „Népszövetség” teljesen leszerelje, vagyis megállapítsa, hogy minő szárazföldi, tengeri és légi haderőt tarthatnak és ezen erőt miképp szerelhetik fel, de még ezenkívül is hathatós biztosítékot kell nyújtaniok arra nézve, hogy „nemzetközi kötelezettségeiket” teljesíteni fogják.

Tehát — amíg az első és második csoportban felsorolt államok teljes önállóságuk és nemzeti szuverenitásuk fenntartásával lettek, illetve lehettek a Népszövetség tagjaivá — addig a harmadik csoportbeliek — ahová Magyarország is tartozik — csak nemzeti önrendelkezési joguknak teljes megszorításával, csak ellenőrzés mellett, csak lefegyverzett és jogilag lehetetlenné kötözött állapotban juthatnak be a Népszövetségbe. A bejutásnak előfeltétele a fentiekben kívül még az is, hogy a Népszövetség közgyűlése őket kétharmad szótöbbséggel a tagok sorába felvegye.

A Népszövetség tagjai közt ezek szerint teljes jogú és korlátozott jogú államok, uralkodó és leigázott sorban lévő, első-, másod- és harmadosztályú tagok különböztethetők meg.

A fent megjelölt harmadik csoportbeli államok közül a világháború vesztesei: a központi hatalmak, ezenfelül még abban a kényszerhelyzetben is voltak, hogy a békeparancsok elfogadásának tényével egyidejűleg a Népszövetséget is tartoztak elismerni, és ezen elismerésből származó összes kötelezettségeket vállalniok kellett. Így hát — ha a Népszövetségből származó előnyökben is részesülni óhajtottunk — már ez okból is kényszerülve voltunk oda felvételünket is kérelmezni. Tehát csak a felületes szemlélők előtt tűnhetik fel a dolog úgy, mintha a világháború legyőzöttjei elismernék a Népszövetséget ideális nemzetközi szervezet gyanánt.

Ezek a Népszövetségnek eredeti, organikus fogyatkozásai. Ebből viszont az következik, hogy egy ilyen, egyoldalú hatalmi érdekből megalkotott szervezet nem valósíthatja meg a „nyílt, igazságos és becsületes nemzetközi összeköttetéseket”, nem képviselheti a nemzetközi igazságot és nem alkalmas arra, hogy a világ békéjét fenntartsa és megőrizze, mert születése percétől életképtelen, megalakulásától kezdve dokumentálja, miképp a maga elé tűzött céljait megvalósítani nem lesz képes.

Miután így megismerkedtünk a Népszövetség szervezetével, megláttuk azt, hogy az egyes államok mi módon válhatnak ezen szervezet tagjaivá, menünk egy lépéssel tovább és vizsgáljuk meg, hogy a Népszövetség szervezete miféle szervekkel rendelkezik?

A népszövetségi tagok összeségének gyűlését közgyűlésnek nevezik. Tehát a „Közgyűlés” az a szerv, amelyik leginkább kifejezésre juttatja azt, hogy egy, a világ összes államaira kiterjedő hatáskörű nemzetközi szervezettel állunk szemben.

A Népszövetségnek egy másik, szűkebb körű szerve: a Tanács.

Hogy a Tanács miképpen állíttassék össze, arra nézve a következőket olvashatjuk a Népszövetségi alapszabályzat (Statutum) 4-ik cikkében:

„A Tanács a Szövetséges és Társult Főhatalmak (értsd: a világháború győztesei) képviselőiből, továbbá a Szövetség más négy tagjának képviselőiből áll.” Ugyanitt azt olvashatjuk még, hogy ezen utóbbi 4

tagot időről-időre a Közgyűlés jelöli ki saját tetszése szerint.

Ebből tehát azt láthatjuk, hogy e Tanácsban vannak állandó és időközönként választott tagok. Az állandó tagsági helyeket a világháború győztesei a maguk számára biztosították. S miután az állandó tagok száma 5, míg a választott, időközi tagok száma csak 4-ben lett eredetileg fixirozva, így az entente biztosította magát abban a tekintetben, hogy a Tanácsban is minden az ő akaratuk szerint fog történni.

Így — teljesen a győztesek akaratával megegyezően — alakult is meg az első Tanács. Ennek tagjai voltak: Franciaország, Anglia, Itália (Olaszország) és Japán képviselői mint állandó tagok (miután Amerika az állandó tagsági jogával nem élt); a választott tagok közül is a győztesek csoportjából került ki a többség: Belgium, Brazília és Görögország; csupán Spanyolország képviselte az első Tanácsban a semleges világot.

Bár a fentebb idézett 4-ik cikk a 2-ik bekezdésében megadja a módot és lehetőséget arra, miképp úgy az állandó, mint az időközi Tanács tagok száma is felemelhető legyen, ez a lehetőség a gyakorlati életben mindig oda vezetett, hogy a győztes entente mindig el tudta érni azt, miképp a Tanács tagok többsége feltétlenül a győzők érdekképviselőiből álljon.

Hogy ez így van, elég rámutatnunk azokra a diplomáciai mesterkedésekre és cselszövésekre, amiket a közelmúlt hónapokban az entente-államok — főképp Franciaország és Csehszlovákia — véghezvittek abból a célból, hogy Németországnak az állandó Tanács tagok sorába emelését megakadályozzák.

Ha már így egymás mellé állítva látjuk a Népszövetségi szervezet két legfontosabb szervét: a Közgyűlést és a Tanácsot, önként felvetődik előttünk az a kérdés is: mi a hatásköre ennek a két szervnek?

Amilyen magától értetődő ez a kérdés, olyan nehéz erre a felelet pontos megadása!

Az az érzésem, hogy a Népszövetségi alapszabály megalkotásakor szándékosan hagyták tisztázatlanul e két szerv hatáskörének meghatározását.

Az Alapszabály 3-ik cikk 3-ik bekezdésében ezt olvashatjuk a közgyűlés hatásköréről:

„A Közgyűlés a maga ülésén minden ügygel foglalkozhatik, amely a Szövetség működésének körébe esik vagy a világ békéjét érinti.”

Hát ez igen szépen hangzik, de ott a baj, hogy a Tanács hatásköréről szóról szóra ugyanezeket mondja el nekünk az Alapszabályzat 4-ik cikk 4-ik bekezdése.

Vagyis ezek szerint a Közgyűlés hatásköre ugyanaz, ami a Tanácsé.

Már most ebből miféle helyzet állott elő a gyakorlat élet folyamán?

Az a helyzet, hogy a Tanács — mint kevesebb tagból álló, könnyebben összehívható és mozgékonyabb testület minden fontosabb, főként minden olyan kérdést, aminek a győztesek érdekére kihatása lehet — a maga hatáskörébe vont. Ennek viszont kétirányú kihatása lehet: az egyik az, hogy ily módon a Tanács jelentőségében egyre nő, míg a Közgyűlés ugyanakkor egyre veszít súlyából. A másik az, hogy a Népszövetségi szervezet feltétlenül és minden kérdésben a győztesek befolyása alatt áll.

Ezt a fonák helyzetet megérezte a Népszövetség első 1920 decemberi közgyűlése is. Ott ugyanis felvetették azt a két kérdést: először, hogy a hatáskörök miért nem tisztáztattak? és másodsor, hogy a Közgyűlés foglalkozhatik-e olyan kérdésekkel, amikben a Tanács már állást foglalt?

Az első kérdésre Lord Robert Cecil — a Népszövetségi Alapszabály egyik bábája — igyekezett megnyugtató feleletet adni, mondván: a Közgyűlésnek a nemzetközi parlament, míg a Tanácsnak a népszövetségi végrehajtó hatalom szerepét kell betöltenie.

Mondanom sem kell, hogy ez csak üres frázis volt és az is maradt.

A második felvetett kérdést pedig — a győztes entente kívánsága szerint — nemlegesen oldották meg.

Ezek után ma is az a helyzet, hogy a súllyal bíró összes nemzetközi kérdéseket a Tanács a maga körébe vonja. A Közgyűlésen csak jámbor óhajok, ártatlan elméleti vitatkozások hangzanak el.

De még más módon is gondoskodtak a győztesek arról, hogy a Tanácsban feltétlenül az ő akaratuk érvé-

Chamberlin és Levine amerikai óceánrepülők június 17-én repülőgépen Budapestre érkeztek. A fogadtatás után.

nyesüljön. Ezt pedig a vétőjog beiktatásával érték el. Az Alapszabályok 5-ik cikk első bekezdésében ugyanis ki van mondva, hogy „a Tanácsnak bármely ülésén a határozatokat az ülésen képviselt szövetségi tagok *egyhangú* hozzájárulásával kell hozni.”

Már most mit jelent ez gyakorlatilag?

Nem kevesebbet, mint hogyha például a Tanácsnak valamelyik ülésén olyan kérdés kerülne szóba, ami a páriszkörnyéki békék igazságtalanságainak egyikét akarná enyhíteni vagy megváltoztatni, úgy az egyik entente-képviselő könnyen megakadályozhatja a sérelem orvoslását egyszerűen azzal, hogy a kérdés ellen szavaz.

Ez a Népszövetség értéke a maga póre igazságában. Nulla.

Ezek után teljes súlyával átérezhetjük Lansingnak, az Északamerikai Egyesült-Államok külügyi államtitkárnak azt a jellemzését, amit a Népszövetségi Statutum megalkotása után kritikaként róla mondott: hogy az „a békefeltételek keresztülhajszolásának szervezetévé lett!”

Ebben leli magyarázatát az a történelmi tény is, hogy az Egyesült Államok Senatusa nem fogadta el a Népszövetségi Statutumot és nem engedte meg azt sem, mikép a Népszövetségi Tanács első közgyűlésén az Északamerikai Egyesült-Államok képviselője is megjelenhessen.

Van még a Népszövetségnek egy harmadik szerve is; ennek azonban különösebb gyakorlati jelentősége nincs. Ez az állandó titkárság, amelyik a főtitkár vezetése alatt Genfben székel.

Ez olyan irodaigazgatóság-féle, amelyik a Közgyűlés és Tanács munkaköréhez szükséges irodai ügykezelési és technikai munkákat látja el.

A Népszövetség Tanácsa a hatáskörébe tartozó, helyesebben oda vont különféle természetű nemzetközi kérdések megoldhatása céljából szakbizottságokat állít fel. Ezek a bizottságok viszont albizottságokra oszlanak, illetve az egyes kérdések tanulmányozása céljából a helyszínére kivizsgáló-bizottságot vagy kiküldöttet küldhetnek ki.

Ezek a vizsgálóbiztosok, illetve albizottságok arra szolgálnak, hogy az eldöntendő kérdés tárgyi bizonyítékait összegyűjtsék; az egymással szemben álló feleket meghallgassák, vagyis a tényállást minden vonatkozásában tisztázzák.

Az ilyen módon leszögezett tényállás alapján azután a Tanács hozza meg — elvileg egyhangú szavazatnyilvánítással — a döntését.

Az ily módon létrejött döntés erkölcsileg és jogilag köti azon államokat, akik a kérdéses vitát kiprovokálták. Tényleg pedig köti a legyőzött államokat és azokat a kisépeket, amelyek nem rendelkeznek olyan fegyveres hatalommal, hogy a Népszövetség döntésével szemben az ellentállás rizikóját morális és fizikai kihatásában elviselni merészkednének.

Ime ezekből áll a sokat emlegetett Népszövetség! Így néz ki e szervezet a maga eredendő fogyatkozásaival. Sokat nem várhatunk, még kevesebbet remélhetünk tőle! Így legalább nem lesz nagy a csalódásunk sem, ha majd egyszer tákolmány mivoltának megfelelően összedül.

Mint rossz hírekre lassankint szoktatják az embereket, hogy a lélek egyszerre le ne süllyedjen nehéz terhe alatt, így bánik velünk a végzet, lassanként tanít emberismeretre, hogy birni tanuljuk a szörnyű tudományt; előbb egy ember csal s a seb, bármily nehéz, kigyógyul, s szívedet megkeményíté héjjagával; később többeken tanulsz kételkedni, kedvenc eszméid egyenként eltűnnek előtted s elbitorod, mert már kevésbé biztál; utóbb barátaid elhagynak s csak végre látod, hogy kedvesed is csalfa vala és senkiben nem bizhatsz a világon. Szörnyű tapasztalás! de az idő, mely annyi kincseket elrabolt, magadba vonulni tanított s ha végre elhagyatva állsz, eltűröd, mert már váltál.

Eötvös.

A bolsevista összeesküvés technikája.

Irtá: Dr. MISKOLCZY ÁGOST, a budapesti kir. ítélőtábla bírása.

A két világrészre terjedő, mintegy 160 millió lakost magába fogadó orosz birodalomban a közhatalmat maroknyi lázadó bitorló tartja kezében. Olyan módon szerezte ezt meg, hogy az arevonalon szolgáló katonaságban elterjesztette a gyávaságnak és becselenségnek szellemét, majd a katonákat arra bujtotta fel, hogy hagyják ott a zászlót, menjenek haza, foglalják el maguknak a földbirtokosok földjeit és kastélyait, nem baj, ha a földesurakat és családjaik tagjait meg is gyilkolják. Ütött a szabadság órája, mondták a tartalékos katonák tömegeinek. Így lesz urrá Oroszországban a szegény és gazdag közt levő örök ellentét szításával a gyűlölet szelleme, a rablás, gyilkolás azóta emelt fővel jár a végtelen orosz pusztákon. A lövészárkokból hazaszökött katonák a parasztság otthonmaradt tömegeivel együtt beleültek a földesurak birtokaiba, felgyújtották a kastélyokat s meggyilkoltak mindenkit, akiről feltették, hogy a kapzsiság ördögi indulataival szembeszáll. Ezalatt Moszkvában a lázadást irányító, a világ minden tájáról odacsődült maroknyi kalandor az általános felfordulásban finn, kínai, lett és zsidó hóhérok-ból testőresapatokat szervezett magának, kegyetlenül meggyilkolta az orosz cárt és ártatlan gyermekeit, pusztulást és halált zúdított mindenkire, aki a becsületre, jogra és szabadságra még halvány célzást is mert tenni, sőt egyenesen kimondta, hogy a polgári osztályt ki fogja irtani, mert feltehető, hogy a megszületett „proletáruralomnak“ ellenségei. Volt olyan nagy város, amelyben minden, az értelmiséghez tartozó embert kiirtottak azon az alapon, hogy nem volt kérges a tenyere s nem volt piszkos az inge.

Ezt az uralmat nevezik szovjeturalomnak, vagy a III. internacionale uralmának. Ez a bolsevizmus. A rémuralom nem is nevezi magát Oroszországnak, hanem hivatalosan „szocialista tanácsköztársaságok egyesülésének“ mondja magát.

Ez a rémuralom közel egy évtizede áll már fenn Oroszországban. Mi ennek a magyarázata? Semmi más, mint az, hogy Oroszország rettentő kiterjedése miatt meghódíthatatlan terület. A törvényes rend és a becsület uralmának helyreállítása végett szervezkedő mozgalmak sorra elbuktak, mert hiába nyomultak diadalmasan előre, hadseregeik oszlopai végre is elfogytak a végtelen területek megszállásában s mert hátukat és oldalukat megfelelően fedezni sohasem tudták, katonailag kivihetetlennek bizonyult vállalkozásuk. A rabolt kincseken a legvéresebb terror eszközével összetoborzott vörös bandák mindig meghíusíthaták, hogy ezek az Oroszország szabadságáért küzdő merész hadvezérek szilárd támaszpontokat tudjanak maguknak biztosítani.

Európának több állama nem ismervén sem magát a bolsevizmust, sem az Oroszországban uralkodó állapotok valódi jellegét, de ezzel nem is sokat törődve, nemzetközi jogi tárgyaló félnek ismerte el a bitorlókat többnyire abban a hitben, hogy révükön Oroszországgal kedvező gazdasági

megállapodásokat, jó üzleteket köthetnek. Nagy hiba volt ez, mert ezzel a zsarnokoskodó törpe kisebbségnek erkölcsi támogatást adtak, magukra pedig a belső bajok özönét zúdították. A diplomáciai összeköttetés révén ugyanis az oroszországi bitorlók a sérthetlenség jogával felruházott diplomáciai képviselőket állítottak fel az őket elismerő államokban, majd ú. n. kereskedelmi képviselőket, amelyeknek működése azonban abban merült ki, hogy az illető országok lakosai közt elkezdtek ugyanazt a felforgató munkát, amely nekik Oroszországban a hatalmat megszerezte. Így járt Angolország, amely akkor ébredt ennek tudatára, amikor már az angol munkásosztály nagy részét azok a bujtogatók megfertőzték, úgy hogy kénytelen volt a bitorlókcal megszakítani minden összeköttetést, őket területéről kiutasította. A „szovjet-követség“ tagjai aztán úgy távoztak el Londonból, hogy őket a pályaudvaron az angol közönség leköpködté.

Nagy csapás volt ez a bitorlókra, mert a diplomáciai összeköttetés kitünő alap és lehetőség volt számukra világot felforgató törekvéseik megvalósítására. Tisztában vannak ugyanis azzal, hogy ha a világ népei egyöntetűen arra az álláspontra helyezkednének, hogy velük szóba nem állanak, erkölcsi és gazdasági elszigeteltségükben pusztán a belső terrorral magukat fenn nem tarthatják. Ezért minden áldozattal arra törekszenek, hogy a világ népeit bolsevistává, országaikat pedig az ő uralmuk hűbéreseivé tegyék. Hogy ez a törekvésük nem pusztán agyrém, annak sok bizonyítéka van. Nemesak Angolország munkásságát vették rá az Angolországot mérhetetlen károkkal sújtó nagy sztrájkra, hanem a nagy kínai birodalomba is be tudtak férközni, amely ennek folytán jelenleg véres polgárháború színhelye. Munkájuk sikerének kilátásait nagyban növeli az, hogy maga a munkásosztály nagy része sem látja be a bolsevista uralomnak általános romlást jelentő mibenlétét, a csőcselék pedig mindenütt szívesen támogat oly mozgalmat, amely a felfordulást jelenti. Emellett a bolsevista bujtogató mindig ott kezdi a lázítást, ahol valami gazdasági baj miatt a társadalmi osztályok elkeseredettek s nem szükségképpen hozakodik elő a szocialista tanítások zürzavaros értelmetlenségeivel, amelyek a nagy tömegeknek úgyszólván felfoghatatlanok. Nem szabad elfelejteni azt sem, hogy bolsevista ügynökök, jól fizetett kalandorok s a hozzájuk szegődő izgatóknak szintén gondtalan megélhetést biztosítanak, ami nagy szó a dolog megítélésénél.

Mielőtt a bolsevista agitátorok módszereiről értekeznenk, jöjjünk tisztába azzal, mi is tulajdonképpen a III. internacionale?

A III. internacionale 1919 március havában alakult meg Moszkvában s magát az egész világra kiterjedő egyetlen és egységes kommunista-pártnak nevezi. Azok a pártok, amelyek az egyes országokban nyíltan vagy titkosan mint kommunista-pártok működnek, a III. internacionale csak alosztályai, szekciói. A kiadott alapszabályok szerint a párt célja minden eszközzel, még fegyverrel a kézben is a nemzetközi tanácsköztársaság (az ú. n. világ-szovjet) megteremtéséért, a polgári osztályok megbuktatásáért és a proletárdiktatúráért, mint a polgárosult állami berendezkedés teljes

megsemmisítéséhez vezető átmeneti fokozatért harcolni. A pártszervezet a teljes központosítás elvén nyugszik s a párt szerveit szigorú pártfegyelem és

Horváth János IV. nagyperkátai őrsbeli tiszthelyettes, ittás huszárokkal történt összeütközés alkalmával hősi halált halt.

a párt felsőbb szervei iránt való feltétlen engedelmesség kötelezi. A párt vezető szerve a Moszkvában székelő végrehajtó-bizottság, amely kötelező utasításokat ad a III. internacionale minden osztályának és más szervezetének. A végrehajtó-bizottságnak jogában áll az egyes szekciókhoz meghatalmazottakat kiküldeni, akik a végrehajtó-bizottságtól kapnak utasításokat s működésükért is csak ennek felelősek. Minden egyes szekció köteles működéséről szóló rendszeres jelentést küldeni a moszkvai végrehajtó-bizottságnak. A párt alapszabályainak értelmezésében és azok kiegészítésében a kommunista internacionale legfőbb szerve a rendszerint kétévenként egybegyülő világkongresszus, amelynek határozatai tartalmazzák ennek a magát világpártnak nevező alakulatnak propagandájában az egyes tagokra kötelező irányelveket.

A kommunista internacionale alapszabályai-ból és kongresszusi határozataiból a következő megállapításokat vonhatjuk le.

1. Minthogy a III. internacionale kitűzött céljai nemcsak az egyes államoknak közjogi rendje ellen irányulnak, hanem fegyveres harcot hirdetnek a nyugati civilizáció minden eredménye és intézménye, egyszóval a modern művelt társadalom erkölcsi és jogi alapjai ellen, minthogy megtámadják az Istenbe vetett hitet, a vallás szabad gyakorlatát, a családot, a tulajdont, megsemmisíteni és kiirtani akarják az emberi szívből a hazaszeretetét: ezért a III. internacionale nem politikai párt, hanem egyszerűen magát III. internacionale-nak nevező büntettes-szövetség, maffia.

2. Minden, magát a III. internacionaléhoz

tartozónak és kommunistának valló egyén egy idegen állam területén szervezkedett hatalmi csoportosulásnak zsoldosa, felbéreltje, aki kötelezettséget vállalt ennek az idegen államban levő szervezetnek parancsára bármikor hazájának függetlensége, alkotmánya és polgártársai ellen fegyveres felkelést szítani és vezetni. Minden egyes ilyen egyén tehát nemcsak közönséges lázadó, hanem hazaáruló is a szó legvalódibb értelmében.

3. Minthogy a III. internacionale nemcsak egyes meghatározott országok állami és társadalmi rendje ellen szervez lázadást, hanem harcot hirdet az egész emberi nem által tiszteletben tartott eszmények ellen, valamint a művelődésnek sok keserves és véres küzdelmen keresztül megvédett és megőrzött, az egész emberi nemnek közkinését tevő eredményei ellen, minden tisztességes embernek, aki nem akarja, hogy az emberiség újra az állati barbárság állapotába süllyedjen vissza, a III. internacionale híveit az egész emberiségre veszedelmet jelentő gonosztevőknek vagy a legjobb esetben örülteknek kell tekintenie s velük eszerint elbánnia.

A bolsevista agitátorokat a moszkvai III. internacionale végrehajtó-bizottsága képezi ki, látja el bőségesen pénzzel s küldi szét a világ minden részébe a felforgató munka elvégzésére. A végrehajtó-bizottság figyelemmel kíséri a világ minden államának belső politikai helyzetét, hogy agitátorainak működési körét és módszereit ehhez képest szabja meg. Valamely ország belső helyzetéről tiszta képet szerezni nem könnyű dolog egy az országon kívül élő tényezőnek. Ezért a III. internacionale minden országban titkos kémirodát tart

Czinege Lajos tiszthelyettes, nagyperkátai őrsparancsnok, aki a lövöldöző Mezei Gyula huszár szakaszvezetőt pusztával kézzel lefegyverezte és elfogta.

fenn, amely részletes jelentéseket készít arról, mily kérdések foglalkoztatják és izgatják valamely ország társadalmi osztályait és közvéleményét.

Az agitátorokat agitátorképző-iskolákban tanítják ki a bujtogatás és lázítás mesterségére. Ezek az iskolák a végrehajtó-bizottság felügyelete alatt működnek s nyolc fokozatuk van, legfelsőbb fokon a moszkvai kommunista főiskolák állanak. A legalsó fok az ú. n. politikai alkeiskola, amelyben a pártszervezésről és a szovjet-hatalomról szóló bolsevista tanokat adják elő, mert aki ezt nem tudja, az szerintük politikai analfabéta. Ezekben az iskolákban egyébként az oktatás központja az ú. n. leninizmus hirdetése, amelyet egy moszkvai kongresszusi határozat így fogalmaz meg: általánosságban a forradalom elmélete és taktikája, különösen pedig a proletárforradalom elmélete és taktikája. Itt adják elő, miként kell a katonaságban az engedetlenség szellemét felkelteni, miként kell a parasztságban az agrárkérdés felvetésével forrongást szítani, miként kell szervezni a fegyveres felkelést s a legapróbb részletekig menő pontossággal tanítják még azt is, miként kell például éjjel egy várost felfegyverkezve rohamcsapattal megszállani és a középületeket megkaparintva, a rémuralmat megkezdeni.

A Magyarország ellen irányuló bolsevista-összeesküvések előkészítése végett részben közvetlenül Moszkvában, részben Bécsben és Berlinben képeznek ki agitátorokat. A bécsi és berlini iskolák élén közvetlenül a moszkvai középponttal érintkező egyének, többnyire Magyarország területéről megszökött vagy itt elítélt és az orosz szovjet részére tuszokért annak idején kiadott bolsevisták állanak. Ők kapják kézhez a magyarországi szervezkedésekről szóló jelentéseket, hozzájuk mennek tanácsért, utasításért és pénzért a Magyarországon működő agitátorok. Az itteni titkos bolsevista párt, valamint a bécsi és berlini szovjetügynökök érintkezését egyébként rendes futárszolgálat is biztosítja. Moszkvában az utóbbi években a magyarországi propaganda irányítására egy különleges szerv is létesült, a Moszkvába szökött különféle idegen nemzethez tartozó bolsevistaszökevények nemzetközi klubjának magyar osztálya, amelynek több száz tagja van.

Ha valamely országra nézve a III. internacionale megállapítja, hogy a bolsevista szervezkedésnek talaja van, nyomban intézkedik, hogy a szervezkedésnél felhasználható egyéneket számbavegyék s az összefüggő, céltudatos szervezkedést megindítsák. Vagy megjelenik az illető országban egy vagy több, közvetlenül Moszkvából irányított kipróbált „szakerő“, vagy pedig az illető országhoz közeleső állandó szovjetügynökségi szerv hívja magához a bolsevista elemek közül kiszemelt néhány egyént a tennivalók megbeszélése végett.

A céltudatos szervezkedés széles hálózatra terjed ki s akként valósul meg, hogy a hálózat egyes részeinek leleplezése nem szükségképpen vonja maga után a hálózat többi részeinek leleplezését.

Ezt akként érik el, hogy rendszerint egy, de legfeljebb három ember kezében egyesítik az illető ország területén a szervezkedés irányítását. A három ember kezébe futnak össze az agitáció és szervezkedés szálai, akik ugyan tudnak egymás működéséről, sőt azt meg is vitatják, alvezéreik azonban nem egymással tanácskoznak (nem is kell egymás működéséről tudniok), hanem velük.

A kommunista szervezkedés az ú. n. sejteken nyugszik. A sejt állhat egy emberből vagy többől. A sejt feladata behatolni az egyes munkahelyekre vagy azokba a szervezetekbe, ahol munkások vannak. A szervezkedésnek illetően elindítása természetesen a hatóságok ellenőrző munkáját rendkívül megnehezíti. A sejteknek nem szükségképpen az a hivatása, hogy azonnal cselekvésbe kezdjen s izgató beszédeket mondjon, hanem a legtöbb esetben a megfigyelés és az alkalomra várás a feladata. Meg kell figyelnie az illető munkahelyen levő munkástársainak egyéniségét, azt, kik ott a szélsőségekre hajlamos egyének s mik az esetleges sérelmeik. Mikor a sejt ezeket a megfigyeléseket elvégezte s néhány általa kiszemelt egyénnel barátságot kötött, kezdi meg óvatosan agitációját, hogy akkor, amidőn valamely esemény indokoltá és lehetővé teszi, már többedmagával léphessen nyiltabban fel a munkásságnak vagy a szervezet összes tagjainak a lázadás szellemével való megtöltése felé. A sejt tehát nyugodtan behatolhat a katonaság, a rendőrség, a hivatalnokok, a társadalmi egyesületek szervezeteibe, nem kelt gyanút, de résen állva, bár mikor veszélyeztetheti a testület szellemét.

Ha a sejt már több egyént az ő állomása helyén magának meg tudott nyerni, azoknak felfedi céljait s őket a céltudatos munkára kioktatva, velük egyesülve lép fel az illető állomáshelyek gyülekezéseiben, alkalmi megbeszéléseiben, kirándulásain vagy egyéb összejövedeleiben.

Az ilyen megnövekedett sejt aztán ú. n. frakciót létesít az állomását tevő szervezet kebelén belül s most már arra törekszik, hogy többségre jutva irányítsa az illető közösség állásfoglalásait. Magyarországon, ahol eddig 12 ilyen szervezkedést lepleztek le, megállapították, hogy ezek a sejtek nemcsak az egyes gyárakban levő ipari munkásságba és a kubikos-munkások közé hatoltak be, hanem egyes nem kommunista szervezetekben létesített frakciók révén az illető helyi szervezetekben többséghez is jutottak. Megállapították azt is, hogy a levante-egyesületekben szintén létesültek sejt-szervezetek, sőt egyes helyeken a levante-szervezeteket megfertőzve, zendülő mozgalmat váltottak ki. Adatok merültek fel arra is, hogy a sejteknek a folyamórságba, valamint a honvédségbe való betoboroztatása végett szintén folytak előkészületek.

Ha a mozgalom ily módon elég szélesre terjedt, a mozgalom szervezői megteszik a lépéseket az alakoszerű kommunista-párt megalakítására, pártszervezetek létesítésére és a párt működését irányító szervek kiküldésére. Magyarországon az 1919-iki bukás óta két ízben alakult újjá a titokban működő kommunista-párt. Mind a kétszer Bécsben jött össze a pártgyűlés, ott ejtették meg a választásokat. Mind a két gyűlés moszkvai kiküldöttek részvételével folyt le, Magyarország területéről mintegy 20—30 az értelmiséghez és a munkásosztályhoz tartozó egyén vett azon részt, nagy részükben erkölcsileg züllött, mindenekfelett dologkerülő elemek.

Az egyes országok szervezkedéseit, mint fentebb említettem, egy vagy legfeljebb három személy irányítja. Leggyakoribb alakulat ezen a téren az ú. n. trojka, a hármastitkárság. Ez az illető országok területén a párt legfőbb szerve, a bolsevista összeesküvés parancsnokló triumvirátusa.

Képek a vitézi avatásról: Kormányzó Úr Öfőméltósága a dízsátorban.

Minthogy minden bolsevista összeesküvés a polgárháború kitörését készíti elő, ez a trojka a „harc középpontjának“ is nevezi magát, amelyből a „hadműveletek“ kiindulnak. A hármastitkárság egyik tagja csak olyan lehet, akit közvetlenül Moszkva küldött ki és aki tagja a moszkvai végrehajtóbizottság az illető ország ügyeit tárgyaló albizottságának. A munkafelosztás egyébként a hármastitkárság tagjai között a következő: Az első végzi az illető állam hatóságainak félrevezetésére irányuló elhárító tevékenységet, a másik a mozgalomnak megnyert emberek közül a fegyveres akciókra elszánt és alkalmas egyének kitanítása és besztása körül felmerülő tennivalókat intézi, a harmadik azon örökösök, hogy az egész területileg és minőségileg elágazó munkában az összefüggést és a kiegészülést biztosítsa.

A bolsevista összeesküvők technikájának ismereténél fontos azt is tudni, hogy a mozgalom végső sikere szempontjából épen nem törekszenek a munkásosztály többségét megnyerni. Elegendőnek tartják, ha megfelelő számú, mindenre elszánt, bennük vakon bízó vagy nagyrészt jól megfizetett ú. n. élcsapatra szert tesznek, mert amint nem alaptalanul hiszik, egy ilyen élcsapat tudatos vakmerő fellépése könnyen magával ragadja úgyszólván a közömböseket és tétovázókat, a többivel pedig majd elbánik a kegyelmet nem ismerő terror.

A bolsevista agitáció eszközeit tekintve azt mondhatjuk, hogy teljesen a kor színvonalán áll.

Régen elvetettek minden olyan eszközt, amely céljaik nyílt elárulásával járt anélkül, hogy különösebb eredményt hozott volna javukra. Hogy a tömegek lelkéhez hozzáférjenek, állandóan a szabadság és egyenlőség, valamint testvériség eszméikörébe vágó szövegeket hangoztatnak, ők, akik végső eredményként meg akarnak szüntetni minden szabadságot s a tömegeket néhány vakmerő gazember igájába akarják hajtani s akik a pusztán megfélemlítés elérése végett a legártatlanabb emberek kegyetlen megölésétől sem riadnak vissza. A haza ellenségei szívesen használják fel a nemzeti büszkeséget és a nemzeti fájdalomra való hivatkozást is, hogy első lépéseiknél magukat rokonszenvenné tegyék. Hogy milyen jó fogás ez, azt legjobban világítja meg egy magyar ügyvéd esete, aki egy bolsevista büntetést védvén a törvényszék előtt, jóhiszeműen, de vastag tudatlansággal azt fejtegette, hogy a bolsevizmus küzd Trianon ellen s azért az ránk nem lehet veszedelem. Azt olvasta ugyanis ez az ügyvéd a moszkvai tézisek közt, hogy Magyarországon a trianoni békeparancs igazságtalan és ennél fogva elkeserítő helyzetet teremtett. A bolsevista agitátoroknak tehát ezt adandó alkalommal szintén hangoztatniuk és Trianont kárhóztatniuk kell. Védettje a vádlottak padján alig tudta elfojtani röhögését.

Az agitáció a propaganda rokonszenvenné és szélessé tétele végett felhasznál minden eszközt, amit a modern kultúra és tudomány nyújt. Nagy

szerepet játszik itt a sajtó a titokban terjesztett röpirvek-, füzetek-, könyvekkel és folyóiratokkal. Minden az ország rendjét megingatni alkalmas mozgalomhoz csatlakozik utcai tüntetés vagy más fellépés alakjában. Nem riad vissza a nyílt fellépéstől, a vörös zászló egyenes kitűzésétől sem, de leginkább titkon terjeszti a mérget s Magyarországon különösen olyan jelszavak kiadásával töri fel a talajt törekvései számára, amelyek a magyar élet megrázkódtatására alkalmasak. Ilyen jelszavak különösen az ország belső és külső helyzetét illető rémhírek, földosztásra és köztársasági mozgalom létesítésére irányuló felhívások, a hatóságok pártatlanságába vetett hit megingatását célzó rágalmak kíséretében röppennek széjjel.

Azt hiszem, hogy mindenki előtt világosan kitűnik ezekből a fejtegetésekből, milyen veszedelem fenyegeti az egyeseket, a társadalmat és államot a bolsevista mozgalmakkal. Kitűnik fejtegetéseimből az is, hogy nagyon tévedne az, aki ezt a mozgalmat lekicsinyelné s azt mondaná, hogy annak részleges sikerei ellen is be vagyunk biztosítva. Epen Magyarország legújabb története mutatja a szomorú példát, mire képes és mit merhet nemcsak egy elszánt, vakmerő kisebbség, hanem elszántság és vakmerőség nélkül is egy kis csoport, amely céljaival tisztában van s a megrohanásra olyan alkalmas helyzetet szimatol meg, ami volt például a nemzeti kétségbeesés idején. Azt is láthatjuk ezekből a fejtegetésekből, hogy a védekezés és leálcázás módja sem könnyű s a hatóságnak nemcsak éber és folytonos figyelmét igényli, hanem általánosságban a mozgalom titkainak teljes ismeretét is. Nem szabad egyetlen közbiztonsági szervnek sem megtévesztetnie magát a látszólagos nyugalommal s azzal, hogy a társadalom felszínén nem észlel zavaros jelenségeket. A bolsevista aknamunka a föld alatt folyik s rejtekhelyén ugrásra készen álló őrszemei figyelik a kedvező alkalmakat. Mindenkinek, akinek a társadalom rendjén örködni hivatása, sohasem szabad elfelejtenie, hogy a puskaporos torony is nagyon esendes a felrobbanás előtt.

Hogy mások bizalmát megnyerjük, az két dolog által eszközölhető: ha tudniillik eszélyességgel párosult igazságosság hírében állunk. Egyrésztől ugyanis azokban bizunk, kikről feltesszük, hogy értelmesebbek nálunknál és kikről hisszük, hogy mind a jövőt előre látják, mind a cselekvés alkalmával s a döntő perc megérkezéskor képesek elintézni az ügyet s magukat elhatározni a körülmények szerint. Mert hasznos és való eszélyességnek ezt tartják az emberek. Másrészt pedig igazságos és hü, azaz derék emberekben azért szokás bizni, mert mentek a csalás, az igazságtalanság gyanujától. Hiszszük is, hogy rájuk életünket, vagyonunkat, gyermekeinket teljes joggal bízhatjuk. Kettőjük közül az igazságban több az erő a bizalom gerjesztésére, mert minél furfangosabb és ravaszabb valaki, annál gyűlöletesebb és gyanusabb, ha a becsületesség jó hírének híján van. Ez okért képes a belátással párosult igazság annyi bizalmat gerjeszteni, amennyit akar; igazság eszély nélkül sokat fog tenni, eszély igazság nélkül mitsem.

Cicero.

A csendőrvirtus.

Irta: Dr. CZIMER KÁROLY főgimnáziumi igazgató.

Folyó évben ülte meg a magyar királyi csendőrség fennállásának ötvenéves fordulóját; most van ötven esztendeje, hogy Erdélyben az első csendőr-kerületet 1876-ban felállították.

Ebből az alkalomból szóban és írásban sokan megállapították, hogy a magyar csendőrség intézménye nagyon szépen bevált, sokkal jobban, mint a Bach-korszak osztrák csendőrsége, amely Magyarországon egyáltalában nem felelt meg feladatának.

Sokan abban a véleményben vannak, hogy a magyar csendőrség csak azért vált be, mert számára az osztrák csendőrség *katonai szervezetét* vettük át.

En ezt a nézetet téves felfogásnak tartom és rá akarok mutatni arra, hogy a magyar csendőrség nem csak katonai szervezete folytán, hanem azért vált be, mert kebelében elődjének, a régi *megyei panduroknak* rátermettsége, szelleme és erénye folytatódott és sokszorozódott azoknak fogvatkozásai és hibái nélkül.

Ez az állításom paradoxonnak látszik, pedig úgy van és ezt az állításomat az alábbiakban meg fogom indokolni.

A magyar pandur erények lényegében a régi magyar *huszár erények* voltak: a *kitartás* és *elszántság* mellett az éberség, furfang, ravaszság és feltalálás, amikhez társként az ügyesség és rátermettség, a kedvező alkalom és hely kihasználása járult.

Mindezen testi-lelki erőkből sarjadott katonai erényeket a régi magyarok a *huszárvirtus* gyűjtő nevével foglalták össze.

Néha a *betyárvirtus* ugyanazon testi és lelki rátermettség segítségével érvényesül, csak hogy annál a szennyes *birvágy* és *kapzsiság* képezik az erkölcstelen mozgó erőt és a becstelen sikert aljas lelki tényezők szülik.

Ezen állításomat egy-két példa szépen illusztrálja.

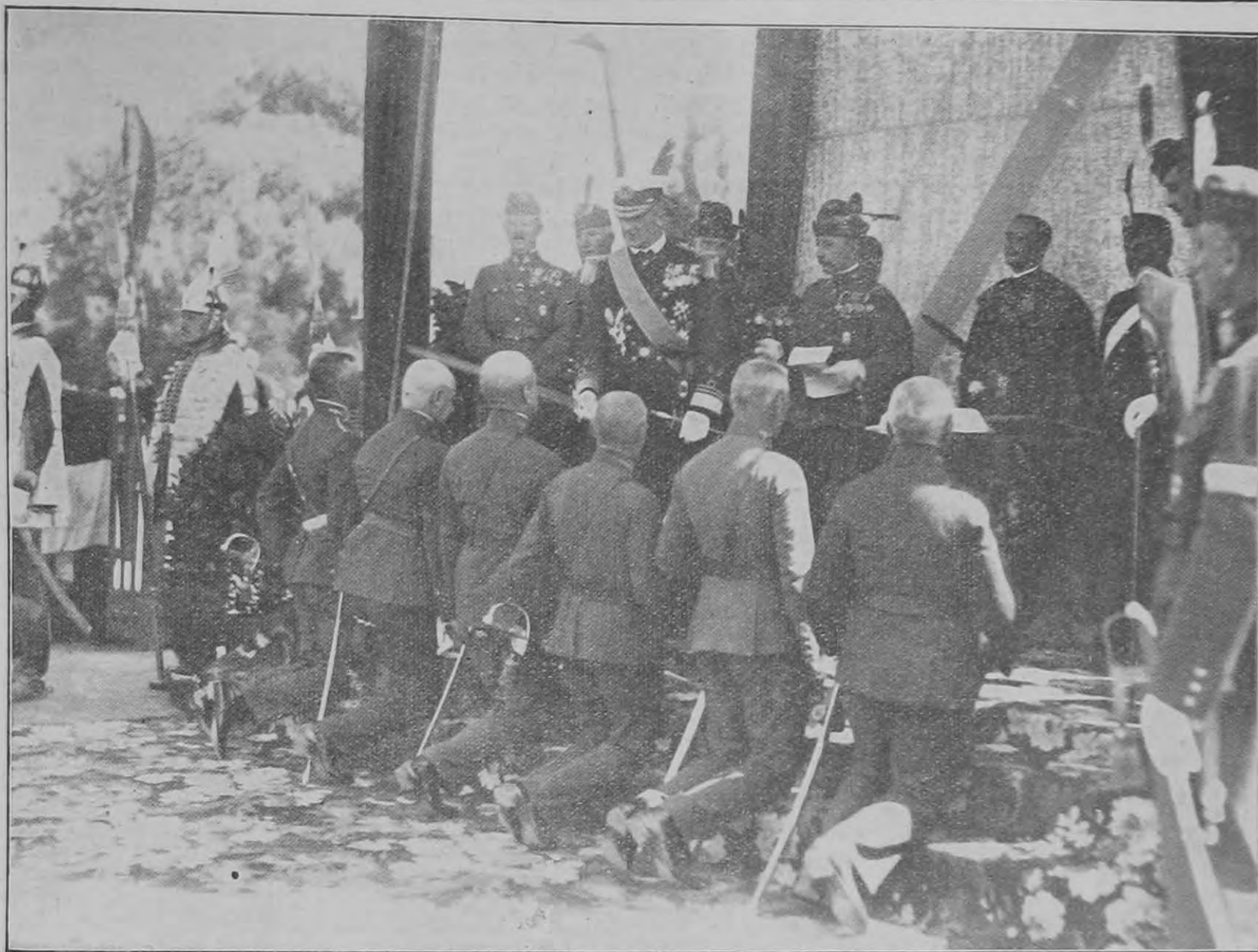
1849 február 3-án egy kápláralja huszárjárőr vezetője hallotta, hogy Gyöngyösről reggel a nyolcadik vértés lovasezred kivonult, de a parancsnok, gróf *Montecuccoli* ezredes még a vendéglőben reggelizik, mire a hat huszár gyorsan a városba lovagolt, a vendéglőt körülveszik, a járőrvezető káplár az étterembe toppan, az ezredes előtt sarkantyúját összevágja és szalutálva jelenti: „Herr Oberst, ik melde gehorsam, az ezredes úr — foglyom” — és egykettőre Görgey táborába hurcolta. Még az ezredes lábát se kötötte a kengyelvashoz és a gróf Debrecenben, ahová vitték, kérkedve beszélte el, hogy még óráját és gyűrűjét sem vették el a huszárok.

A betyáreset a következő:

A szegedi határban, a tótokból telepített Kisteleken, honnan Rózsa Sándor legbestialisabb tót cimborái származtak, az ottani osztrák zsandár-örs megerősítése céljából félszázad svalizsér lovast szállásoltak el.

Mégis 1857-ben egy szép fényes napon délen mi történt?

A kisteleki születésű legvérszomjasabb tót

Képek a vitézi avatásról: Vitézek avatása.

haramiák, *Hudoba*, *Veszélka* és *Gacsiba* (rövidített *Gacsi* néven rettegett zsvány) egy csapat lovas betyárral a faluba ügettek, a vasas németek kaszárnnyája előtt felvont puskával csatárlánca állottak és amikor a menázi mellől felugró svalzisérok az udvar hátuljában épült istállóhoz indultak, hogy nyergeljenek, őket a lóhátról jól belátó haramiák egyenként lövöldözték le.

És mire a svalzisérok a kerítéshez lapulva, négykézláb az istállóhoz mászkáltak és a lovak kantározásához láthattak, akkorra a többi betyár két gazdag zsidó boltost kifosztott s a gazdag zsákmánnyal tovarobogtak.

A hanyagságért a budai esendőrfelügyelőség az akkori kisteleki őrsparancsnokot büntetésül *Majsára* helyezte át, mely még Kisteleknél is veszedelmesebb betyár-fészek volt.

(A derék kistelekiek a régi zsványvirtusban szomorú hírnévre jutott földieik bűnének *expiálása* céljából *polgári iskolákat* állítottak a kétnemű fiatalok jó erkölcsökben való nevelése érdekében.)

Íme az itt elbeszélte esetekben a huszár- és betyárvirtus ugyanazon tényezőkkel működött: az *idő*, *alkalom* és *helyzet* kihasználása, vakmerőséggel párosulva, sikerhez juttatta a huszárjárórt és zsványbandát, de nagy szakadékot képez közöttük a *cél*: az egyiké *nemes* és felmagasztal, a másiké *nemtelen* és lealjasít.

Megjegyzem még, hogy a régi betyárvilágban nem az osztrák esendőr volt veszedelmes a

haramiákra, hanem az a *renegát* magyar zsvány, aki a megkegyelmezés fejében — pandurnak állott be. Ilyenről támadt a közmondás: „Betyárból lesz a legjobb pandur“, mert jól ismerte a rablóvirtust.

*

No de gyerünk tovább.

A régi magyar *pandurvirtus* az ősi magyar *huszárvirtusból* vette eredetét.

Ha a huszárvirtus eredetét a multban visszafelé tovább analizálom, akkor annak forrását az ősi magyar *határőrök* (*custodes confinium*) és *megyei örök* (*vigiles megalis*) virtusában találom föl.

Ezeknek virtusa végső fokon a magyarság ősi fajbéli tulajdonságából: az *okosság*ból és *eszélyesség*ből nyert életet.

A magyar ezeréves nemzetfentartó lelki és testi tényezőit a *katonai* és *politikai* okosságban és eszélyességben, ravaszság, furfang és élelmességben találom fel, amikhez kemény katonai tulajdonságok: erő és fáradalmak viselése és edzett test, — jó lovas, jó nyilas, más katonai erények — járultak, amelyek biztos sikerhez juttatták fajunkat.

Ezeréves fenmaradásunknak ezek a kedvező fajbéli feltételei végzetes *földrajzi* helyzetünkéből és erős *életösztön*ünkből fakadtak.

Arva és testvértelen faj vagyunk, Európa legüldözöttebb népe. A magyar a szláv, germán és

latin fajok érintkező vonalára: az Alföldre költözött, kérlelhetetlen és engesztelhetetlen ellenségeinek *torkába települt*. A három népesalád agyonszorító gyűrűjébe került ez az idegen árva faj. Igaz jó barátja sohase volt, ezer év alatt mindenkor csak ellensége: ma is az egész világ szívben közönyös irántunk, csak politikai érdekből mutat hajlandóságot velünk szemben.

Az összetartó és összehúzó érzelmű rác, bosnyák, herzegóe, csernagóe, szlovén, horvát, cseh, morva mindig fajbéli támogatóra talált a vérbeli lengyel királyokban és orosz cárokban, de a rokontalan magyar soha se részesülhetett atyafiságos támogatásban. Sőt ezzel ellenkezőleg ezer esztendőig a rabló szomszédok között állandóan *táborban* élt.

A magyar föld értékes, sok kincset hordoz, a természet és kedvező éghajlat adományait a magyar vasszorgalom megszázaszozta.

A dús jólét és gazdagság a rabló ösztönű szomszéd népekben az irigység és birvágy szennyves indulatait állandóan felcsigázva tartotta. Néha a béke apostolaiban, a papság és laikusok lelki vezérében, egyik-másik idegen püspökben a kapzsiság nemtelen érzetét ébresztette.

Klasszikus példa erre *Ottó* freisingeni püspök, *III. Konrád* német császár kereszties hadjáratának hisztorikusa és útleírója. A szentföldre törekvő ez a német püspök, a nyirkos, ködös levegőjű, fejszét sohsem látott őserdőkkel zsufolt hazájából jövet, a csodálat és falánk irigység érzetével szemlélte a derűs, verőfényes, melegjárta dunántúli vidéket, végtelen táblákban az aranykalászos gabonát, a gazdag szőlőket, kívánatos gyümölcsöket, a szép fehér nyájakat a kövér legelőkön.

Nem a keresztény szeretetet és öröm érzésével, hanem a rablólovag ragadozó indulatával nézte útjában a magyar kéz fakasztotta gazdagságot és tehetetlen kapzsisággal sóhajtott fel: „de szép ország . . . de kár ennek az örökös lovaglástól görbe lábú, zömök, fekete képű, beesett, villogó szemű magyaroknak, mennyivel jobb volna ez a sok földi kincs a — németeknek“.

Íme az első *Scotus Viator* — német kiadásban.

A rabló szomszédok örökösen irtják és pusztítják rokontalan őseinket, a hare és öldöklés egy pillanatig sem ült el a *határszéleken*.

Közvetlen a honfoglalás után az első magyar telepek: a *szék*, *ülés* és *szállás*, eleinte nyílt, meg nem erősített lakóhelyek, de néhány évtized múlva, a szomszéd népek rablásai miatt, vizes árkokkal és körtöltésekkel erősítették meg azokat.

Ezek az első magyar menedék-helyek *kereki*,¹ *körös*,² *gyűrűs* (palócosan: *györös*, *györ*, *györk*, *gyürk*, *gyűrűsszék*, *kerekudvar*, *körösudvar*, *körösudvarhely* és *györkerek*)³ nevű ősi védőhelyek, vagyis közös gyűjtőszóval: *földvárak* voltak.

Az első magyar nemzetségek az elszámolt ősi nevű földvárakban húzódtak meg s a vizes árkok partjára cölöpöket vertek, az oszlopok közé vesszűből font sövényeket, a szláv *brana* után elnevezett, *baranyákat*, *boronákat* állítottak kerítésül.

A kerítés nélküli földvárak és a fenti módon megerősített *sövényházak* és *sövényvárak*⁴ szolgáltatták az első *védőhelyeket* a nemzetség és családok számára a külföldi rablók ellen.

A nyílt *árokshállások*⁵ és földvárak, a vizes árokka, körtöltéssel, fakerítéssel és sövényvel megerősített védőhelyek körül, a vesszűből font *cserény*, *szárnyék* és *berény* nevű szélfogó jószágvédő *karámokban* és födeles *ólakban* tanyázott télen a ménes- és birkanyáj, ellenben a *rideg* gulya a szabadban pusztázott.

A kezdetleges védőművekben meghuzódott magyar nép s az ellenséges érzésű szláv rabszolgáik által őrzött kövér gulyák és fehér selymes nyájak könnyű prédául kínálkoztak a kapzsi, falánk idegen rablóknak.

Ezeknél kívánatosabb még a szép és tiszta magyar nő és leány a szurtos szláv és germán martalócok, az apródoktól öltöztetett, fésült és illatos olajjal kenekedő elegáns stájer és német lovagok, kelet felől a fajrokon vad besenyők, kunok és bolgárok szemében.

A hare örökösen folyt a határszélen. Az országban talált és alávetett szlávok és németek — mindmegannyi — az ellenség kémje, egyszerűsmind szabadulás reményében cimborája a vérokon stájer, német, cseh, morva, lengyel ragadozóknak.

Négy-öt századon át fegyverrel kellett őrizni az országot, családot és vagyont.

Még akkor rendőrségnek, csendőrségnek és állandó katonaságnak se híre, se hamva nem volt. Mindenki rendőr, csendőr és katona egy személyben, mint manapság a hollandus *búrok* délafrikai tanyáikon.

Külön *határőrző* nemzetségeket telepítettek őseink köröskörül az ország széleire és őket veszedelmes pontokon *székelyekkel* és fajbéli *besenyőkkel* erősítették meg.⁶

A *határőrök* az ország kijáróiban, *kapuiban*, latinosan: *portákban*, fából, kőből torlaszokat, ősi szóval: *gyepüket* állítottak.

A végeket köröskörül a hegyszorosok és folyók átkelői elé épített *kapuvárak*, *gyepűvárak*, a szláv *clus* szóból származott *kolozsok* és *kolozsvarak* védelmezték és közöttük a magyar székely és besenyő határőrök szünet nélkül járőr szolgálatot végeztek, amire tisztjeik, az *örnagyok* osztották be őket.

Lesőhelyekről, *örhalmokról*, *hírhegyekről* elrejtett helyekről, régi szóval: *rejtekek örök*, *röjtök örök*⁷ vigyázták a határt, éjjel tűzzel, nappal füsttel az őrnagyoknak, az *örshállások*, *kapuvárak*, *kolozsvarak* tisztjeinek jelt adtak, akik az örvidékek, *gyepűmegyék*, hadi népét — mint ma mondják — mozgósították. A végvidéken a kapuk és porták ilyenemű őrzését akkor *portázásnak*, *portyázásnak* mondták.

Ezek a régi magyar, székely és besenyő határőrök mind könnyű lovas és nyilas vitézek voltak,

¹ Ma is vannak ilyen nevű községek.

² Hasonló elnevezésű falú.

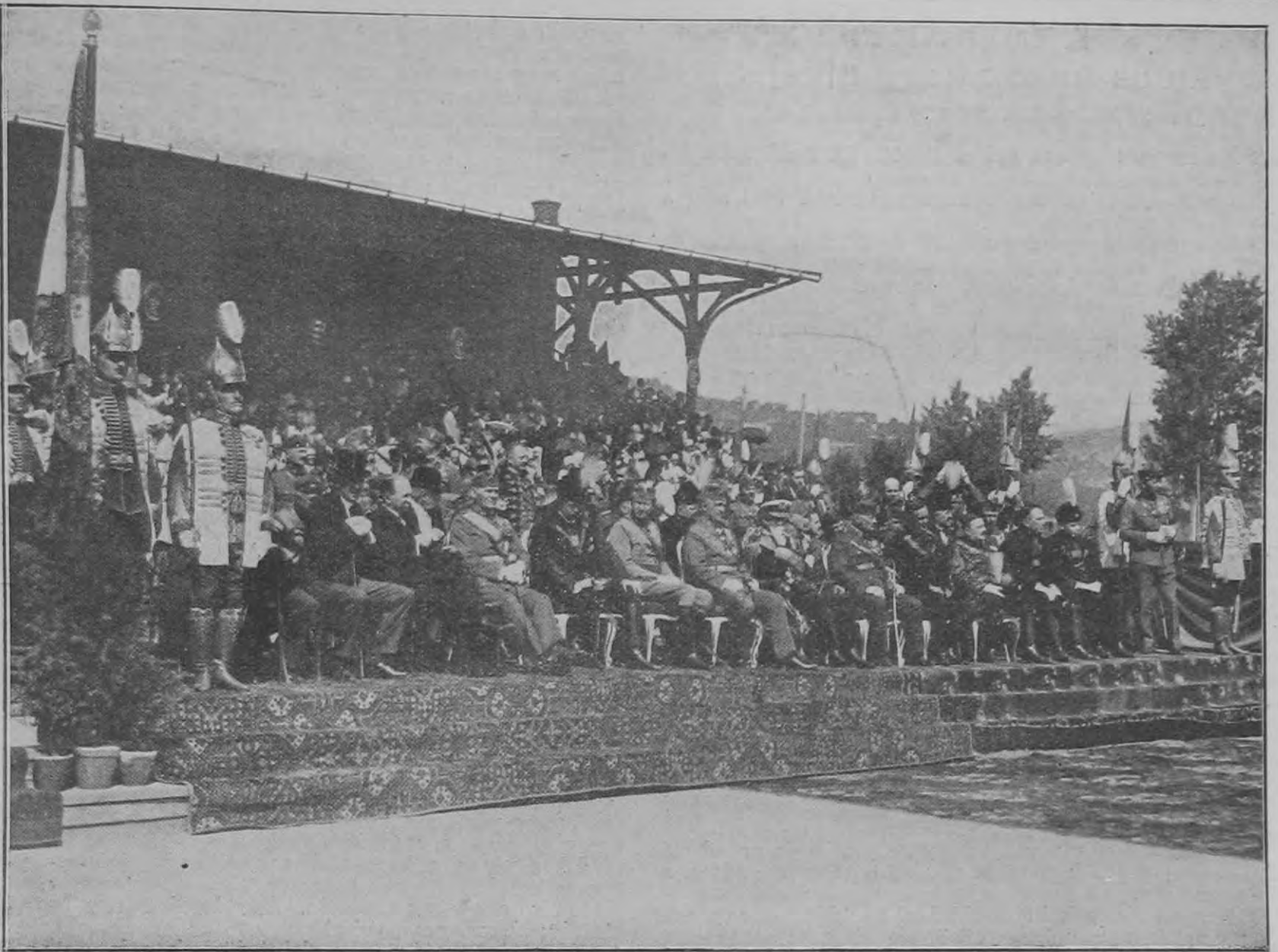
³ A *székely* előbb *székbelit*, *székhez* tartozót, utóbb *határőrt* jelentett.

⁴ Bizonyítja a *Rejtekeőri* nevű falu Nagymarton mellett, a mai *Röjtök* falu Sopronmegyében, a kapuvári járásban.

¹ Taskereke, Becsekereke ma rácosan: Beeskerek.

² Sok a *Körös* nevű helység ma is.

³ Ma is vannak ilyen nevű helységek, falvak és városok.

Képek a vitézi avatásról: A közönség egy része.

gyűjtő névvel *nyilasoknak, lövőknek és lövéreknek* hitták őket.⁸

A határörökhöz, a lövökhöz és lövérekhez hasonló fegyverzete, kötelessége és életmódja volt a vármegyékben a XI—XII. században a megyei *öröknek* (vigiles megalis), akik a mai esendőrséget pótolták. Hozzájuk járultak a letartóztatásokat foganatosító *poroszlók* (a szláv *prisztáv* és latin: *pristaldus*) és a nagyszámú gulyáktól elcsatangoló és eltévedt bitang marhák összeterelésére alkalmazott *jó(szág)szedők*, *jó(szág)kergetők*, akik szükség esetén a megyei örökhöz csatlakoztak és akiket a szökevény szláv szolgák és az ezekből nagyszámban kikerült tolvajok és rablók elfogására is alkalmazták.

A sátorozó besenyők és jászok-kunok közül sokan verődtek kisebb-nagyobb rablóbandákba és ezeknek rémületes mézszárlásairól a mai vándorcigányok gaztettei adnak némi halvány képet.

Szükség esetén, ha a megyei örök, poroszlók és jószágkergetők ereje kevés volt a közbiztonság fenntartására, akkor a *szolgabírók* a megyében élő nemeseket is sorban kirendelték a mai értelemben vett esendőrszolgálatra, rablók üldözésére és összefogására.

⁸ Német *Lövő* falu Sopronmegyében a csepregi járásban. *Lövérek* nevű falu Sopron mellett ma elnémetesített *Leber* néven Sopron külvárosa. Erdélyben Tordamegyében *Lövérek* falu.

Különben is vérükhöz és passziójukhoz vágott ez a feladat. Szenvedélyük a vadászat, a nagy vadak: farkas, medve és bölény elejtése, ami harci erőben és fegyvergyakorlatban tartja őket. A ragadozó vadak üldözése eszmei rokonságban áll az *embervadak* irtásával és kész örömet vállalkoztak rá.

A nemes urak, akik könnyű lovasok és nyilasok, mint a lövők és lövérek, székelyek és besenyők, a közbiztonság fenntartásából derekasan kivették részüket. A sors *rabló kergető* nemesek (nobiles persecutores malefactorum) magukhoz csatolva az *öröket* és *poroszlókat*, az elszaporodott gonosztevőket elfogták, rájuk az *akasztóbírák* a rögtönítelő törvényszékeken (statárium) halált mondtak és — Szent László király törvénye értelmében elretentésül — néha ötvenével fákra aggatták őket. A tolvajságon és rablásán ért nemes is hóhérvételre került. Az akasztás a kivégzés ősi módja.

Ha gyűjtogató, öldöklő jobbágy- és szolgáladások idejében a esendőrszolgálatot teljesítő soros nemesek ereje is kevésnek bizonyult, akkor az alispán a vármegyében közfelkelést (insurrectio) rendelt el és a személyes felkelésre kötelezett nemesek állították helyre a közbiztonságot.

A mai értelemben vett *vámőrség* szolgálatát is a határőrség végezte a királyság első századaiban és a vámosoknak és harmincadosoknak ellenszegülő kereskedőkkel szemben a határörök szolgáltatták a karhatalmat.

(Folytatjuk.)

A Ludovika június huszonegyedikéje.

Irta: SZLADEK BARNA százados.

Szándékosan adtam ezt a címet: „A Ludovika június huszonegyedikéje.“

Ez a Budapesten ma már fogalommá vált nap a ludovikások napja.

Aki a lefolyt nyole esztendő alatt csak egyszer is megnézte az akadémikusok páratlan szépségű ünnepélyét és nagyon nyomós okok nem tartották otthon, eljött ide ma is. Szomorú emlékezetű időkhöz fűződik június huszonegyedikének emléke. Nyole évvel ezelőtt ezen a napon kísérelték meg a hős fiúk, hogy szétépjék azt a diestelen durva láncot, melyet — sajnos — java-részt a nemzet kovácsolt össze önönmagának s melyet mintegy önkezével nyújtott át idegen jövevényeknek, kik az ezer évnek az ő lelküktől távolálló minden szentségét félrerúgva, szadista kéjelgéssel fűzték ezt a láncot a megesonkított vergődő test köré.

De ments Isten most azokról a hibákról és mulasztásokról beszélni, amelyek Kún Béláig vezettek. Nap-sugaras és kék az égbolt felettünk, a Ludovika kertjében minden esupa életet, virradatot hirdet, elfelejtve a gyalázatos időknél minden megalázó, kínos emléke. Elfelejtve mint lidércnyomásos nehéz álmot; az Üllői-úton végigsiető emberek ma már csak arra gondolnak, hogy azok a napbarnított izmos sasfiúk vajjon micsoda új attrakcióval fogják a közönséget újból meglepni. Nyole éven keresztül olyan látványosságokban volt a publikumnak része, melyekre nem számítottak, úgy, hogy csodálkozást csodálkozás váltott fel. De a látottak el is kényeztették a közönséget és növelték az igényeket is. Lehet-e még valami olyat produkálni, ami ezeket az igényeket kielégíti? Lehet-e még valami újjal szolgálni?

És ezek a kedves vidám gyerekek, ezek az edzett lelkű és testű vörös parolis akadémikusok megadják a feleletet: Igen.

Hogy mindennek betanulására az időt honnan veszik, az nemcsak a polgári közönség, de a békevilágban katonaintézetekben nevelkedett tisztek előtt is rejtély marad.

Meg kell tanulniok mindazt, amit civiltársaiktól a főiskolákban megkövetelnek, földrajzot, vegytant, matematikát, tucatnál több a harcászat, tereptan, lőutasítás meg más katonai tantárgyaknak a száma. De az akadémikusoknak arra is jut idejük, hogy nemrégiben a modern pentatlon megrendezésével úttörőként szerepeljenek a magyar sport történetében, megnyerik — immár harmadszor — három más főiskolával szemben a magyar Oxford-Cambridge evezős versenyt és nyole első hely közül lefoglalnak maguknak hetet a főiskolák vívőversenyén.

Mindez egy-két hónap leforgása alatt a nyári szezonban.

Télen, amikor a Dunán zajlik a jég, amikor a sportdresszek naftalinszagú raktárakban pihenek, a shymizni és charlestonozni is kitűnően tudó „Lase“ bajnokokat ott találjuk egészen hamvazó szerdáig az „araris“ (bocsánat: a „kinestári“ szó nem fedi teljesen az „ararisch“ fogalmát) bálokon, ahova legalább harmincanegyvenen ki vannak vezényelve a netaláni petrezselemárulás veszélyének elhárítására. És ők olyan odaadással, olyan híven teljesítik ezt a feladatot is.

Tanteremben, gyakorlótéren, sportpályákon és tánctermekben mindenütt egyformán megfelelnek a pompás fiúk s ahol megjelennek, oda magukkal hozzák a mostani idők olyanyira nélkülözött két nagy értékét, a derüt és bizakodást.

Fél négy.

A zsúfolt tribünök mögött megszólal a katonazene. Ami most következik, az páratlan szépségű, színes film.

Sárgainges tornászok vonulnak fel és puska gyakorlatokat mutatnak be. Nagy tetszés. Még sokáig elnézünk a nagyszerű tornászokat, de máris újabb kékinges csapat jön, amely szabadgyakorlatokkal szórakoztatja a közönséget. Alig csinálnak hátra arcot, ott vannak a vörösingések botokkal, később a fehérek kis zászlócskákkal, majd zöld dresszben az ötödik csapat, a buzogá-

nyosok. A levonuló csapatok félkör alakban helyezkednek el a sportpálya körül. A buzogányosok gyakorlatai után még meg sem szűnik a taps, már öt különböző színű gúla ragadja meg a közönség figyelmét. Utána összgyakorlat következik, a sárga-kék-piros-fehér-zöld színek ritmikusan olvadnak szemképrázttató játékba.

Elvonulásuk után fürge bakasereg rohan a pályára. Pillanatok alatt zöldgalyas akadályok állanak az előbb még üres térségen. Vadászlovaglás. Tizenöt-husz pompás lovas — a vörös frakk és uniformisok keveréke — száguld át az akadályokon. A lovak sűrű esomóban egymás mellett. Ha egy lovas felbukik, — rázuhan öt-hat. De nem történik baleset. A film zavartalanul pereg tovább.

Tüzérüteg mutat be hajtógyakorlatokat. A beavattott szem előtt egyike a legnehezebb számoknak. A hatos ágyúsfogat irányítása csendes üggetésben sem könnyű, teljes rajta-rajtában pedig több mint nehéz. Az akadémia tüzérnövendékei ezt is kitűnően végzik.

Nehéz leírni a következő számot. Általános a sajnálkozás, hogy a szemekkel nem lehet hatfelé látni. Nyújtó, korlát, bak, asztal- és tornamatracok mellé fekete- és fehérdresszes válogatott tornászesapat sorakozik. Ha a nyújtóra néz az ember és ott felejt a szemét az óriásforgást végző, kinyújtott, kígyótestű alakon, ugyanakkor elmulasztott egy nagyszerű kézállásos billenést a korláton, nyaktörő tigrisugrást az asztalon, vagy bravuros szaltó mortálék tucatait a szőnyegen. A gyereklátogatókról sem feledkeznek meg az akadémikusok. Mutatnak sok mindent, ami jókedvű kacagásra készíti a gyereksereget. Bakkecskeugrások, cigánykerekek, talicskázás és a látogatók fiatalokú tagjai szilaj jókedvvel hahotáznak.

Marionetteké változott piros-, fehér- és zöldingés akadémikusok most zártrendű gyakorlatok gépmunkájával szórakoztatják a közönséget. Lelkesen tapsolják őket. Egy vezényszó és a három sorban felállított csapat első sora, a zöld, lefekszik, a második, a fehér leterdél, a piros, a harmadik sor, állva marad és az élő nemzeti szín mögött feltűnik Nagymagyarország címere és a magyar zászló. Egyidejűleg egy harsány kiáltás: „Nem, nem, soha!“

Akadályugratás. Egyenként jönnek a lovasok. Teljes vágtában veszik az akadályokat. Külön-külön lehet gyönyörködni a lovas és ló összmunkájában. A mindig és mindenütt derültséget kereső közönség kutatása itt sem marad eredménytelen. Végtelenül tetszik az az akadály, amely támaszkodó helyzetben khakiruhás bakákat imitál. S a lovak, ezek a minden nehéz akadálynak bátran nekimenő nemes állatok, mikor az emberi alakokhoz érnek, visszahőkölnek. Először meg kell győződnie, hogy ezek csak bábok és gazdájuk biztatására is szükség van, amíg átrepülnek rajtuk. Az elmélkedni szeretőknél is jut itt anyag.

Eltűnik az utolsó lovas és régimódi spanyol batár gördül a pályára. A bikaviadalra hozza az igazi spanyol grandseigneur megismerésítő polgármestert és feleségét. Leszállnak az „aréna“ előtt. Mert az ugyan-csak pillanatok alatt összetákoltt kerítés egy aréna, mely alig hogy készen van, máris megtelik a pikadorok és banderillák vörösposztós seregével. Furcsa törzsű lovak, kurtalábú lovasok keltenek derültséget, de amikor kocsijáról lesétál a murcos fekete „bika“ is, akkor a kacagástól csak úgy harsog a Ludovika kertje. A szabályszerűen lefolytatott és derűs jelenetekben bővelkedő bikaviadalnak végre a toreádor jól irányzott dőfése vet véget. Az arénaszereplők eldefiliroznak a közönség előtt, a leszúrt bika is szépen felkel és szintén csatlakozik a menethez s bikához nem illő groteszk tánc-lépésekkel és kirúgásokkal tartja hahotában a publikumot.

Három ügyes lovas mutatja be a szalagtépés élénk, tetszetős lovasjátékát, melyre az 1700-as évek huszár-uniformisaiba öltözött lovasok karusszelje következik. Amint ezek is eltűnnek, egy-két percig szokatlan csend támad a hirtelen csatamezővé változott térségen. De csak egy-két percre. Utána lovasjárőr jelenik meg a színen és kézben tartott karabélyokkal ellenséget ielezve rajta-rajtában vágat visszafelé. Rövid szünet. Gyalog járőr, elővédesapatok, majd velük szemben felbukkan a vörösjelvényes ellenség. Puskaropogás, amelybe hamarosan gépfegyverkattogás, majd később aknavető és gyalogsági ágyú dörgése vegyül. A közönség soraiban

Képek a vitézi avatásról: Vitézi küldöttség magyar vitézi viseletben.

izgalom. Rendes ütközet fejlődik ki. A visszaszorított fél a tartalék bevetésével ellentámadásba megy át. Tank jelenik meg a harc színhelyén. Az egyik gyalogos a közelébe kúszik és köteges kézigránát vet alája, hogy a sebezhető részt eltalálja. A tank golyószórói állandó működésben. Sebesültek hevernek szanaszét. A kép komoly. Egy-egy sóhaj is hallatszik a közönség soraiból. Sötét ruhájú idősebb asszonyok szemébe könnyülemlik, egyiknek az elesett férj, másinak a hősi halált halt fiú jut eszébe. De hogy a nehéz visszaemlékezések távolmaradjanak, hogy percekre se ülje meg a lelkeket a bánat, arról gondoskodnak az életet, vidámságot arcukon hordozó akadémikusok és ha nem ők, akkor a véletlen. Amikor egészségügyi osztagok jelennek meg, hogy a „sebesülteket“ felszedjék, hangosan felkiált közlemben egy 11–12 éves hamisítatlan kis pesti gyerek: „Nézd, anyuka, a mentők!“ Újból általános derűlttség.

Nem zárultak még össze a mosolyra nyílt ajkak, amikor karsú, ruzsosajkú akadémikus görlok ballethez állanak fel. Nem akarják a nőket kifigurázni. Dehogy. Csak híven utánozzák őket. S ezért, amikor szigorú dirigensük, egy különösen elbájoló suffragette felemelt pálcikájával „Vigyázz“-t vezényel, mindig akad három-négy közülük, aki a bubifrizurájához kap vagy a bluzán igazít egyet vagy szemérmesen a szoknyáját próbálja kissé lejjebb húzni. Ez persze nem megy, mert a szoknyácskák is teljesen megfelelnek a divatnak. Igaz, hogy nem olyan rövidek, mint teszem azt a Váci-utcai korzón, de azért a térdeket ezek se takarják el.

Megszakítás nélkül állandó szórakozás és fokozódó érdeklődés mellett pergett le a háromórás film. Amikor 15 perc szünet után a mohácsi csata képe élénk tárul, a közönség éppen olyan kíváncsian, frissen nézi ezt a felejthetetlen látványosságot, mintha az ünnepség most venné kezdetét.

Felvonult a nézők előtt az 1526-i idők hadserege. Ott látni fehér lovon a fiatalarcú daliás II. Lajos királyt, Tomoryt és a többi vezéreket, valamint a sokféle egyenruhájú külföldi segélycsapatokat. Ágyúlövés, kürtszó, „Jézus“ és „Allah“ kiáltások vezetik be a harcot. Eleinte a magyarok vannak fölényben, de a folyton új janicsár-csapatokkal erősített török végre is felülkerekedik és a magyarok elvéreznek. A menekülő Lajos király vágat néhány embere kíséretében a csatatéren keresztül. Azután Szolimán szultán alakja tűnik fel, amint akkori szokások szerint kíséretével megszemléli a sebesültekekkel és elesettekkel borított csatateret.

A nagyszabású, korhű és művészi csatakép után az új kor jelenik meg szemünk előtt, amikor is 400 esztendő múlva a török-magyar, a két rokon faj testvéri szeretetben egyesül.

Füstfelhők emelkednek, tüzek gyúlnak a bokrok és fák között, felszívó rakéták pukkannak a levegőben, az akadémikusok búcsúznak a szívesen látott kedves vendégeiktől.

Zsebkendőlobogtatások, integetés...

A közönség búcsúzik a megszeretett, szívéhez nőtt kedves Ludovikásaitól.

Harcban, a cselekvés terén gyakran szükséges a merészség, mert az erőt felfokozza s ezáltal a sikert biztosíthatja. De köztanácskozásokban inkább szeretem a szilárdsággal párosult óvatosságot. Merészség csak akkor van a helyén, midőn tetemes erőre támaszkodik, enélkül mindig kocka, mely többnyire vakra fordul.

Deák.

Az új halászati törvény.

Irta: ÉLTHES GYULA dr.

Az újabb gazdasági jellegű törvényeink mellé méltán sorakozik a halászatról szóló 1888. évi XIX. t.-c. módosítására és kiegészítésére vonatkozó 1925. évi XLIII. t.-c., melyet a földművelésügyi miniszter a 9500/1926. F. M. számú végrehajtási rendelettel az 1926. évi december hó 1-én léptetett életbe.

A törvény 2. §-a megállapítja, hogy a halmak, a ráknak, valamint más hasznos víziállatnak nyílt vízben tenyésztésére, fogására és tulajdonba vételére, úgyszintén a halikra szedésére kizárólag az jogosult, akit a nyílt vízben a halászat joga megillet.

Fontos és új rendelkezése a törvénynek az, hogy *a zárt víz medrének tulajdonjoga az ily vízben levő halakra is kiterjed, a hal tehát a meder-tulajdonosé.*

A halászjegy egymagában a halfogásnak semmiféle módjára nem jogosít. A hatóság a halászjegy kiállítását a jogosultság igazolásától teheti függővé, de a kérést mérlegelés tárgyává is teheti és ha a kérelmező halászati kihágás miatt büntetve volt, vagy egyéb indokolt esetekben a halászjegy kiadását megtagadhatja.

A vízterületek halászati joga az 1888. évi XIX. t.-c. 1. §-a értelmében a meder elválaszthatatlan tartozéka és a meder mindenkori tulajdonosát illeti.

Hasznos víziállatoknak a halakon és rákokon kívül az új halászati novella (Hn.) 2. §-a szempontjából még a békákat és a piócákat kell tekinteni.

Aki nyílt vízben halászni akar, az tartozik halászati jegyét magával vinni és azt az ellenőrző közegeknek, a csendőröknek, a rendőröknek, a halőröknek kívánatára felmutatni. A csendőrnek vizsgálnia kell a halászjegy érvényességét, mert a halászjegy mindig csak egy évre, május hó 1-től a következő év április hó 30-ig érvényes és annak alapján a halászatot csak az gyakorolhatja, akinek nevére szól az illetékes hatóság által kiállított és a hivatalos pecséttel ellátott halászati jegy.

A halászatra jogosult segédszemélyzete és munkásai vagy megbizottai részére szükséges jegyeket a halászatra jogosult nevére, a személyenként járó díj megfizetése mellett az elsőfokú hatóság kiállíthatja.

Aki a halászatot gyakorolja, köteles vigyázni arra, hogy működése alatt a víziközlekedés, a hajózás, a tutajozás, a faúsztatás fennakadást ne szenvedjen; vigyázni kell arra is, hogy a hajóút vagy kíméleti tér megjelölésére szolgáló táblát, bóját vagy egyéb jelet helyéről el ne mozdítsa. Aki pedig sport vagy szórakozás céljából nem menetrendszerűen hajózik, csónakázik vagy általában ily célból vízi járóművel közlekedik, amennyire csak lehetséges, tartózkodni köteles a halászat háborításától és a halászeszközök rongálásától.

A kíméleti tér megjelölésére szolgáló táblákra egy hal alakját kell vésní vagy festeni és alája a „Kíméleti tér“ felírást kell alkalmazni.

A régi halászati jogszabályok általában hosszú tilalmi időket állapítottak meg, amelyek az egyes halfajok szerint különbözők voltak. A most kibocsátott 9500/1926. F. M. sz. végrehajtási rendelet sza-

kítva az edigi állásponttal, *általános tilalmi időt* léptet életbe, amely nyílt vizekre *április 20-tól május 31-ig tart.* Ez alatt az általános tilalmi idő alatt semmiféle halat nem szabad fogni a földművelésügyi miniszter engedélye nélkül. Ez a rendelkezés érvényes az elárasztott hullámtérre is, ami azt a célt szolgálja, hogy az, aki az anyameder halászatára jogosult, az árvizek elvonulása után biztosítsa a hullámtérben pusztulásra ítélt ivadéknak az anyamederbe való visszatérését.

Az új törvény ugyanis rendkívül nagy súlyt helyez *a halivadék védelmére* s ezért a végrehajtási rendelet 23. §-a meghatározza a halászható halak legkisebb méretét, hogy annak ellenőrzése a piaci árusításoknál is eszközölhető legyen.

Az új törvény az általános tilalmi idő alól csupán a sebes pisztrángra és a szivárványos pisztrángra állapít meg kivételt. A sebes pisztrángot október 1-től január 15-ig, a szivárványos pisztrángot pedig március 1-től április 30-ig nem szabad fogni. Rákot nyílt vízből október 15-től december 31-ig nem szabad fogni. A tilalmi idő alatt fogott, úgyszintén az olyan rákot, amelynek hossza a szemtől a kiegyenesített fark végéig mérve a kilenc centimétert nem éri el, a vízbe vissza kell bocsátani.

Nyílt vízből az alább felsorolt fajú halat csak akkor szabad fogni, ha mérete vagy súlya a következő:

- a fogassüllő hossza 30 cm., vagy súlya 20 dg.;
- a kecege hossza 40 cm., vagy súlya 25 dg.;
- a márna hossza 25 cm., vagy súlya 20 dg.;
- a ponty hossza 30 cm., vagy súlya 40 dg.;
- a sebes pisztráng és a szivárványos pisztráng hossza 20 cm., vagy súlya 40 dg.

Ha ennél kisebb méretű hal jut a fogókészülékbe és onnan élve kiszedhető, feltétlenül vissza kell bocsátani a vízbe. A hosszat a hal orra hegyétől a farkúszó végéig kell mérni.

A piaci ellenőrzés alkalmával a súlyban mutatkozó eltérés csak akkor kifogásolható, ha tíz százaléknál nagyobb.

Amint látjuk, a közismert csukára, amely rablóhal és ugyancsak nagy pusztítást visz végbe a halállományban, tiltó rendelkezések nincsenek. Ezt és a fel nem sorolt halfajokat méretükre való tekintet nélkül bármikor szabadon lehet szállítani és eladni.

Az általános tilalmi idő a zárt vízből származó halakra és rákokra, valamint a legkisebb méretek betartására nem szorítkozik. Mégis az ilyen tógazdaságból kifogott hal vagy rák származásának igazolására, ha azt szállítani vagy eladni akarják, községi bizonyítványt kell beszerezni.

A mesterséges halastóból származó halivadékok fogyasztás céljára engedély nélkül áruba csak akkor lehet bocsátani, ha az ivadék súlya fogassüllőnél tizenöt dg., pontynál tíz dg.

A halászati novella 9. §-a részletesen megjelöli a tiltott halászati módokat és eszközöket, amilyenek *az elkábítás, maszlag, mérgezés, robbantás, oltatlan mész, méregfü, dinamit, lecsapolás, a víz eldugása és állandó halfogókészülék alkalmazása.* A végrehajtási rendelet szerint tilos még *lőfegyverrel, szigonyal, dárdával vagy más szúró szerszámmal halászni.*

Idegen halfaj betelepítésére a földművelésügyi minisztertől engedélyt kell kérni.

Amint már említettük, az új halászati törvény (novella) rendelkezése szerint a zárt vízben levő hal a medertulajdonos tulajdonát képezi. Ebből a rendelkezésből következik, hogy az, aki zárt vízből vagy zárt víz módjára halászható vizekből a halászatra jogosított engedélye nélkül halat fog, nem halászati kihágást, hanem *lopást követ el* és a lopásról szóló szigorú törvényes rendelkezések szerint büntetendő.

Az új törvény 20. §-a szerint kihágást követ el és kilencvenhat pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az, aki halászejegy nélkül, vagy hamisított, lejárt vagy más névre szóló halászejeggyel halászik. Tizenhat pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő pedig az, aki halászejegyét halászat közben nem tartja magánál vagy az ellenőrzésre jogosult egyéneknek, a csendőröknek, a rendőröknek vagy a halőröknek felszólítására meg nem mutatja.

A legsúlyosabb büntetés éri azt, aki *a halivadékot elpusztítja*. A 22. §. szerint ugyanis kihágást követ el és *egy hónapig terjedhető elzárással és hatvannégy pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az,*

a) aki kábító-, mérgező- vagy robbanószerrel halászik vagy az ily szereket másnak halászat céljára megszerzi vagy eladja, vagy az így megölt halat a vízből kifogja vagy áruba bocsátja;

b) aki a halászati kihágáson tettenérőt veszélyesen fenyegeti, vagy ellene erőszakot használ, ha cselekménye egyébként nem esik a büntető törvénykönyv súlyosabb büntető rendelkezése alá;

c) aki vizet lecsapol vagy felfog;

d) aki a legrövidebb méretnél kisebb halat (halivadékot) fogyasztás céljára engedély nélkül kifog vagy áruba bocsátja.

Két hónapig terjedhető elzárással és kilencvenhat pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az, aki az előbbi a) pontban meghatározott kihágás elkövetésénél életének tizennyolcadik évét még be nem töltött ifjú egyén közreműködését igénybeveszi.

A törvényben újítás az is, hogy *a hivatásos halász* kihágását jóval súlyosabban bünteti, mint más egyénét. Az erre vonatkozó kihágásokat a törvény 23. §. a), b), c) és d) pontjai határozzák meg. A hivatásos halász kihágást követ el, ha idegen területen halászik, ha tilalmi idő alatt halat fog, ha árvíz alkalmával a halaknak az anyavízbe visszatérését akadályozza és ha a törvény ellenére fogott halat áruba bocsátja.

A halászati novella 24., 25. és 26. §-a szerint halászati kihágást követ el, aki tiltott eszközzel vagy tilalmi idő alatt halászik, aki a jogosulatlanul fogott halat áruba bocsátja, aki magát felismerhetlenné téve halászik, aki a halászatra jogosultat akadályozza, aki a halászati jeleket áthelyezi, megrongálja, bemocskolja, aki a kiméleti téren halászik, vadászik, békát fog, csónakázik, fürdik, kavicsot vagy iszapot szed, marhát, kacsát, ludat vagy más állatot a vízbe ereszt, a hal ivását akadályozza, továbbá, ha *a halászati társulatnak tagja vagy bérlője* a halászatot az üzemtervtől eltérően gyakorolja, vagy a mélyedésekben rekedt halivadéknak az anyavízbe jutásáról nem gondoskodik és végül, aki az előbbi minőségében a halzsákmányról az elő-

írt könyvet nem vezeti, vagy abba valótlan adatokat jegyez.

Az új halászati novella a halászati kihágások feletti eljárást és bíraskodást az állami rendőrség működési területén, így a városokban mindenütt az állami rendőrség hatáskörébe utalja. Ez a rendelkezés azt jelenti, hogy a kis- és nagyközségekben halászati kihágási ügyekben elsőfokon ezentúl is a főszolgabíró és másodfokon az alispán jár el, de a rendezett tanácsú és a törvényhatósági joggal felruházott városokban, valamint Budapest főváros területén, ahol állami rendőrségek működnek, jövőben elsőfokon az állami rendőrség kapitánya, másodfokon a kerületi főkapitány (Budapesten elsőfokon a kerületi kapitány, másodfokon a budapesti főkapitány) bíraskodik. Harmadfokon minden esetben a földművelésügyi miniszter jár el.

A végrehajtási utasítás 38. §-a szerint a közigazgatási hatóságok, a csendőrség és a rendőrség közegei, a vámőrök, a folyamőrök és a pénzügyőrök, valamint a szőlő-, a mező- és az erdőőrök, úgyszintén a kikötők, a gátak és a csatornák őrei kötelesek felügyelni arra, hogy a törvényben és a végrehajtási rendeletben meghatározott méretek-nél kisebb halakat és rákokat nyílt vizekből ne fogjanak, ne szállítsanak és áruba ne bocsássanak.

A most említett hatósági közegeknek ébernek kell ellenőrizniök a törvény és a végrehajtási rendelet rendelkezéseinek betartását és ha szabálytalanságot észlelnek, a szállítótól, illetőleg az eladótól a községi bizonyítvány felmutatását követeljék. Ha az illető ilyen bizonyítványt felmutatni nem tud, az eladást vagy a szállítást meg kell tiltani és azt, akit tettenértek, a hatóságnál haladéktalanul fel kell jelenteni. De fel kell jelenteni minden esetben mindenkit, akit kihágáson érnek.

A feljelentett terhelt ellen a rendőri büntető eljárást *hivatalból* kell megindítani, ami azt jelenti, hogy nem szükséges az eljárás megindításához az érdekelt medertulajdonosnak vagy a halászatra jogosultnak panasz vagy magánindítványa, mert a kihágás elkövetője ellen panasz nélkül is meg kell a csendőrnek tenni a feljelentést, az eljárást minden körülmények között meg kell indítani és a tettetést meg kell büntetni. A feljelentéshez tehát az a nyilatkozat sem szükséges, amelyet a vadászati kihágási ügyekben a vadászterület tulajdonosától vagy haszonbérletjéről, mint sértettől és magánvádlótól bizonyos esetekben megkivánnak.

A tilalom ellenére szállított halat vagy rákot, ha annak fogására terhelt egyébként jogosult volt és azokat a vízbe visszabocsátani már nem lehet, az elsőfokú közigazgatási hatóság a halszemélyzet között felosztja (egy kilogramnál többet senki sem kaphat) és a fenmaradó mennyiséget az elsőfokú hatóság (a főszolgabíró, az állami rendőrség kapitánya) köz- vagy jótékony célra fordítja.

Ha a halászati kihágást orvhalász (arra nem jogosult) követte el, a kifogott halakat és a rákokat a tulajdonosnak vissza kell adni, ha pedig ez nem lehetséges, az elsőfokú közigazgatási hatóság az előbb megjelölt célokra fordítja. A hatóság ez intézkedése ellen felebbezésnek helye nincsen.

A halászati kihágásoknál és a zárt vízből való lopásnál a büntetőtörvénykönyvnek a részességről,

az orgazdaságról és a bűnpártolásról szóló rendelkezéseit alkalmazni kell.

A 83. és 84. §-ok szabályozzák az elsőfokú közigazgatási hatóságok által a halászejegyekről és azok elvesztéséről (büntető ítélettel) vezetett nyilvánosságokat. Ezekre jövőben nagyobb gondot kell fordítani és a büntetett egyéneknek a halászejegy kiszolgáltatását meg kell tagadni. Ez is egyik hatóság eszköze lesz az orvhalászok pusztításai megakadályozásának.

Minden törvény akkor éri el igazi célját, ha annak rendelkezéseit megtartják és megtartatják. A most ismertett halászati törvényre is elmondhatjuk, hogy célját akkor valósítja meg igazán, ha a végrehajtó hatóságok és a hatósági közegek, akik között a csendőrségnek is igen jelentékeny szerep jutott, hivatásuk magaslatán állanak és a törvényben előírt kötelezéseiket pontosan és lelkiismeretesen teljesítik.

Lincs jog az Egyesült-Államokban.

Irtta: E. VAN D'ELDEN.

(A müncheni „Polizeibeamtenblatt“ f. évi 21. számából.)

Északamerika Georgia nevű államának egyik kis városkájában vagyunk. Rekkendő hőség. Az utcák néptelnek. A forrón tűző napsugarak elnémítják a zsi-vajt. Mindenütt nagy csend. Három oldalról gyapotültetvények, északról sűrű bozóttal benőtt erdő övezik a városkát. Az erdő szegélyén a feketék kunyhói. Az ajtók előtt pipával szájukban csak néhány idős néger nőt látni. A többiek, kik a munkára félig-meddig is alkalmasak, künn dolgoznak a mezőkön.

Egyszerre csak segélykiáltások hallatszanak a cserjésből. Vad futásban menekül két fehér leány a város felé. Sikoltozásuk felriasztja a kis helységet; társnőjükön egy néger erőszakot követett el. A városka álmoságának pillanat alatt vége. Mindenünnen fegyverekkel és revolverekkel felszerelt fehér férfiak rohannak elő. Némelyik közülük még egészen gyermek. Üldözöbe veszik a fekete ördögöt. Ki gyalog, ki lóháton, de sokan autóba ülnek és úgy utána! A szomszédos helységeket telefonon értesítik. Az erdőből kivezető összes utakat lezárják. Vérebekkel kutatják át a cserjést, leszáll már az alkony, mikor a tettést sikerül elcsipni. Még tagad. Összekötözve vonszolják áldozata háza elé. A barátok itt felismerik benne a tettést. A bosszúszomjas tömeg kiabálni kezd: „Burn him“ (égessétek el). Odaláncolják egy lámpaoszlophoz. Szolgálatkész kezek gyorsan rőzsét és fát hoznak és magasra rakják azt a megláncolt körül. Aztán leöntik petróleummal. Hiába könyörög kegyelemlövésért a néger. Közben sötét este lett. Csak gyengén világítják meg az utcalámpák a rémes színjátékot. Most meggyujtanak egy gyufát és fellobognak a lángok. A néger kínjában felrugaszkodik, mintha láncait akarná szét tépni. Még egy rettenetes ordítás és vége van.

Férfiak, asszonyok és gyermekek százai nézték végig ezt a szörnyű látványosságot. Senki sem mert az ítélet ellen tiltakozni. A rendőrség igen bölesen távol tartotta magát.

A bosszúvágy kielégülést nyert és a tömeg szétoszlik. Most újból megmutatták a négernek, hogy az ilyen büntetést mily rettenetes módon torolják meg.

Szükséges-e egy ilyen népigazságszolgáltatás? Igen is, nem is. Ha nemi erőszakról van szó, melyet négernek fehér asszonyokkal szemben követnek el, akkor — különösen a déli államokban — nem lehet tulságosan rosszalni, hogy a fehérek ily elriasztó büntetésekkel igyekeznek asszonyaik becsületét megvédeni. Meg kell gondolni, hogy a déli államok némely vidékén a fehér lakosság kisebbségben van és ha nem járna el az elképzelhető legnagyobb szigorral, akkor a négernek alacsony erkölcsi felfogását tekintve, asszonyaik soha nem volnának biztonságban.

Ezzel szemben azt az ellenvetést fogják felhozni, miért vannak hát a törvények? Bár több — különösen déli — állam törvénye halálbüntetést állapít meg a nemi erőszak büntetése, mégis a kötél vagy villamoszék általi halál nem eléggé elriasztó a négerre nézve. A kivégzési rendesen hónapok telnek el. Hosszas bírósági tárgyalások, melyek folyamán mint egy fontos szerepet játszó színész, úgy tetszeleg magának a néger és mikor fajtájából százan és százan bámulják, Herosznak érzi magát. Aztán még egy nyilvános kivégzés, sűrű embergyűrű a verpad körül; mindezek elriasztás helyett, éppen az ellenkező hatást váltják ki. Ennek ellenében a tette azonnal rákövetkező büntetés félelmetes intés a többi négernek: „Ne nyúlj a fehér asszonyhoz“. A nép lincs joga nem mindig bünteti tűzhalállal a tettést, néha felakasztatja vagy agyonlöveti.

Ha azonban a lincs jog elfajul és odáig megy, hogy más büntetéseket is azonnali halállal büntet, az esetben nem lehet eléggé kárhóztatni. Az Egyesült-Államok lincs-statisztikája azonban arról tanuskodik, hogy 100 lincselési eset közül csak 25 volt olyan, melynél a büntetési eredmény nemi erőszak volt, tehát csak 25 százalék. (Az utolsó 30 évben évenként átlagosan 200 egyént végeztek ki ilyen módon; ezeknek 70 százaléka néger volt). Tehát gyakoriak azok az esetek is, amikor gyilkosság, gyújtogatás, betörés, lólopás és fehér asszonyok megsértésének tettesei esnek a nép dühének áldozatául. Hogy a nép gyakran ily esetekben is saját kezébe veszi a büntetést, az a meglévő törvények és a törvényt gyakorlók megvetéséről tesz bizonyosságot. Ez bizonyos körülmények között anarchiához vezethet. Példák erre az 1919. évi csikágói fajharcok, melyekben 38 ember meghalt, 537 pedig megsebesült. Az áldozatok javarésze néger volt. 2 évvel ezelőtt a Saint Louishoz tartozó kerületben ölték meg 200 néger egy hasonló hareban.

Mint már fentebb említettem, olykor fehérbőrűek sem menekülnek a lincselés elől. Ezek néha más alakban kénytelenek a nép haragjával megismerkedni. Ha pl. egy fehér ember a feleségét megveri, előfordul, hogy a megbüntetést a szomszédok veszik kezükbe. Váratlanul rajtaütnek, beültetik egy autóba, elviszik egy távolabbi helyre, levetkőztetik, leöntik kátránnyal és beszorják tollúval. Azután visszahelyezik az autóba és a város közepén leteszik a nyílt utcára. Saját nembeli-jeiktől hasonló elbánásokban részesülnek azok az asszonyok is, akiknek véletlenül nős emberek elcsábítása jut eszükbe.

Erre most azt kérdezzük: Megengedi a kormány az ilyen túlkapásokat? — Nem! — De, mert az igazságszolgáltatás gyakorlása az egyes államok dolga, (kivételet képeznek az állami szövetség elleni vétségek, melyekben egy szövetségközi bíróság dönt) teljesen ezen államok berendezésétől függ, hogy a lincselésben résztvevőket megbüntetik-e vagy sem. A déli államokban rendszerint azt a jelentést terjesztik elő a kivizsgálást lefolytató hatóságok, hogy a meglincseltet „ismeretlen“ személyek ölték meg. Ezzel a dolog el van intézve.

A lincselés megszüntetésének legfontosabb előfeltétele az egyes cselekmények, de különösen nemi erőszak büntetéseinek gyorsított eljárás alá való vonása. A jelenlegi rendszer módot nyújt az elítéltek arra, hogy fellebbezését 3 vagy 4 fórumhoz is előterjessze, miáltal elítéltetése hónapokig, sőt évekig elhúzódhat. Ha a nép tudná, hogy a gonosztevő rövid időn belül tettéért lakolni fog és a kivégzés is a nyilvánosság kizárásával történne, — akkor legtöbb esetben szabad folyást engedne a törvénynek.

Valamint a tunya tétlenség nem okoz egyebet rossz kedvnél s unalomnál, úgy a munkás élet gyümölcsét az édes pihenés bájában találjuk fel. Dolgozunk, hogy élvezhessünk; a fáradozás és élvezés közti e változtatás igazi hivatásunk. A nyugalom, mely arra szolgál, hogy pihenjünk s új erőt gyűjtünk az ismételi munkára, az embernek nem kevésbé szükséges, mint a munka maga. Rousseau.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

A varjak is beszélnek.

Nyomozta: **KULCSÁR JÓZSEF** törzsőrmester
(Somogysárd).

Ibykus görög dalnokot és lirikust, ki Krisztus előtt a VI. században Pólykrates samosi uralkodó udvarában élt, a hagyomány szerint utonállók gyilkolták meg akkor, mikor egy alkalommal a víz és a tengerek istenének, Poseidonnak tiszteletére kétévenként rendezett isthmosi versenyekre utazott. Haldoklása közben a felette repülő darvakat hívta fel bosszúra. S csakugyan, az isthmosi játékok folyamán, mikor Aischylos Eumenidái lélekborzongó fonságban jártak körül a színt, hangoztatva a bűn büntetését, egy csapat darú repült át kiáltó szóval a színpad fölött. A nézők között lévő gyilkosok az Eumenidák rémítő jelenetének szívnyomasztó hatása alatt a darvak látására a haldokló Ibykus szavaira emlékezve, megfedkeztek magukról és rémülve kiáltottak fel: „Az Ibykus darvai!” Vallatóra fogták őket, hogy mit jelentenek e szavak, mire beismerték a gyilkosságot.

Önkéntelenül is ez az ó-görög monda jut az ember eszébe, mikor a következőkben leírt nyomozást olvassa, melyben a madaraknak egy gyilkosság felfedezésében lényeges szerep jutott. Igaz, hogy ezek a madarak nem darvak voltak, mint a klasszikus ókorban, hanem csupán közönséges varjak. De lássuk magát az esetet.

A Hunyad-megyei, riskulicai őrs nagykiterjedésű körlete hegyes, részben sziklás, igen regényes vidéken terült el. A lakosság túlnyomó része alacsony műveltségi színvonalon álló oláh, kik lopásra, főleg azonban orvvadászatra nagy hajlammal bírtak. Ezek a bűncselekmények foglalkoztatták leginkább az őrsöt. Az orvvadászatot a lakosság nemcsak jövedelmezősége miatt űzte, hanem az egyeseknél valósággal minden akadályt leküzdő szenvedéllyé fokozódott. Hogy az ilyen szenvedély-eltávolította emberek esküdt ellenségei voltak az orvvadászat megakadályozására hivatott közegeknek, főleg az erdőőröknek, az természetes. Több esetben előfordult, hogy egy vadért embert ölni is képesek voltak.

A riskulicai őrsről 1912. augusztus hó 5-én 23 órakor Kulcsár József csendőr és László Antal próbacsendőrből állott járőr vezényeltetett ki az 54 órás II. sz. őrzését leportyázására. A járőr másnap déltájban az u. n. Kincses magaslaton átvezető gyalogúton portyázva, felért a kiemelkedő, az egész vidéket uraló kőszikla tetejére, hol figyelő állást foglalva, a táj szépségében is gyönyörködtek. Előttük terült el egy hatalmas, 10.000 holdas kincstári erdő, regényes hegy-csúcsokkal és szeszélyes alakú sziklával övezve. A járőr éppen azon törte a fejét, hogy másnap éjjel vizsztatérőben az úttalan erdőnek — hol sötétségben kellő elővigyázat nélkül a bő helyi ismerettel rendelkező csendőr is eltévedhetett — melyik részét válassza, mikor feltűnt, hogy az erdő egyik része felett szokatlanul sok varjú kering. A járőrvezetőnek, Kulcsár József törzsőrmesternek gyanusak voltak a folyton egy helyen fel- és alárepülő, kárógó varjak és igyekezett erre magyarázatot találni. Tudva azt, hogy a tapasztalat szerint a varjak állati hullákon is élőködnek, feltételezte, hogy az erdő kérdéses részén egy, bizonyára orvvadászok által elejtett nagyobb vad hever, de megfordult agyában az a gondolat is, hogy hátha más is történhetett, mint közönséges orvvadászat. Bár e nagy kiterjedésű erdő átportyázása csak másnapra volt előírva, hogy magát megnyugtassa és a szokatlan jelenségnek a végére járjon, elhatározta, hogy azonnal a helyszínére megy. Leereszkedve a hegy-csúcsról, a járőr a keringő varjak felé vett irányt. Egy félreeső erdő tisztásra érve, ott egy 32—35 év körüli, jobb polgári ruhába öltözött, hanyatt fekvő férfi hullájára találtak. A hullán kemény tárgyaktól eredő külsérelmi nyomok voltak, a feje csupa vér. Szemeit a varjak kiásták, kezeit összecsiszították. Alaposabb megvizsgálás után a járőrvezető ráismert az elhaltra: Polgár József kincstári erdőőr volt, ki az őrskörlethez tartozó Bulzsed községben lakott. A hulla állapotát tekintve, a halál a járőr megállapítása szerint legfel-

jebb 3—4 nappal azelőtt következhetett be. A hullától 200 lépésnyire, egy fához támasztva megtalálta a járőr a halott erdőőr szolgálati fegyverét, melynek mindkét csőve töltve volt.

A leggondosabban megejtett helyszíni szemle sem tudott olyan nyomokat vagy bűnjelket felfedezni, amelyek a tettes kilétére következtetni engedtek volna. A talaj teljesen kemény és száraz falevelekkel borított volt, lábnyomok nem látszottak. A járőrvezető arra következtetett, hogy az erdőört bizonyára orvvadászok támadták meg váratlanul és — mivel a hullán lött sebnak nyoma nem látszott — kemény tárgyakkal, valószínűleg puska tusával agyonütötték. Tekintettel arra, hogy a meggyilkolt még fiatal, erőteljes ember volt, arra következtetett, hogy a tettesek legalább ketten lehettek. Lelki szemei előtt végigvonultak őrskörletének mind a tizenkét községében lakó szokásos büntetettek, főleg pedig a veszedelmesebb orvvadászok. Tudva azt, hogy az utóbbiak nem szívesen mennek vadászni lakóhelyüktől igen távol eső helyekre, mert ott kevésbé érzik magukat biztonságban, érezte, hogy a tettest, vagy tetteseket a közelebb fekvő községek valamelyikében kell keresnie. Különösen Tomnátek községre gondolt; itt két igen veszedelmes orvvadász és egyéb szempontból is gyanus egyén lakott: Dionisze Juon és Grancsa Nyikuláj.

Az őrsállomás a gyilkosság színhelyétől 13 km.-nyire feküdt. Mivel a közelben lakott hely egyáltalában nem volt és senki sem volt kéznél, akire a hulla őrzését rábízhatták volna, a járőr tagjainak elvadásztatásáig pedig Kulcsár törzsőrmester célszerűtlennek és veszélyesnek ítélte, a hullát gallyakkal, lombokkal óvatosan letakarva, járőrtársával a legrövidebb úton a hét és fél kilométernyire fekvő Bulzsed községbe ment, amit árkon-bokron-hegyen-völgyön át $\frac{3}{4}$ óra alatt el is ért. Itt a községi biróval közölte a történetet és a vadászterület négy bérlőjét a község házához hívatta. Közben őrsparancsnokának szolgálati jegyben jelentést tett, majd a községi biróval és a négy vadász bérlővel visszasietett a gyilkosság színhelyére s ott — miután meggyőződött arról, hogy a hulla érintetlen állapotban van — rájuk bízta annak őrzését, maga pedig járőrtársával nyomozni indult.

Tomnátek községbe véve útját, oda este 8 órakor érkezett meg. Itt egy bizalmi emberével azonnal érintkezésbe lépett és a már említett Dionisze és Grancsa orvvadászok után érdeklődött. A bizalmi egyén elmondta, hogy az illetők, tudomása szerint, tegnapelőtt a hajnali órákban eltávoztak a községből. Nem tudja, hogy hová mentek. Puska nem volt náluk, ezt az erdőben elrejtve tartják. Már vissza is tértek és jelenleg lakásukon tartózkodnak. A járőrnek most már főbb oka volt arra, hogy ezeket a közismerten veszélyes egyéneket gyanuba vegye. A község házára hívatta őket és kikérdezés alá vette. Elfogadható alibit igazolni nem tudtak. Innen a gyanúsítottakkal a gyilkosság színhelyére mentek, ahol a községi biró és a négy vadász bérlő jelenlétében, az ügyesen feltett kérdések súlya alatt megtörve, a cselekményt beismerték.

Előadták, hogy augusztus hó 2-án hajnalban a kincstári erdőbe mentek azzal a céllal, hogy medvét lőnek. Az erdőben találtak Polgár József kincstári erdőőrrel. Ez utasította őket, hogy az erdőt azonnal hagyják el, de ők a polgári ruhás erdőőr rendelkezési jogát kétségbe vonták. Élesebb szóváltás után nekiesetek és puskájuk tusával agyba-főbe verték, míg csak élet volt benne. Ezután a helyszínén hagyták. A járőr a tetteseket elfogta és a dévai kir. ügyészségnek átadta. Cselekményükért 10—10 évi fegyházzal bűnhődtek.

A gyilkosság augusztus hó 2-án történt, a járőr 6-án délben fedezte fel és még ugyanaznap ki is derítette.

Ezt, az aránylag egyszerűbb nyomozati esetet nem azért ismertettük, mintha ebben a járőr részéről talán messze kimagasló teljesítményeket látnánk. De az egyszerűbb nyomozati esetek is lehetnek tanulságosak. Ami ebben a történetben első tekintetre megkapó, az a kiinduló pont, a gyilkosság felfedezése. A járőr szép példáját adta annak, hogy a jó csendőrnek a legkisebb, első látszatra talán semmitmondó jelenség előtt sem szabad gondolkodás nélkül elhaladnia. Nemesak néznie, de látnia is kell! Hozzá kell szoknia, a vérebe

kell mennie annak, hogy minden jelenségnek az okát kutassa. Ki tudja, mikor derült volna ki ez a gyilkosság, mikor találták volna meg az elhagyott erdőreszen fekvő hullát, ha a járőr a nagy számban keringő varjak felett egyszerűen napirendre tér és nem kutatja annak az okát. Ez a körülmény, párosulva a járőr kiterjedt személyi ismeretével és gyors cselekvésével, eredményt hozott.

Az áruló narancsok.

Irta: SZÁNTÓ JÓZSEF tiszthelyettes,
osztópáni őrsparancsnok.

1907 február 5-én Szöllőskislak előjárósága küldönc útján arról értesítette a balatonboglári őrsöt, hogy az ú. n. Jánoshegyen kettős gyilkosság történt. Magamat Goezán Gyula esendőrral azonnal szolgálatba vezényeltem. A helyszínére érve, a következőket láttuk: A gyilkosság színhelyéül egy szegényes házikó szolgált, amely előtt sok kíváncsi néző csoportosult. A félig nyitva levő ajtón a lakoszobába menve, ott a földön fekvő két hullát láttam, kiknek feje a felismerhetetlenségig össze volt ronsolva. A 65 éves Tamás Antal hanyatt feküdt, míg a neje, a 60 éves Csizmadia Borbála jobb oldalán. Mindkét hulla félig felöltözött állapotban volt. Körülöttük nagy vértócsa, az asztalon egy véres kendő és egy pénzeszacskó, mely üres volt. A legalaposabban megejtett helyszíni szemlénél sem sikerült oly nyomokat, vagy bűnjeleket felfedeznem, melyekből a tettes kilétére következtethettem volna. A rövidesen kiszállott bizottság a boncolást megejtven, megállapította, hogy a férfit 15, a nőt 12 fejszecsapással ölték meg.

A gyilkosság színhelyén jelenvolt egyénektől nyert értesülés alapján megállapíthatónak látszott, hogy rablógyilkosság forog fenn, mert a meggyilkoltak előző nap Karádon a vásáron sertéseket adtak el s az ebből származó pénznek — állítólag 360 koronának — nyoma sem volt. Mivel egyelőre más kiinduló pont rendelkezésemre nem állott, feltételeztem, hogy a tettest, vagy tetteseket a sertéseket megvevő egyének között fogom esetleg feltalálni. E feltevés nem bizonyult helyesnek, amennyiben Látrány, Visz, Karád, Cered, Teleki, Széled, Balatonszemes és környékén az ilyen irányban megejtett nyomozás eredményre nem vezetett. Somtur község határában végre olyan adatra bukkantam, melyet alkalmasnak ítélttem arra, hogy azon tovább haladjak. Itt ugyanis megtudtam, hogy a gyilkosságot megelőző este egy fiatal ember a Látrány felé vezető rövidebb megyei útról letérve, a Jánoshegy felé vezető hosszabb mezei úton igyekezett Boglár felé, állítólag azért, hogy a sarat elkerülje. Ezt a körülményt gyanúsának találtam, mert megállapítottam, hogy a mezei út hosszabb volna mellett sárosabb is volt, mint a megyei út. Bár az illetőt személyesen senki sem ismerte, a megadott pontos személyleírás alapján sikerült megállapítanom, hogy a gyilkosság utáni napon, a boglári vasúti vendéglőben ebédelt és ott 3 db narancsot is vásárolt; ezeket magával vitte. A vendéglős gyanúját is felébresztette, mert dacára szegényes öltözékének, nála fizetés alkalmával nagyobb összegű pénzt látott. Reményem most már fokozódott és ilyen irányban tovább folytattam a nyomozást.

Másnap újból a látrányi majorba kerültem, ahol arról értesültem, hogy ott a sárkerülő fiatalembert ismét látták, most már ünneplő ruhában, amint Somtur felé ment és kezében egy kisebb csomagot vitt. Somturban is érdeklődtem utána, de itt nem ismerték. Végre is a narancs hozta meg a megoldást. Miközben ugyanis Nagybotond pusztán nyomoztam a rejtélyes fiatalember kiléte után, egy Hideg nevű béres ablakában narancsot láttam. Eszembe jutott, hogy a keresett egyén a boglári vasúti vendéglőben narancsot vásárolt, azért megkérdeztem a bérest, hogy a narancsot honnan szerezte? Elmondotta, hogy azokat leányának a vőlegénye, Balázs István* Boglár-majori kanász hozta. Megállapítottam, hogy utóbbi személyleírása feltűnően egyezik a sárkerülő fiatalember személyleírásával.

* A gyanúsított nevét megváltoztattuk. Szerk.

A járőrrel, — melyet tekintettel arra is, hogy időközben már beesteledett, Vig Gábor esendőrral kikészítettem, — a boglári majorba mentem, ahol a majorgazda igénybevételeivel a gyanúsított lakását megközelítettem. Tekintettel arra, hogy a gyanúsítottnak még két otthon tartózkodó felnőtt fivére is volt, jónak láttam, hogy az ellenszegülés, vagy szökés meggátolása végett cselhez folyamodjam. A gazda előre megbeszélte terv szerint bekopogtatott a lakás ablakán, mondván: „Pista, kelj fel, gyújts lámpát és hozd ki, mert leejtettem a pipámat és a sötétben nem találom.“ Ezalatt a járőr tagjai lókész helyzetben vártak. Mikor a gyanúsított kijött és a járőr tagjait a lámpa fényénél hirtelen maga előtt látta, halálsápadt lett és egész testében remegni kezdett. Most már tudtam, hogy a tettessel álllok szemben. A törvény nevében őrizet alá vettem és az őrsre kísértem. Másnap kikérdeztem; eleinte konokul tagadott, bár a nála talált pénz holtszerzését elfogadható módon nem tudta igazolni. Mikor az ellene összegyűjtött adatokat eléje tartam és a narancsokat is felmutattam, megtört és tettét beismerte. Azután a lendvai erdőbe kísértem, ahol a gyilkosság elkövetésére használt véres fejszét — előadása alapján — megtaláltuk.

Bár Balázs hangoztatta, hogy a tettet saját elhatározásából, egyedül követte el és felbújtója sem volt, ezt, figyelemmel egyéniségére, nem tartottam valószínűnek. Éreztem és gyanítottam, hogy a dologról valaki még tudott, illetőleg, hogy felbújtó is szerepelhetett. Hosszas faggatásomra, beismerte még a következőket: Jelen volt a karádi vásáron és látta, mikor Tamásnak az eladott sertésekért kifizettek 360 koronát. Hazajövet Visz községben találkozott Sándor József kanással, akinek beszélgetés közben említette, hogy milyen igazságtalanul is van berendezve ez az élet. Ime, itt van ez az öreg Tamás, milyen sok pénzt kapott most is serteseiért, ő még fiatal, tudná élvezni az életet, nősülés előtt is áll és nincs egy garasa sem. Erre Sándor biztatgatni kezdte, hogy tegye el Tamásékat láb alól. Ez könnyű munka lesz, az öregeket úgy sem keresi senki és mindjárt lesz pénze az esküvőre. A Sándor tanácsára határozta el magát a gyilkosságra, melyet következőképen hajtott végre: Hajnalban Tamásék lakása közelében fejszéjével lesbe állt. Mikor az öreg Tamás szobájából kijött, beosont s először az asszonnyal végzett, majd a szobába visszatérő Tamást ütötte agyon. Miután a pénzeszacskóból a pénzt kivette, eltávozott.

Sándort Visz község határában sikerült elfogni s úgy őt, mint Balázs Istvánt a gyilkosságból származó és még előkerült 165 koronával és egyéb bűnjelekkel együtt a lengyeltóti kir. járásbírósnak átadtam.

A tettes kötél általi halálra ítéltetett, mit a kegyelem életfogytig tartó fegyházra változtatott át, míg a felbújtó 8 évi fegyházra kapott.

E fárasztó nyomozás 187 órán keresztül megszakítás nélkül tartott. Az eredményt főleg annak tulajdonítom, hogy erős elhatározással, a sikerbe vetett rendületlen hittől és szívós kitartással haladtam a cél felé, nem tévesztve szem elől az első tekintetre látszólag talán lényegtelen dolgokat sem. Ha pld. azt az első tekintetre talán nem sokat mondó tényről, hogy a sárt kerülő fiatalember a boglári vasúti étteremben étkezése után narancsot is vásárolt, figyelmen kívül hagyom, bizonyára nem tűntek volna fel a narancsok, Hideg béres ablakában sem. Már pedig kétségtelen, hogy ez a nyomozás oly fordulópontja volt, mely egyenesen a tettes személyéhez vezetett.

Hogy minden időben volt, van s lesz is panasz, az természetes; de igen különbözik a javítani kívánástól. Amaz magával, embertársaival, kormány-nyal, egyszóval mindennel való elégedetlenségből foly s többnyire alacsony haszonkeresés, vagy romlott sárepe nyavalyája. Emez pedig embertársaihoz, hazájához s a tökéleteshez vonzó szeretetből ered és szebb lelkek sajátja.

Széchenyi.

A MI HŐSEINK

Göllner Károly tiszthelyettes.

1914 augusztus hó 1-én vonult be a sátoralja-ujhelyi szárnytól tábori csendőr szolgálatra. Az elsők között volt, akik átlépték az ország határát s az utolsókkal hagyta el, 1918 november hó 20-án, a leigázott Szerbia területét.

Előjáróinak — mint egyik parancsnoka írja — mindig hű és bátor segítőtársa volt a legveszélyesebb napokban. De akkor sem vesztette el a fejét, ha önállóan kellett intézkednie. Erre pedig elég alkalma nyílt. Különösen akkor, amikor 1916 februárjában a megszállott Szerbiában a brusi járás parancsnokának nevezték ki.

A szétvert szerb csapatok mindenütt, ahonnan kivonultak komitácsikat hagytak hátra titokban, hogy azok a lakosság ellenállását megszervezzék

Göllner Károly tiszthelyettes

s a megszálló csapatoknak kellemetlenkedjenek. A komitácsik vezetője a hirhedt Koszta Vojnovics volt. A komitácsik különösen a bolgárok által megszállott területen működtek sikerrel, de bandáik az osztrák-magyar igazgatás alatt lévő területeket sem kimélték s mindennapos volt a csetepaté, ahol csendőrök és népfölkelők estek áldozatul az orvul támadóknak.

A lakosság támogatta a komitácsi bandákat, hozzájuk is szegődött s így nem esoda, hogy számuk egyre szaporodott, úgy hogy március hó 10-én mintegy 400 főből álló banda ütött rajta Lepenác községen, amelyet semmiféle fegyveres csapat nem védelt.

Lepenác község Brustól, a járás székhelyétől körülbelül 4 kilométerre feküdt. Féltő volt, hogy a bandák a járás székhelyét is megtámadják, azért Rutich József százados Göllner tiszthelyettest mintegy 60 főnyi legénységgel Lepenác felé irányította, hogy a szerb bandák további előnyomulását akadályozza meg. Közben jelentés érkezett, hogy a

szerbek Lepenác községben már rabolnak és fosztogatnak.

Göllner tiszthelyettes erőltetett menetben nyomult előre s Lepenác közelébe érkezve kiadta intézkedéseit az azonnali támadásra. Ő maga mindenütt előljárt. Személyes példája, kiváló vitéz magatartása a csendőrökből, pénzügyőrökből és népfölkelőkből állott s az erőltetett menetelés következtében fáradt szakaszába újra lelket öntött s az öreg legénység oly lendülettel vetette magát az ellenségre, hogy az rövid, de véres harc után a községet környékező erdőbe menekült.

A szerbek számos halottat és sebesültet vettek és huszonegyen kerültek hadifogságba; Göllner tiszthelyettes szakaszából heten szenvedtek hősi halált.

E sikeres támadás után a szerb komitácsik nem mertek hasonló nagyobb vállalkozásba bocsátkozni.

Göllner tiszthelyettes e szép fegyvertényével az 1. osztályu ezüst vitézségi érmet szerezte meg, de ott van a mellén a koronás ezüst és vas érdemkereszt is annak jeléül, hogy mindennemű beosztásban megállja helyét a kötelességét hűen teljesítő magyar csendőr.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A spanyol csendőrség.

Dezséri BACHÓ LÁSZLÓ százados fordítása.

(11. közlemény.)

A csendőrségnek azonban csak a következő esetekben lehet a pénzügyőri és vámőri szolgálathoz beleavatkoznia:

- Ha erre a pénzügyőrségtől megkeresést kap.
- Minden esetben, ha valakit csempészetten vagy vámsaláson tettenért.
- Olyan esetekben, mikor a fentnevezett bűncselekmények tudomására jutnak és a közelben nem volnának található pénzügyőri közegek, akik az eljárás lebonyolítására elsősorban hivatottak. Ezen három esetben a csendőrség kötelessége az eljárást szabályszerűen lefolytatni, a tetteket letartóztatni és az illetékes hatóságnak átadni.

A csempészek és vámsalók elleni eljárás megkönnyítése céljából joga van a csendőrségnek a törvény által előírt alakosságok betartása mellett átkutatni az összes köz- és magánépületeket, továbbá minden előzetes bejelentés nélkül az összes hajókat és egyéb vízi járműveket, végül a hatósági felügyelet alá tartozó gyárakat és üzemeket.

A magánépületekben tartandó házkutatásokhoz az engedélyt a vizsgálóbíró, vagy pedig a pénzügyi hatóságok adhatják meg. Köz- és magánépületekben éjszakai házkutatásokat tartani nem szabad, azonban az éj folyamán mindazon intézkedések foganatosítandók, melyek a házkutatásnak a következő napon megtörténendő sikeres lebonyolítása céljából célravezetőnek látszanak. Ilyen házkutatásoknak a polgármester vagy annak megbízottja jelenlétében kell történniök és a polgári hatóság képviselője köteles az ügyködésről minden esetben felveendő jegyzőkönyvet aláírni.

Nem szükséges engedélyt kikérni akkor, ha a ház tulajdonosa a házkutatás foganatosítása ellen kifogást nem emel, vagy ha az üldözött csempészek vagy vámsalók minden kétséget kizáró módon a kérdéses épületben kerestek menekéket.

Mindazon esetekben, mikor a csendőrség pénzügyőri és vámőri szolgálathoz lát el, fel van jogosítva arra is, hogy magánégek üzleti könyveit, számláit és egyéb okmányait átnézhesse.

A csempészeti és vámesalási ügyekben lefolytatott eljárásokról jegyzőkönyvet kell felvenni, melynek a következő pontokat kell tartalmaznia:

a) azon hatóság megnevezése, mely a zárt helyiségekbe való behatolásra az engedélyt megadta;

b) az idő és hely pontos megjelölése, melyben a csempészett vagy elvámolatlan áruk lefoglaltattak;

c) ha a csempészek vagy vámesalók elfogattak, ezek nevei és összes személyi adatai, ellenkező esetben pedig mindazon adatok, melyek a tettesekre vonatkozólag kiderítették;

d) megemlítendő, hogy a tettesek fegyverek birtokában voltak-e s hogy fejtettek-e ki ellenállást;

e) a lefoglalt áruk pontos jegyzéke és azok részletes leírása;

f) azon jármű, hajó stb. pontos megjelölése, melyből a lefoglalt áruk elhozattak vagy amelyen azok elrejtve lettek és

g) a lefoglalást foganatosító csendőrségi közegek neve és rendfokozata. Ezen jegyzőkönyv a pénzügyi hatóságnak haladéktalanul beküldendő.

23. Az okmánybélyegekkal elkövetett jövedéki kihágásoknál a csendőrségnek a hatásköre tettenérésnél és akkor, ha eljárás lefolytatására felszólíttatik, azonos a pénzügyőrség hatáskörével.

24. A *kivándorlás* ellenőrzésére a csendőrségi szabályzat részletes utasításokat tartalmaz. Ezen utasítások egyik legfontosabb pontja az, hogy minden, a polgári hatóság által kiállított szabályszerű útlevélnek a tulajdonos ujjlenyomatát is tartalmaznia kell, mely lenyomatnak a felvétele a községekben a csendőrsőn az őrsparancsnok közbejöttével történik, amiről utóbbi a tartomány polgári kormányzójának minden egyes esetben jelentést tesz.

25. A *választások* lefolytatására vonatkozó utasítás, az erre vonatkozó törvényen kívül a csendőrség részére a csendőrfőparancsnokság 1923. április 1-én kelt következő rendeletét tartalmazza:

a) A választások alkalmával szolgálatot teljesítő csendőrségi karhatalom minden tagjának szigorúan tartózkodnia kell a választásokkal összefüggő politikai munkálatokba való mindennemű közvetlen vagy közvetett beavatkozástól;

b) A csendőrségi karhatalom parancsnoka, amennyiben értesül arról, hogy a fenti pontban megnevezett visszaélés mások által követett el, haladéktalanul igyekezzék az ügyre vonatkozó legpontosabb értesüléseket beszerezni. Ha megállapítatik a visszaélés, akkor a választások pártatlan lefolytatása érdekében megteszi a szükségesnek látszó javaslatokat. A csendőrségi szemlélők és a csendőrzászlóaljparancsnokok halaszthatatlanul sürgős esetekben e tekintetben saját hatáskörükben is intézkedhetnek.

c) A csendőrség pártatlanságának nem szabad abban kimerülnie, hogy politikai küzdelmeknél nehéz helyzetekben helyéről eltávozik és távortartja magát. A csendőrség kötelessége épen az, hogy korrekt és határozott, de minden körülmények között pártatlan fellépésével minden párt tiszteletét és becsülését vívja ki a csendőregyenruhának.

d) A csendőrség úgy a választások előkészítése, mint azok lefolytatása alatt szigorúan tartózkodjék minden olyan szótól vagy cselekedettől, amely valamelyik politikai párt vagy személy mellett vagy elleni állásfoglalásnak volna magyarázható, különösen pedig tartózkodjék minden nyilvános és zártkörű politikai gyűlésen való részvételektől, nehogy jelenléte mint rokonszenv vagy ellenszenv megnyilvánulása magyaráztassék a lakosság által.

VII. FEJEZET.

Vonatok kíséréte, foglyok szállítása, pénzküldemények kíséréte.

1. *Vonatok kíséréte.* Az 1860., 1866. és 1899. években kiadott királyi rendeletek értelmében a vasutak ellenőrzése a csendőrség hatáskörébe utaltatott.

2. A vonatkíséretre kirendelt járőrök ezen szolgálatokon kívül csak olyan szolgálatteljesítésekkel bízhatók meg, melyek nem kisebbíthetik azt a figyelmet, amelyet a vonatkísérő szolgálat igényel.

A vonatkísérő járőr szolgálatának, hacsak lehet-

séges, nem szabad tovább tartania 8 óránál, melybe a visszatérés ideje is beleértendő.

3. A vonatkísérő járőrök a vonat indulása előtt félórával megjelennek az állomáson és a vasúti tisztviselő által kijelöltetik maguknak a vasúti kocsiszakszt, melyben helyet foglalnak, azután végighaladnak az összes vasúti kocsi előtt.

4. A közbeeső állomásokon, melyeken a vonat 2 percnél tovább tartózkodik, leszállanak és a vonat mindkét oldalán végighaladnak, hogy az utazóközönség lássa őket és segítségüket esetleg igénybevehesse.

5. A járőrök felváltása a szolgálat átadásával van egybekötve, amitől csak akkor lehet eltekinteni, ha a rövid tartózkodási idő miatt erre elegendő idő nincsen.

Ha a visszatérés előtt a járőrnek éjjeleznie kellene, akkor az éjszakát csak abban az esetben töltheti a váróteremben, ha az állomáson csendőrpihenő vagy a közelben csendőrségi laktanya nincsen.

Vonatok keresztezésénél, ha késés, vagy más ok miatt a járőrök egymással nem találkozhatnak, az előbb elinduló járőr az állomásfőnöknél hagyja a másik járőr részére a szükséges értesítéseket.

6. A vonatkísérő járőrök kötelessége minden bűncselekményt megakadályozni, azok elkövetőit letartóztatni és az illetékes hatóságnak átadni. A vasúti társaságok kötelesek a felváltási állomásig a letartóztatott egyének részére ingyenes utazást biztosítani.

7. A vonatkísérő járőröknek kötelességük az egyedül utazó öregek, nyomorékok, asszonyok és gyermekek védelme, ha ezek hozzájuk fordulnak. Általában kötelesek az állami közegeket, ha ezek valamely ügyködésük közben hozzájuk fordulnak, támogatni, ha ezt vonatkísérő szolgálatukkal járó kötelességeik megengedik.

Szerencsétlenség esetén a csendőr a vonatvezető rendelkezésére áll és ezzel egyetértőleg intézkedik. Ha a vonaton feljebbvalója is utazik, akkor ennek parancsait kéri ki. Segélynyújtásnál a csendőr legyen mindig az első. Ha a szerencsétlenségnek halálos áldozata is volna, akkor a csendőrség kötelessége arra ügyelni, hogy a büntetőtörvénykönyvnek ilyen esetre szóló intézkedései szigorúan betartassanak.

Az esetleg a vonattal utazó szolgálatban nem álló csendőrök lehetőleg a vonatkísérő járőrrel egy kocsiiban utazzanak. Bármely előadódó fontos eseménynél a rangban legidősebb jelenlevő csendőrségi egyén veszi át a parancsnokságot.

8. Annak szemmeltartása mellett, hogy az egész szerelvény az ő felügyelete alatt áll, a felügyeletet csak az udvariassági szabályok legszigorúbb betartása mellett szabad gyakorolnia s semmi esetre sem szabad a helyzetet vagy az utasokat ok nélkül zaklatnia.

A csendőrrjárőr kötelessége a vasúttrendészeti intézkedések betartása felett örködni, különösen vigyázzon arra, hogy menetközben senki le- vagy fel ne szálljon. Kötelessége továbbá a katonai vasúti szállítási szabályzatok betartása felett örködni és a vonatokat lekészt katonai csapatoknak és egyes egyéneknek az említett szabályzatok értelmében rendelkezésre állania.

A vonatkísérő járőrnek lőfegyverét szolgálata alatt letennie nem szabad.

9. A hadtestparancsnokoknak és a tartományok polgári kormányzóinak joguk van a vonat feltartóztatását vagy átkutatását fontos esetekben elrendelni. Ilyen esetekben a vasúti hivatalnokoknak az ezirányú rendelet felmutatandó.

10. Ha a vonatkísérő járőr szolgálata alatt letartóztatást foganatosított vagy segítséget nyújtott, a járőrvezető a visszatérés alkalmával az eset összes körülményeiről részletes jelentést tesz őrsparancsnokának.

Baleset vagy szerencsétlenség esetén, ha a járőr létszáma a segélynyújtásra nem volna elegendő, táviratilag vagy bármely gyors úton segítyt kér a legközelebbi őrstől és úgy saját, mint pedig azon zászlóaljparancsnokának jelentést tesz, kinek területén a baleset történt.

Miután lehetetlen mindazon eseteket felsorolni, melyekben a csendőrség közbelépésre köteles, szabályul szolgáljon, hogy fontos eseményekről a fenti bekezdésben említett fellebbvalók a leggyorsabban értesítendő, kiknek kötelessége az illetékes hatóságok értesítése. Ha a vonaton a járőr parancsnokánál magasabb rangú csendőrségi egyén utazik, akkor a zászlóaljparancsnokának való jelentéstétel ennek a kötelessége.

11. A járőrvezető a csendőrségnek a vonaton utazó vagy az állomásokon tartózkodó tisztjeinél, ha elég tartózkodási idő áll rendelkezésre, személyesen jelentkezik, ellenkező esetben csak a kocsiból tisztelig. Ugyanígy jár el a hadsereg tábornokaival szemben is. Ejnek idején a jelentkezési kötelezettség nem áll fenn.

12. Minden csendőrtiszt, ki a vonattal utazik, tegyen jelentést mindazon szabálytalanságról, melyeket a vonatkísérő járőr szolgálata ellátásánál tapasztalt. A csendőrségnek a vonaton tartózkodó századosai és alantás tisztjei, bármilyen minőségben is tartózkodjanak a vonaton, kötelesek a vonatkísérő járőr szolgálatát ellenőrizni és észrevételeiket a járőrnél levő, e célra szolgáló szolgálati lapba beleírni. Ezen kötelezettség alól nevezett tiszték csak akkor vannak mentesítve, ha valamely előljárójukat szolgálatilag kísérik.

(Vége következik.)

CSENDŐR LEKSZIKON

84. Kérdés. *A Szut. 250. pont 2. bekezdés szerint az őrsparancsnok az őrjárat tartamát esetről-esetre is kiszámíthatja. Hogyan történik ez?*

Válasz. Az őrsparancsnok a szolgálat vezényleésénél nincsen az előre összeállított állandó őrjáratokhoz kötve, hanem a távolsági kimutatás alapján akármelyik községet és tereptárgyat és akármilyen sorrendben is leportyáztathatja. Tegyük fel, hogy a Szut. 5. mellékletében szereplő péceli vegyes őrs parancsnoka egy rendes szolgálatba vezényelt járőrrel a következő tereptárgyakat, illetve községeket akarja leportyáztatni: Ménlő, göci gőzmalom, Mogyoród község, pulyoni juhaklok, Kézai szeszgyár és Gebhardt-major. A távolsági kimutatás alapján tehát mindenekelőtt azt kell kiszámítani, hogy hány kilométer a járőr által leportyázandó útvonal hossza. Tehát: Péceltől Ménlő 1.2 km., Ménlőtől a göci gőzmalom 2.8 km., a göci gőzmalomtól Mogyoród község 4.4 km., Mogyoródtól a pulyoni juhaklok 3.8 km., a pulyoni juhakloktól a Kézai szeszgyár 4.1 km., a Kézai szeszgyártól a Gebhardt-major 2.4 km., a Gebhardt-majortól Pécel község 3.4 km. A járőr által leportyázandó útvonal hossza tehát 22.1 km. Ezt a távolságot a 245. pont 1. bekezdése alapján 22 km.-re kell lekerekíteni. Miután a távolsági kimutatás szerint a péceli vegyes őrs körlete sík terep, az órakiszabatot a 6. melléklet I. kiszabata kell megállapítani, az pedig 22 km. után gyalog 14 óra. Külön leportyázási idő illetékes a távolsági kimutatás szerint Mogyoród község részére 2 óra, a Kézai szeszgyár részére pedig 1 óra, összesen 3 óra. Ezt az időt a távolság után illetékes 14 órához hozzáadva, az őrjárat össztartama tehát 17 óra lesz. Ha az őrsparancsnok ugyanennek az őrjáratnak a leportyázására lovasjárórt vezényelt volna ki, akkor a 22 km. út után nem 14, hanem csak 11 óra volna illetékes, ehhez a 3 óra külön leportyázási időt hozzáadva, a szolgálat tartama 14 óra lenne. Ha pedig a péceli őrs körlete nem sík, hanem dombos terep lenne (300–800 m.-ig), akkor a 22 km. után gyalog 20 óra és 12 perc lenne illetékes, ehhez újra hozzáadva a külön leportyázási időt, a szolgálat tartama összesen 23 óra 12 perc volna, a 12 percet azonban a 245. pont 1. bekezdése értelmében el kell hagyni, a szolgálat össztartama tehát 23 óra. Amilyen komplikáltak látszanak ezek a számítások, olyan egyszerűek. Két-három perc alatt akármilyen hosszú szolgálat tartamát is könnyen ki lehet számítani.

85. Kérdés. *Mi a különbség a „magántermészetű” és a „személyes” szolgálat között? (Szut. 65. pont a) alpontja).*

Válasz. A csendőrség a közbiztonság általános érdekeinek és az állampolgárok összességének szolgálatára van hivatva. Ezen hivatása keretében természetesen kötelessége a csendőrségnek, hogy mindenkinek a személy- és vagyonbiztonságát egyénileg is szolgálja, anélkül azonban, hogy a csendőrséget egyesek a maguk külön érdekeinek szolgálatára kisajátíthatnák. „Magántermészetű” minden olyan szolgálat, amely a köz-

érdek rovására magánérdekeket szolgál, még akkor is, ha egyébként a csendőrség általános hivatásába vagy feladatába beilleszthető. Például: a csendőrségnek kötelessége, hogy télen a lakatlan nyaralókat őrizze és betörések ellen megvédelmezze, de azt már senki sem kívánhatja, sem el nem rendelheti, hogy a csendőrség X. Y.-nak a villáját naponta külön járőrrel őriztesse, mert ez már magántermészetű szolgálat lenne és megakadályozná az őrsöt abban, hogy általános közbiztonsági kötelezettségeinek eleget tegyen. Magántermészetű szolgálat lenne például az is, ha a csendőrséget arra hívnák fel, hogy egy gyártelepen a lopások meggátlása végett a kiszállított kész anyagmennyiséget állandóan ellenőrizze, mert igaz, hogy a lopások meggátlása a csendőrség feladatát képezi, de az ilyen állandó ellenőrzés már túlmenne a közérdek határain és a vállalat magánérdekeit túlzott és szükségtelen mérvben szolgálná. A „személyes” szolgálat alatt egyesek egyéni kiszolgálását kell érteni. Személyes szolgálat lenne pl. az, ha egy hatósági személy kiszállásai alkalmával a lovak hajtására vagy inasi teendők végzésére akarna csendőrt igénybevenni; ha valaki a magánküldeményeit esendőrrjárőrrel akarná kézbesíttetni stb.

86. Kérdés. *A Csüsz. 88. pontja megállapítja, hogy a sommás jelentéseket az őrsnek mely napokon kell előterjesztenie. Előfordulhat azonban, hogy éppen ezen a napon sem az őrsparancsnok, sem pedig a helyettese nincsen otthon. Bevonulása után azonnal elő kell-e terjesztenie a sommás jelentést, vagy meg kell-e várnia a legközelebbi esedékesség napját?*

Válasz. A legközelebbi esedékesség napját nem kell bevárni, hanem — ha jelenteni való van — a sommás jelentést mindjárt a bevonulás után elő kell terjeszteni. Ilyenkor a sommás jelentést természetesen a szerkesztés napjáról kell keltezni, hogy az előljáró parancsnokság rögtön láthassa, hogy a késedelem nem a postán vagy indokolatlanul keletkezett.

87. Kérdés. *A járőr egy katonaszökevényt keres, de az őrskörletben nem találja. Tudomása van azonban arról, hogy a szökevénynek egy más őrs körletében levő szomszédos faluban kedvese van. Elmeget-e a járőr az idegen őrskörletbe személyesen, vagy pedig az illetékes őrsöt kell-e felkérnie, a szökevény elfogására.*

Válasz. Ha a járőr bizonyosan tudja, vagy legalább is alaposan gyanítja, hogy a katonaszökevény a kedvesénél tartózkodik s így őt ott elfoghatja, akkor nincsen akadálya annak, hogy a járőr az elfogás fogantatása végett az idegen őrskörletbe tartozó községbe személyesen is elmenjen és a keresettet elfogja. Ebben az esetben ugyanis megtörténhetik, hogy a szökevény neszét veszi, hogy a csendőrök keresték s mire az írásban vagy távbeszélőn felkért illetékes őrs a maga járőrét kiküldi, megszökik. Ha azonban a szökés veszélye nem fenyeget, rendszerint az illetékes őrsöt kell felkérni az elfogásra. (Szut. 396. pont 5. bekezdés). Az őrskörlet elhagyását az őrsparancsnoknak jelenteni kell (Szut. 271. pont 1. bekezdés), az illetékes őrsöt pedig az elfogásról az őrsparancsnoknak utólag értesíteni (105. pont utolsó bekezdés).

88. Kérdés. *Mennyi okmánybélyeget kell tenni egy 4 P 32. f. munkabér kifizetését tanúsító nyugtára?*

Válasz. Az 1927. évi 8. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 83.151/VI. b. 1927. számú belügyminiszteri rendelet szerint a csendőrség részére és a javadalmas terhére eszközölt mindennemű beszerzés, helyreállítás és javítás költségeiről kiállított nyugtákat a vállalkozók II. és III. fokozat szerinti okmánybélyeggel kell, hogy ellássák. Az 1927. évi 110. számú Budapesti Közlönyben közzétett 57.900/1927. számú pénzügyminiszteri rendelet 1. §. szerint a III. fokozatú bélyegilleték két százalékos és a 22. §. szerint a II. fokozatú bélyegilleték 0,5 százalékos. Ugyanezen rendelet 25. §. 2. pontja szerint a 20 pengőt meg nem haladó összegről szóló számlát, nyugtát stb. kettővel maradvány nélkül osztható számra kell kikerekíteni oly módon, hogy az 1 pengőnél kisebb maradvány figyelmen kívül marad, az 1 pengő vagy ennél nagyobb összegű maradvány pedig teljes 2 pengőnek számít. A 4 P 32 f. összegű nyugtánál tehát a bélyegilleték kiszámításához a 4 pengőt kell alapul venni (mert kettővel maradvány nélkül osztható), a 32 fillér elesik (mert 1 pengőn aluli

összeg) s így a köteles bélyegilleték 4 pengőnek a $2 + 0,5 = 2,5\%$ -a, vagyis 10 fillér.

Ha az összeg pl. 5 P 32 fillér lenne, akkor azt már 6 pengőre kellene kikerekíteni (mert a legközelebbi, kettővel maradvány nélkül osztható pengőösszeg 6 pengő) s ebben az esetben a bélyegilleték 15 fillér lenne.

89. Kérdés. *Egy vándorló éjjeli szállást kap a sérített éléskamrájában. Az alkalmat arra használja fel, hogy az éléskamrában lógó mintegy 10 kg.-os füstölt szalonna-táblából 3 kg.-ot levágjon a maga részére. Ezt becsomagolja és félre teszi, azonban távozásakor ottfelejt. Mily büncselekményt követett el a vándorló?*

Válasz. Az eset büntetőjogi megítélése azon sarkalzik, hogy megtörtént-e az ellopni szándékolt tárgy elvétele. A bírói gyakorlat megállapodott már abban, hogy a tárgynak helyéből való kimozdítása s ha csak egy pillanatra is hatalomba kerítése, kimeríti az elvétel fogalmát. Ebből a szempontból tehát a kérdést eldöntöttnek kell tekintenünk, mert a kérdésbeli esetben a tolvaj levágván a megtartani szándékolt szalonnát az elvitelre előkészítette s így az elvétel fogalmát kimerítette. A vándorló cselekménye különben kísérlet lenne. Ha már most az elvett 3 kg. szalonna 4 P-nél többet ér, lopás vétségéről, különben tulajdon ellen való kihágásról van szó, tekintve a szalonna élelmiszer jellegét s azt, hogy a cselekményt az értéktől eltekintve más körülmény nem minősíti büntetetté.

90. Kérdés. *Mily törvényes intézkedésben van gyökere a közigazgatási hatóság által elrendelt ebzárlatnak s ezzel kapcsolatosan kirótt büntetéseknek?*

Válasz. Az állategészségügy rendezéséről szóló 1888. évi VII. t.-cikk tartalmazza azokat az általánosan kötelező szabályokat, amelyek együttvéve az állategészségügyi rendszert alkotják. Az állategészségügyi rendszert főcélja a védekezés a ragadós állati betegségek ellen. A közhatalóságoknak ama rendszabályai, amelyeket valamely ragadós állati betegség kiütésekor a tovaterjedés megakadályozása s lehető kevés gazdasági kárral járó elfojtása végett kiadnak, ezen a törvényen alapszik. Az állategészségügyi rendszertnek másik fő jogforrása különböző miniszteri rendeleteken kívül az 1900: XVII. t.-c., amely a hatósági állatorvosok szakszolgálatát szabályozza.

SPORT

Csendőr-vívók a tiszti és altiszti országos vívóversenyeken. Június 21-től 25-éig folytak le az országos tiszti és altiszti vívóversenyek a Honvéd Sportoktatói Tanfolyam rendezésében. A „békeszínvonalat” minden tekintetben megközelítő nehéz küzdelemben testületünk képviselői is méltóan megállták helyüket, mert — bár a kardesapatversenyben a Ludovika Akadémia nagynevű, rutinos, régi vívókból álló tiszti csapatának kellett átengedniök 5:9 arányban a továbbküzdés lehetőségét — az egyéni versenyekben a következő szép helyezéseket sikerült kiküzdeniök: Papp György őrmester, az altiszti törversenyben 3., kardban 2., Borovszky Jenő főhadnagy, a tiszti törversenyben 7.,

Kontra Kálmán százados, a tiszti törversenyben 2., kardban 5. A nagy állóképességet igénylő versenyt főként az tette igen nehézé, hogy egy-egy fegyver összes versenyzői egy csoportban indultak s így már a középdöntőkbe jutásért is nagy küzdelmek folytak. A középdöntők küzdelmei pedig már komoly próbára tették a legjobbak tudását is. Kardban vitéz dr. Uhlyarik Jenő százados, törben Rády József alezredes lett a bajnok.

Kerületi kerékpár- és atlétikai verseny Sárváron. A szombathelyi csendőrkerület június 12-én nagyszabású csendőrségi kerékpár- és atlétikai versenyt rendezett Sárváron.

12-én délelőtt került eldöntésre a kerületi kerékpáros gyorsasági főverseny 24 km. távon.

Legénység közül első lett:

Mozsár Lajos csendőr 58 perc (szombathelyi osztály).

2. Gróf János csendőr 61 perc (szombathelyi osztály).

3. Horváth Gyula I. csendőr 62 perc (szombathelyi osztály).

4. Wurm József csendőr 62 perc (zalaegerszegi osztály).

Tisztek közül első Vass István főhadnagy 72 perc.

Az osztályok 20-as csapatai küzdöttek a kerékpáros vándordíjért, melyet harmadszor is abszolút fölényrel a szombathelyi osztály 20-as csapata nyert meg.

A délutáni versenyen, mely 3 órakor kezdődött, megjelent Ferenc bajor királyi herceg egész családjával és a versenyt a legnagyobb érdeklődéssel végignézte.

A verseny kezdete előtt, a szentgotthárdi szárny legénységéből alakított kerékpáros szakasz mutatott be zártrendű kerékpáros szakaszgyakorlatokat igen nagy precizitással, vitéz Náray Jenő százados parancsnoksága alatt.

Azután kerékpáros lassúsági verseny volt 100 méterre: Tisztek közül: I. Czirfusz Ferenc főhadnagy, II. Körmendi Árpád főhadnagy. Legénység közül: I. Takács József próbacsendőr, II. Gál József őrmester. **Atlétikában:** *Tiszti versenyben:* 100 méteres síkfutás: I. Zsengellér százados 12.3 mp., II. Purth főhadnagy 12.4 mp., III. dr. Benyák főhadnagy 13.2 m. *Súlydobásban:* I. Zsengellér százados 10.74 m., II. Asbóth főhadnagy 9.56 m., III. Török főhadnagy 8.79 m. *Diszkoszdobásban:* I. Zsengellér százados 38.87 m., II. Dr. Benyák főhadnagy 27.96 m., III. Asbóth főhadnagy 27.56 m. *Gerelydobásban:* I. Zsengellér százados 42.50 m., II. Purth főhadnagy 37.40 m., III. Karsay főhadnagy 34.60 m. *Magasugrásban:* I. Zsengellér százados 155 cm., II. Purth főhadnagy 150 cm., III. Karsay főhadnagy 140 cm. *3-as ugrásban:* I. Zsengellér százados 10.72 m., II. Dr. Benyák főhadnagy 9.69 m., III. Purth főhadnagy 9.49 m. *Legénységi versenyben:* 100 méteres síkfutás: I. Gyura próbacsendőr 12.1 mp., II. Molnár csendőr 12.2 mp., III. Gerencsér őrmester 12.6 mp. *1500 méteres síkfutás:* I. Frányó próbacsendőr 4 p. 41.6 mp., II. Poltz próbacsendőr 4 p. 42.8 mp., III. Predl csendőr 4 p. 44.3 mp. *Súlydobásban:* I. Kutasi csendőr 10.17 m., II. Varga

MÉRAY az 1926. évi versenyek legjobb eredményét érte el!

MÉRAY a TTC túraversenyen épen úgy, mint a husvéti triálon újból megnyerte a

TEAM-DIJAT így érthető, miért oly népszerű a

MÉRAY-motorkerékpár

MÉRAY motorkerékpár r.-t. Budapest
V., Dorottya-utca 3. Telefon: 26-65. Fiók: VI., Liszt Ferenc-tér 2. Telefon: 65-43.

Előnyös fizetési feltételek!

csendőr 9.71 m., III. Edvi próbacsendőr 9.68 m. *Diszkoszdobásban:* I. Varga csendőr 31.96 m., II. Pap őrmester 29.96 m., III. Torma csendőr 28.86 m. *Gerelydobásban:* I. Molnár csendőr 39.17 m., II. Predl csendőr 38.00 m., III. Szigeti tiszthelyettes 33.30 m. *Magasugrásban:* I. Komló próbacsendőr 154 cm., II. Soós próbacsendőr 153 cm., III. Gyura próbacsendőr 152 cm. *Távolugrásban:* I. Gyura próbacsendőr 5 m. 45 cm., II. Komló próbacsendőr 5 m. 27 cm., III. Bordos próbacsendőr 4 m. 91 cm.

A versenyzők értékes tiszteletdíjban és éremdíjazásban részesültek.

HIREK

Vitézi avatás.

Június 26-án folyt le a Margitszigeten a Vitézi Rend hetedik vitézi avató ünnepsége a megszokott fényes keretek között. Az idén kétszázkilencven tisztet és nyolcszázötven volt legénységi állományú egyént ütött vitézzé a Rend alapító főkapitánya, nagybányai vitéz Horthy Miklós kormányzó úr Őfőméltósága.

A főváros külső képén már a megelőző szombati napon meglátszott a másnapi vitézi avatás; az utcákon, villamosokon és nyilvános helyeken sűrűn feltűnedeztek a vidékről érkezett egyenruhás, népies vagy vitézi viseletű volt katonák, akiket legtöbb esetben családtagjaik is elkísértek. Egyik-másiknak a kitüntetései valósággal feltűnést kellettek s még az egyébként oly cinikus pesti nép is gyönyörködve szemlélte a vidék daliás fiait s bennük a magyar vitézség megtestesülését.

Vasárnap reggel 8 órakor már vármegyénkint sorakozva állt a felavatandók serege a Margitszigeti sportpályán; a pálya széleit az egyes vármegyék vitézi küldöttségei, a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia, a leventék és cserkészek csapatai foglalták el. A tribünök zsúfolásig teltek a legszebb sziummagyar, keresztény közönséggel. Élénk feltűnést keltett a bécsi keresztény szocialista villamosvasuti alkalmazottak egyenruhás csoportja: százötvenen rándultak át Budapestre, hogy a magyar főváros szépségeiben gyönyörködjenek és hogy egyúttal a vitézi avatóünnepet is végignézzék.

A magyar társadalmi élet kiválóságai között ott láttuk József és József Ferenc királyi hercegeket, Anna királyi hercegnőt, Horthy Miklós kormányzó úr Őfőméltósága nejét, Csáky Károly gróf honvédelmi, Hermann Miksa kereskedelemügyi és Mayer János földművelésügyi minisztereket, vitéz Jankó Kocsárd lovassági tábornokot, a honvédség főparancsnokát, Száhlender Béla altábornagyot, a m. kir. csendőrség felügyelőjét, a tábornoki kart teljes számban és a szolgálatmentes tisztikart.

Kilenc órára a tér nyugati oldalán felállított emelvényt alabárdos testőrök festői sora szegélyezte s a Himnusz hangjai mellett bevonult a Kormányzó Úr Őfőméltósága, akit a húszezer főnyi közönség felállva hosszas és lelkes ovációban részesített.

Az ünnepséget az „Acélhang” dalárda „Hiszek-e”-e nyitotta meg, melynek akkordjai után a keresztény felekezetek főpapjai sorban megáldották a vitézzé avatandókat. Ezután a Kormányzó Úr kíséretével együtt átvonult a tér átellenében felállított avatási dízsátorba s az avatandókhöz rövid beszédet mondott.

Vitézek! — mondotta — *ma, amikor a hálás haza az én kezem által vitézekké avat benneteket, azt kívánom tőletek, hogy amíg nem fenyegeti veszély ezt az országot, addig azt a fajszeretetet, azt a hazaszeretetet, amelyet a harcerekken vitézségre váltottatok, a napi munkában gyakoroljátok. Legyetek tehát a felebaráti szeretet, a termelő munka vitézei.*

De ha kell, legyetek a társadalom rendjének, a társadalom békéjének hivatott őrei. Talán sohasem forrott a világ annyira, mint ma, talán soha sem próbálták oly kitaratóan az emberiséget hamis jelszavakkal rossz útra téríteni, mint napjainkban. Ti, Vitézek, a maroknyi magyarság virága, figyeljétek és őrökjétek. Tartásotok meg, ápoljátok és fejlesszétek azokat az erényeket, amelyek őseinket a haza földjére vezették és amelyekkel megvédelmezték ezt a szép országot. Ha ezekből engednének, az ismét odavezetne, hogy az ország vezetésére méltatlan emberek annak bukását okoznák. Minden tisztességes ember kötelessége, de szíve vágya is a gyengék védelme és az elbukottak felemelése. De ha e szép feladat árca alatt a gyengét gyűlöletre nevelik, az elbukottat a földön hagyják és gyámolítás helyett lázadásra szítják, azt nem tarthatja egy élni akaró társadalom sem. Ez az egészséges jelfogás ma már mind általánosabbá válik a civilizált nemzetek körében és a magunk részéről mi mindenestre gondoskodni fogunk arról, hogy létünk érdeké-

Csendőrségi szállító!

Társasági sapka káki szintartó kammgarn

bőrernyő, bőrizzasztó, bőrrohamszjjal — 6.—

Társasági sapka káki a legfinomabb

kammgarn bőrernyő, bőrrohamszjjal, bőrizzasztóval, selyembéléssel luxus kivitel — 7.—

Bocskay sapka bőrizzasztóval és teljes felszere-

léssel — 3-52

Ezüst sapkarózsa email nemzeti betéttel I. rendű — 35

Ezüst kalapzsinór I. rendű — 1-60

Tollforgótok — 45

a 38 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6,

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321-78.

Kérje a legújabb árjegyzéket!

A Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetéseit közöljük, amelyekről olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

SIMON GYULA

bőrönd és díszmű készítő, a közlg. tisztviselők szerződéses szállítója

Budapest, VIII., Baross-utca 1. szám.

Csendőrségi tagoknak árengedmény.

12 havi részletre kaphat háló-, ebédlő-, úriszoba és konyha-
bútort a legolcsóbbtól a legdrágább kivitelig.
BLEIER Rákóczi-út 30. télemelet.

den ne lehessen úrrá felettünk a kaosz, mert nekünk az újjáépítés nagy munkájában rendre és nyugalomra van szükségünk. Az ország eroje az erkölcsi és szellemi értékek megerősítésétől és a társadalmi osztályok eszelekvő együttműködésétől függ. Mi készséggel dolgozunk együtt mindenkivel, aki hazánkat és fajunkat becsületesen akarja szolgálni, de — amint azt valaki találoán mondotta — halálos ellenségei vagyunk a lázadás szellemének!

Biztatok mindig a magyarság igazának erejében és vezéreljen a jó Isten utaitokon!

Ezután az avatandók hatosával vonultak a Kormányzó Úr elé, aki kardjával rendre a vállukon vitézzé ütötte őket. Megható volt, amint vakok és rokantak is Ófőméltósága elé járultak; utánuk a várományos vitézek következtek.

Körülbelül féltizenegyre járt az idő, mikor a szertartás véget ért. Ófőméltósága az Acélhang dalárda által előadott vitézi induló hangjai mellett ment vissza a dísztribünre. A katonazenekar a tér közepére vonult: következett a Ludovika Akadémia növendékeinek gyönyörű díszmenete. A ludovikásokat követték a felavatott vitézek, a leventék és a cserkészek, akik valamennyien díszmenetben vonultak el Ófőméltósága előtt. Szép volt. Aki ott volt, egy felejthetetlen nap emlékével és a magyarság sorsába vetett megújított bizakodással távozott.

Délben a Sziget Klubban az új vitézek közebébe rendeztek, amelyen résztvett a Kormányzó Úr Ófőméltósága is.

Csendőrök és garázdálkodó huszárok összeütközése Nagyperkátán. Június 21-én a ceglédi huszárszázad gyakorlatozás közben a fejérmegyei Nagyperkátai községbe érkezett. Aznap éjjel 23 óra tájban Rác Zoltán őrmester és Molnár István II. esendőr helyi szolgálatban állva, a község főutcáján lövést hallottak. A lövés irányába sietve, négy ittas huszárral találkoztak, akiket kérdőre vontak, hogy melyikük lőtt. Miután a huszárok fegyelmetlenül viselkedtek, Rác őrmester felszólította őket, hogy igazoltatásuk végett kövessék a járőrt. Ezt a huszárok megtagadták, sőt egy adott jelre a esendőr járőrt megrohanták és lefegyverezték, közben Rác őrmestert jobb lapockáján karddal megvágták s úgy őt, mint Molnár II. esendőrt ököllel bántalmazták. Rác őrmes-

ter és Molnár II. esendőr a helyszínéről elszaladtak, a huszárok pedig a csendőröktől elvett puskákból lövöldözni kezdtek. Molnár esendőr a laktanyába szaladt és az esetet Czinege Lajos tiszthelyettes őrsparancsnoknak jelentette. Czinege tiszthelyettes egy polgári egyént a huszárok szállására szalasztott, hogy a készséget előhívja, maga pedig felszerelve a Rác őrmester keresésére indult, egyidejűleg azonban a községben lakó helyettesét, Horváth János IV. tiszthelyestest is behívatta a laktanyába és utasította, hogy azonnal szereljen fel és csatlakozzék hozzá. Miután a községben már csend volt, Czinege tiszthelyettes abban a hiszemben, hogy a huszárok szállásukra visszatértek, a nyomozás bevezetése előtt Rác őrmestert az orvoshoz kísérte, hogy sebét beköttesse. Amíg az orvos a Rác őrmester sebét kötözte, három huszár a szállásról visszajött és karabéllyal a kezükben belekötöttek egy, az utcán álló polgári egyénbe és azt bántalmazni kezdték. A zajra az orvostól kiszaladt Czinege tiszthelyettes őrsparancsnok és felszólította a huszárokat, hogy a puskákat azonnal tegyék le, erre azonban Tóth Mihály huszár nekiment Czinege tiszthelyettesnek és le akarta fegyverezni. Czinege tiszthelyettes a huszárra egy lövést tett, de a sötétben nem találta el, majd a puska tusával fejbeütötte. Közben Horváth IV. tiszthelyettes a másik huszár által szorongatott Meggyesi Károly polgári egyén segítségére ment, de amikor annak közelébe ért, az út közepén álló Mezei Gyula szakaszvezető a csendőröktől elvett kurtályból újra lövöldözni kezdett. A gyors egymásután leadott lövések egyike Horváth IV. tiszthelyettes szívét járta át és azonnal megölte, a másik lövés Besenyei János huszárt, a harmadik pedig Meggyesi Károly polgári egyént életveszélyesen megsebesítette. Mezei szakaszvezető ezután Czinege tiszthelyettes ellen fordult, de Czinege tiszthelyettes őt puskatussal leütötte, majd torkon ragadta és az orvostól szintén előkerült Rác őrmester segítségével megbilincselte. A Czinege tiszthelyettes ütése következtében könnyebben megsérült Tóth Mihály huszár hazaszaladt s ott fogták el reggel öt órakor. A csendőrök lefegyverzésében a ceglédi huszárszázad négy huszára vett részt és pedig Mezei Gyula és Bánszki Mihály szakaszvezetők, Besenyei István és Tóth Mihály huszárok. Mezei és Bánszki szakaszvezetőket, valamint Tóth Mihály huszárt a nagyperkátai őrs elfogta, Besenyei huszárt súlyos sebesülésével a székesfehérvári honvédkórházba szállították be. Életbenmaradásához kevés a remény. A vizsgálat úgy a honvédség, mint a csendőrség részéről folyamatban van.

HEGEDŰ
HARMONIUM
TÁROGATÓ
CIMBALOM
HARMONIKA
CITERA

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művésziesen javít, legjobb húrokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyár
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.
Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény.

Modern BUTORSZALON
ÜLLŐI-UT 14. BAROSS-UTCA 11.
Olesó szolid kiszolgálás! Cégtul.: **Gáspár Nándor.**

Kerékpár
közvetlen gyári lerakat eredeti német és francia uti és versenykerékpárok kényelmes részletfizetésre is.
Alkatrészek és pneumatik gyári árban kaphatók.

Varrógép közvetlen gyári lerakat.
Eredeti német himző, stoppoló, ajourozó új rendszerű Central-Bobbin varrógépek kényelmes részletfizetésre is kaphatók.
„GÉNIUS“ GÉPSZAKÜZLETBEN
Károly-körút 3.

Csendőrség részére 30%-kal olcsóbban

fogorvoslási és fogtechnikai műveletek

Idb. Fenyvessi Vince Menyhért
intézetében

Budapest, IX., Ráday-u. 5. (Kálvin-tér melletti)
Rendelés: reggel 9-től este 6-ig. Rövid kezelési idő!

Szolgálati ügy } alkalmával sok időt és fáradságot takarít
Magánügy } meg, ha megbízható kerékpáron jár.

Kizárólag a m. kir. esendőrség
véglegesített egyénei részére:

12 havi részletre
Automoto } 260 pengő
Victoria Luxus }
Victoria Praeciosa } 240 pengő

Még ma küldje el megrendelését vagy kérjen részletes ismertetést levelezőlapon.

KOVÁCS JÓZSEF
Budapest, VI., Podmaniczky-utca 18. sz.
Nyugati pályaudvar mellett. Telefon: L. 985-27.

Kerékpár, motorkerékpár, varrógép, sportcikkek, gummiárak. Csoportos alkatrész- és felszerelésrendeléseknél részletfizetés.

A hősi halált halt Horváth János IV. tiszthelyettes június 23-án temették el Nagyerkátán óriási részvét mellett. A temetésen megjelentek Buday Andor alezredes, a székesfehérvári kerületi parancsnok helyettese, Wagner Béla százados, osztályparancsnok helyettes, vitéz Kovács István százados szárnyparancsnok, Meszlényi Béla főszolgabíró, a község előjárósága és a község lakossága kivétel nélkül. A gyászkiírást az elhunytak összpontosított 30 bajtársa adta. Horváth tiszthelyettes özvegye és három árvája gyászolja.

A budapesti és székesfehérvári csendőr tisztikar tereplovaglása és kirándulása. A Budapesten állomásozó és a továbbképző tanfolyamba vezényelt, valamint a székesfehérvári csendőr tisztikar június 20-ától 24-éig jól sikerült tereplovaglást, illetve kirándulást rendezett. Száhlender Béla altábornagy, a csendőrség felügyelőjének vezetése mellett. Június 20-án 6 órakor indult el Budapestről 36 tiszt lóháton Solymáron, Pilisvörösváron, Tinnyén, Dorogon és Táton át Nyergesujfaluba; 21-én a tisztikar Piszkén, Süttön, Neszmélyen, Dunaalmáson és Szönyön keresztül Komáromba lovagolt, ahova a reggeli órákban megérkezett Budapestről, illetve Székesfehérvárról a vonaton kirándult tisztiek társasága is. Komáromban a délelőtti folyamán Molnár Sándor alezredes, délután pedig Buday Andor alezredes, a székesfehérvári csendőrkerületi parancsnokság beosztott törzstisztjei tartottak magas nivójú és élvezetes hadtörténelmi előadásokat az 1848/49-iki szabadságharcnak Komárom körül lefolyt eseményeiről. A csendőr tisztikart a komáromi folyamórség tiszti étkezdéje látta vendégül. A nem lovasított tisztiek a délutáni folyamán állomáshelyeikre visszatértek, a lovasítottak Komáromban éjjeleztek, hogy másnap, 22-én a ménesek megtekintése végett Kishérre és Bábólnára ránduljanak át. 23-án Komárom, Tata, Tarján útvonalon át a tereplovaglást folytatták, 24-én pedig Tarjából Gyermelyen, Pátyon, Budakeszin át egy igen kellemes kirándulás emlékével Budapestre bevonultak.

Fegyverhasználat egy román katona ellen. Június 13-án 21 órakor Cs. Simon János és Kovács Gábor geszti őrsbeli csendőrök a határszáron leszállás közben a bokrok között mozgó gyanús alakokat vettek észre. Cs. Simon csendőr „Állj!”-t kiáltott, a gyanús alakok azonban nem mozdultak, sőt a járőr ismételt felszólítására egy lövéssel válaszoltak; a lövedék a járőr tagjai között süvített el. Erre Cs. Simon csendőr az alakok irányába szintén egy lövést tett, amely az ismeretlen egyének egyikét eltalálta, a többiek futásnak

eredtek. Közelebb érve a járőr, a magyar határon innen egy román katona holttestét találta, akit a Cs. Simon csendőr golyója eltalált és azonnali halálát okozta. Mint később megállapítást nyert, az agyonlőtt egyén Jäger József aradmegyei román katona volt, aki társaival egyetemben a magyar határt átlépte. A magyar járőrre Deminiko Dumitru román katona lőtt reá. A kivizsgálás folyamatban van.

Megtámadott csendőr. Június 9-én 24 órakor Halápi József fonyódi őrsbeli őrmester helyi szolgálatban Németh István és Kardos István fonyódi lakosokat közcsend elleni kihágáson érte tetten és személyi adataik megállapítása végett az őrsre akarta kísélni. Németh István Halápi őrmesternek ellenszegült, őt a kezében levő bottal megütötte és rajta 8 napon belül gyógyuló sérülést okozott. Németh István a fonyódi őrs elfogta és a kaposvári kir. ügyészségnek átadta.

Autóbaleset. Danielovics Zsigmond százados törökszentmiklósi és Illésházy Károly százados marcali szárnyparancsnokok autón Keszthely felé igyekeztek. Balatonberénynél az autó eddig még ismeretlen okokból az árokba fordult s utasai a soffőrrel együtt kiestek. Pákozdi János soffőrt életveszélyes sérülésekkel a keszthelyi kórházba szállították. Danielovics és Illésházy századosok súlyos, de nem életveszélyes sérüléseket szenvedtek.

Egy csendőr balesete. Bárány Gyula előszállási őrsbeli csendőr június 19-én egy kölesönként vadászpuskával szarkákra lövöldözött. A vadászpuska esőve szétrobbant és Bárány csendőr bal kezének hüvelykujját szétronsolta. A megsérült csendőrt a budapesti I. honvédkórházba szállították.

Doktorráavatás. Vitéz Damasy Farkas, a m. kir. csendőr-felügyelőséghez beosztott őrnagyot június 25-én a budapesti tudományegyetemen a jogtudományok doktorává avatták.

Előléptek: Törzsőrmesterré: az I. sz. csendőr kerületben: Papp Károly, Kovács András; a II. számú csendőr kerületben: Bita Ferenc; a III. számú csendőr kerületben: Kornya Ferenc és Lőrincz György őrmesterek. **Őrmesterré:** az I. számú csendőr kerületben: B. Tóth Kálmán, Végső Mihály, Magyar Sándor, Tóth István, Dénes István, Fekete György, L. Nagy János, Boris János, Mészáros László, Polcz György, Stupek Pál, Drotner Lajos, V. Szűcs György, Bálint Ignác, B. Balogh János, Rakita Pál, Kiss Lajos, Izsó Károly, Vas Péter, Sáfár Lajos, Hogenbuch Károly, Lovász István; a II. számú csendőr

„FOTÓ“ fényképezési szaküzlet BUDAPEST VII., Rákóczi-út 80.

Tiszteknek és véglegesített
csendőröknek 6 havi hitel

Fotó osztály:

Nagy választék minden árban elsőrangú gyártmányú gépekben, felszerelésekben és anyagokban.

Rádió osztály:

Kész készülékek, alkatrészek, vázlatok, accumulatorok stb. stb.

Optikai osztály:

Mindennemű látcsövekben nagy készlet; szemüvegek, javítások orvosi vényre. Pontos és gyors kiszolgálás.

Gramofon osztály:

A mai kor legalkalmasabb angol beszélőgépei a leg egyszerűbb kivittől a legdrágább kivittig. Lemezek nagy választékban.

Mechanikai gyermekjáték osztály:

Vasutak (gőz-, villany- és órszerkezettel), vasúti felszerelések, gőzgépek, gyerekjátékok stb. stb.

PORTABLE írógépeink árban, minőségben utolérhetetlenek

Jóállással 224 pengő. Részletfizetéses kedvezmények

Ujlaki Béla R.-T. Budapest, Erzsébet-kr. 28.

KEMÉNYFA HÁLÓSZOBA

Tartós kivitelben. Jóállással kapható.

Csendőröknek kedvező részletfizetési feltételek.

Lányi butorkereskedő, VII., Akácfa-utca 7. sz.

Csendőrtisztek és altisztek

RUHÁZATI

szükségletüket **minőség, árak, törlesztési feltételek** tekintetében **legelőnyösebben** még mindig csak

DR. LENGYEL ÁBRIS

nyugalmazott máv. titkár

RUHÁZATI ÁRUHÁZ

Budapest, V., Sas-utca 29. (Szabadság-tér sarok)

cégnél szerezhetik be.

☛ Kérdésközlésre készséges levélbeli vagy telefoni felvilágosítást nyújtok.
Telefon: Lípót 962-49.

kerületben: *Ac József, Mátyás Ferenc, Csala György, Kopasz Sándor, Parpácsi Béla, Gáncz Lajos, Belső Gyula, Takó Imre, Fazekas Pál, Sittkel Pál, Balogh József I., Farkas Mihály I., Varga József, Könyvi István, Molnár Ferenc, Bondor Gusztáv, Bereczki Zsigmond, Blaskó József, Takács István, Czike Sándor, Dávid Imre, Rácz József, K. Somogyi Gábor, Galambos János; a III. számú csendőr kerületben: Ludmann Lajos és Fodor József csendőrök.*

Házasságot kötöttek: az I. számú csendőr kerületben: *Perlokai János* törzserőmester *Bakos Erzsébet*tel Püspökhatvanban, *Szalmári István* tiszthelyettes özv. *Sárkány Jánosné* szül. *Gál Eszterrel* Tiszaburán, *Kertész Ferenc* tiszthelyettes özv. *Bacsa Józsefné* szül. *Szabó Ilonával* Lőrincen; a II. számú csendőr kerületben: *Trencsik Károly* törzserőmester *Szóka Máriával* Esztergomban, *Sulyok József* őrmester *Magyar Gizellával* Somlóvásárhelyen; a VI. számú csendőr kerületben: *vitéz Ladányi Miklós* csendőr *Gulyanics Ilonával* Tiszabüdön és *Zöld Sándor* tiszthelyettes *Virág Margittal* Karcagon.

Kérelmek. *Kölcsonös áthelyezésüket óhajtanák: Szabó István* sátoraljaujhelyi őrsbeli csendőr a székesfehérvári, szegedi vagy pécsi kerületek területére; *Tőke Imre* tolnai őrsbeli (szekszárdi osztály) csendőr a szombathelyi kerület területére; *Farkas György* högyészi őrsbeli (szekszárdi osztály) csendőr a kaposvári osztály területére; *Zay Károly* vámosgyörki őrsbeli (egri osztály) csendőr a debreceni kerület területére; *Schmidt Adám* nagymányoki őrsbeli (szekszárdi osztály) csendőr a pécsi osztály területére; *Csizmázia Dávid* nagymányoki őrsbeli (szekszárdi osztály) csendőr a szombathelyi osztály területére. Kérik azokat a bajtársaikat, akik kölcsonös áthelyezésüket óhajtanák, hogy címüket velük közöljék.

Eladnám vadonatúj A. E. G. Mignon írógépet készpénzben egyszerre lefizetve 100 pengőért, négy havi részletben fizetve pedig 120 pengőért. Csomagolási és póstai szállítási költséget nem számítok fel. *Mogyorósi János* őrmester Szilvássvár (Borsod megye).

A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének szüksége volna annak a csendőrségi Szolgálati Utasítás tervezetnek egy példányára, amelyet a belügyminiszterium az 1912. évben véleményezésre valamennyi csendőrparancsnokságnak kiadott, amelyet azonban életbe nem léptettek. Kérjük azt a parancsnokságot, amely ilyen példánnyal rendelkezik, szíveskedjék minket erről egy levelezőlapon értesíteni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt megfelelően honoráljuk. Kéziratot nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ívnek csak egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és könnyen olvasható írással írni. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát fölösleges beküldeni. Jellegűl kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jellegűből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. A Csendőrségi Lapok részére szánt pénzküldeményeket ne a szerkesztőségnek, hanem a Nemzeti Hitelintézet Budapest—Krisztinavárosi fiókjának tessék beküldeni (Postatakarékpénztári chequeszámla: 1672.). A szelvényen mindig jelezni kell, hogy az összeg a Csendőrségi Lapok folyószámlájára lett befizetve. A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének Budapest. I. ker., Vár, Országház-utca 30. szám.”

Balaton. 1. Az elkobzott, illetőleg őrizetbe vett tárgyakról minden esetben jegyzéket kell készíteni. 2. Oly rendelkezés, mely a boxer viselését megtiltama, nincs, mert az nem fegyver.

Ruha teszi az embert.

Ez a közmondás másképp azt jelenti, hogy az emberek a külsőre igen sokat adnak. Áll ez különösen az írásbeli dolgoknál, amikor csak egy levél vagy akta van az illető kezében. Ilyenkor minden vélemény az után igazodik, hogy milyen az illető írása. A technika mai állása mellett az **AEG MIGNON** segítségével bárki azonnal tud egyenletesen, szépen írni, olyan szépen, hogy a világ legszebb írója sem versenyezhet az ezen gépen írt levelek szépségével.

A csendőrségnél közel 1000 db, a lakosság többi rétegeinél, 3000 db van a legnagyobb meglepedésre használatban.

Ára . . . . . 176 P + 2% forgalmi adó,

mely összeg csekély havi részletben törleszthető. Rendelje meg még ma 30 napi próbára teljesen díjmentesen, minden kötelezettség nélkül.

Aeg Unio Magyar Villamossági Rt.

ÍRÓGÉP-OSZTÁLYA

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 29.

Ujjalu. Nem vállalkozhatunk arra, hogy egyes ügyeknek a minisztériumban utánajárjunk. Állampolgársági ügyében járjon el személyesen a belügyminisztérium illetékes osztályában, így rövidesen elintézik. Irásbeli kérvényezéssel nem megy sokra, mert olyan sok az elintézetlen optálási ügy, hogy még azok ügyeit is alig győzik elintézni, akik azt személyesen sürgetik.

Hittérítés 907—1038. 3. A hátralékos rabtartási költségeket a járásbírószék közigazgatási úton fogja behajtani. Ha az illető teljesen vagyontalan és ez nem sikerül, ezért természetesen elzárni nem lehet. 1. és 2. kérdésére legközelebb kap feleletet.

V. L. ny. áll. tiszthelyettes Alag. Olvassa el a jelenleg még érvényben levő, régi Cs—1. jelzetű utasítás 30. §-ának 5. pontját. Ott a kívánt felvilágosítást megtalálja.

Talpra magyar. 1. A „Csendőr lexikon“ rovatban válaszoltunk. 2. A Gy. Gy. Sz. II. füzet 52. pontja szerint a „leülni“ vezényszó végrehajtása után a puska a honvéd lábai közé kerül. A szabályzat részletesebb végrehajtási utasítást nem tartalmaz; célszerű és tudtunkkal leginkább követett mód az, hogy a csendőr puskáját balkezelével a töltényűr felett átmarkolva tartja, a tusa a földön nyugszik, az egész puska függőleges helyzetben van. Így szomszédját nem zavarja. 3. A bal térd érinti a földet. 4. A csendőr úgy a „Puskát vizsgára“, mint a „Töltényt rejtés“ fogások végrehajtása után „Pihenj“ állásban marad. 5. Ez a kérdése érthetetlen, írja meg pontosabban, mit akar tudni. 6. „Térdre imához“ vezényszóra a csendőr felveszi az előírt Térdre testhelyzetet s azután tisztelg (Gy. Gy. Sz. IV. f. 135. p.); „Sapkát (kalapot) le“, sem „Térdelj imához“, sem más testhelyzetben nem lehet vezényelni. A kalapot vagy sapkát az „Eskühöz“ vezényszó végrehajtásánál kell külön vezényszó nélkül levenni (Gy. Szab. IV. f. 136. p.). 7. Hadapródörmmesteri rendfokozat nincs.

B. M. csendőr Rudabánya. Az 1922. évi VII. t.-c. 4. bekezdése értelmében a legénységi állományú egyének szolgálati kötelezője 6 évre terjed. Ebbe a katonaságnál eltöltött előző szolgálatának legfeljebb 3 évét lehet beszámítani. Ha a csapatnál 2 évet és 10 hónapot szolgált és ezt igazolni tudja, a csendőrségnél 3 évet és 2 hónapot kellett szolgálnia. Kötelezője tehát 1926. évi december havában lejárt.

Hazám. A m. kir. belügyminiszter úr 120377/eln. VI—c. 1924. sz. rendelete szerint a nősülési kérvény benyújtásához 28 éves életkor és 6 évi betöltött tényleges csendőrségi szolgálati idő szükséges.

Csanádi. Követelését csak polgári peres úton érvényesítheti, a váltó összegét azonban ki kell fizetnie. Kezességet pedig soha senkiért ne vállaljon.

Fehérróza. 1. Igényjogosultsági igazolványt még nem kérhet, mert ennek elnyeréséhez 12 évi tényleges szolgálati időre van szükség. Ön pedig csak 9 éve és 9 hónapja szolgál. 2. A kimaradási engedélyjegy kizárólag állomáshelyére érvényes. Ha állomáshelyét elhagyni akarja, eltávozási engedélyt kell kérnie. 3. A cselekmény alkalmas lehet arra, hogy az 1921. évi III. t.-c.-be ütköző vétséget kimerítse, a járőrnek tehát nemcsak joga, de kötelessége is eljárni.

B. J. Marcali. A menetevélen minden esetben a vonat menetrend szerinti elindulási ideje tüntetendő fel.

B. F. Zalaegerszeg. Nézetünk szerint a jegyesség hibáján kívül történt megszüntetés után arájának ajándékba adott oly használati tárgyakat, melyeknek a tervezett házasságban véték volna hasznát, s melyek így nem is annyira ajándéknak, mint a házasságra alapított előre való beszerzéseknek tekintendők, — visszakövetelheti, illetőleg azokért a siker kilátásával polgári pert indíthat.

J. J. Nyirbátor. Utoljára viselt rendfokozatának megfelelő és nyugdíjba beszámítható tényleges illetményeinek 24 havi összegét kapná nyugdíjmegváltás címén. (Kb. 2200 pengőt.)

B. Gy. tiszthelyettes. A volt 3. osztályú tiszthelyettesekre nézve fennálló nősülési korlátozást teljesen lehetetlen megszüntetni, mert ebben a kérdésben nemcsak a nősülni szándékozók érdekeit, hanem a nőtlen legénység és főleg a szolgálat érdekeit is szem előtt kell tartani. A nősülés a csendőrségnél mindig korlátozva volt és pedig sokkal jobban, mint jelenleg, ezen a legjobb akarat mellett sem tud senki segíteni.

Hámor. 1. A volt marosvásárhelyi 22. honvéd gy.-e. iratára megszállott területen maradt. 2. Semmiféle kitüntetést nem szabad viselni, amit a tulajdonosa igazolni nem tud és ami az anyakönyvi lapba nincsen bevezetve. 3. Tizenhat és fél szolgálati éve van.

A Csendőrségi Lapok részére **HIRDETÉSEKET**

kizárólag **Balogh Sándor hirdetőirodája**

V., Bálvány-utca 12. **vesz fel.** Telefon: T. 157—83.

Mindennemű megkeresések erre a címre intézendők.

Több mint 31 év óta a világot uraló eredeti angol **The Champion kerékpárokat** 3 évi jótállással havi 20 P részletre, kerékpáralkatrészeket, lánc, pedál, nyergeket nagyban gyári árban, külső gummik 6*80 pengőtől, belsők 2*10 pengőtől, Motobécane francia motorkerékpárokat 840 pengőért szállítunk. **LÁNG JAKAB ÉS FIA** kerékpár- és gumminagykereskedők Nagy árjegyzék 700 képpel ingyen. Budapest, VIII. József-körút 41.

BÚTOR részletre **Ó** Budapest **3.** olcsón VI., **0-utca** **3.** Postások és rendőrség szállítója.

 Kerékpárok
Kerékpárgummi Világhírű „Styria“ gépek.

Alkatrészek. Mindent legjobb minőségben olcsón, részletfizetésre is szállítunk.

Deményi és Fia
Budapest, VI., Teréz-körút 4. sz.
Alapítva 1894. évben. Kérjen árjegyzéket.

„CORVIN“ BÚTORCSARNOK
Részletre olcsón! Dohány-utca 39.
A közalkalmazottak bevásárlási forrása.

Órák

Gábor Lajos

Ékszerek

Budapest, V., Lipót-körút 30.

— Kérjen órák és ékszerekből ingyen árjegyzéket, mely szerint 3—5 havi részletre vásárolhat. —
Készpénzfizetés mellett 10% engedmény.

Remény I. Ha az előjáró felszólítja, hogy kérelmét vagy panaszát adja elő, akkor kérelmét nyugodtan előadhatja, azért még nem fenyegetik. Azt már azután természetesen az előjáró állapítja meg, hogy a kérelmet lehet-e teljesíteni vagy sem. 2. Új Szolgálati Szabályzat kiadásáról nincsen szó és belátható időn belül valószínűleg nem is lesz. Az új Szolgálati Utasítást a Palladis rt.-nál (Budapest, V., Akadémia-utca 10.) 2 pengőért bárki megrendelheti. A csomagolási és postaköltséget a megrendelő viseli. 4. Nézetiünk szerint teljesen mindegy, hogy az árvaszéknél hagyja-e a követelését vagy felveszi, háború előtti követelést aligha fognak valorizálni. Ha a posta magasabb kamatot fizet, vegye ki és tegye postatakarékba. Megjegyezzük, hogy az összeget Önnek csak akkor fizetik ki, ha nagykorú.

Mohács I. Kérelmét kihallgatáson terjessze elő. Ha levelében a tényeket tárgyilagosan ismertette, nincs oka arra, hogy kellemtelenségtől tartson. Nézetiünk szerint sem volna méltányos, hogy a kárt egyedül Ön viselje. 2. Attól függ, hogy a megszakítás mettől-meddig tartott és hogy az illető leszerelt-e vagy sem.

Jutas. A jutasi altisztképző iskola pályázati feltételeit az 1925. évi 12. számunk 218. oldalán közöltük. Ugyanezek a feltételek állanak fenn az idén is.

B. esendőr. Kérdését nem értjük. Nős egyének a földjüket maguk kötelesek megmunkáltatni, ha csak ebben a tekintetben az örsrel meg nem egyeztek. Amíg az illetőt felül nem vizsgálták, addig az örs állományába tartozónak kell tekinteni, tehát a földrész is megilleti, tekintet nélkül arra, hogy teljesít-e szolgálatot vagy sem.

Irodai munka I. A szakaszparancsnok helyettesítését a Szut. 591. pontja szabályozza. 2. A szakaszparancsnok a helyi örs legénységét irodai teendők végzésére nem veheti igénybe. 3. A laktanyából eltávozó vagy oda visszatérő esendőr az eltávozást, illetve visszatérést az örsparancsnok vagy helyettesének minden esetben köteles jelenteni, tehát akkor is, ha a esendőr valamely magasabb előjáró parancsára távozott el, mert az örsparancsnoknak mindig tudnia kell, hogy a legénysége hol van.

Remény II. Az 1912. évi LXV. t.-c. értelmében, ha a két állami szolgálat között a megszakítás 30 napnál tovább terjed, a megelőző szolgálati idő rendszerint be nem számítható. Ettől csak egészen kivételes és indokolt esetben lehet eltekinteni. Ily egyének nyugdíjazásuk alkalmával a m. kir. belügyminiszter úrhoz (VI. c. oszt.) szolgálati úton kegyelmi kérvényt nyújthatnak be. Annak idején Ön is ezt az eljárást követheti, bár ebben az esetben sikerrel egyáltalában nem biztatjuk, mert a megszakítás nagyon sok (23 hónap). Az, hogy Önt a betegsége gátolta a jelentkezésben, a helyzeten mit sem változtat.

Elhatározás. Hogy a kerületi parancsnokság Önt miért nem lépteti elő, azt mi nem tudhatjuk; a fenyegetései nem olyan természetűek, hogy azok miatt Önt feltétlenül mellőzni kellett volna. Egyébként, ami késik, nem múlik; nincsen seholy előírva, hogy máhelyt valaki a három, illetve négy évet a csendőri rendfokozatban betöltötte, azonnal elő kell léptetni őrmesterré. Még egy hónapja sincs annak, hogy Ön az előírt legkevesebb szolgálati időt betöltötte, semmi sérelem nincsen abban, ha előléptetése pár héttel később jelenik meg. A levelében talált 16 fillér értékű bélyeget lapunk javára bevételeztük.

Helyesírás. A kérdezett szavak helyes írásmódja: kampósbót, leveledezik, fennhéjázó, cseresnye vagy cseresznye (mind a kettő jó), dehogynem.

Töresvár. Altisztek gyermekei a soproni tiszti leánynevelő intézetben nem helyezhetők el, úgyszintén az ottani fiúnevelő intézetben sem.

Türelem. Az ezüst kardbojtot a esendőr őrmesterek és törzsőrmesterek nemsokára viselhetik. Az erre vonatkozó rendelet rövidesen megjelenik.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: T. 205-67, 205-68, 205-69.)

Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.

CSENDŐR-

tisztek, altisztek

és azok családtagjai

nyolc havi részletfizetésre készpénzáron

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- törülközőket, abroszokat,
szöveteket, bélésárukat, kötött és szövött árut,
vásznat, sifont, zefireket, kötött gyermekgarnitúrát,
és egyéb vászonárukat, kesztyűt, harisnyát, kész
női s férfifehérműveket kötött kabátokat, függ-
készen és rendelésre, göny és függönykelméket,
új, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, min-
dennemű mosókelméket, selymeket, valamint diszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1927 augusztus hó 1-ével kezdődnek.

Elsőrendű német gyártmányú

kerékpárok és varrógépek

véglegesített csendőröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók.

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalatnál

Budapest, VI., Andrássy-út 83-85 sz.

Telefon 980-22.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33
(Klauzál-utca sarok)

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

CSENDŐRSÉGI KERÉKPÁRJAINK

MEGÉRKEZTEK!

Kinevezett csendőröknek kedvező feltételekkel. Nagy javító műhely. Gyermek-
kocsi raktár. Alkatrészek nagyban árban. Árjegyzék 600 képpel ingyen.

Láng Imre motor, kerékpár, varrógép és Budapest, VI., Teréz-körút 3 (sarok
műszaki cikkek gyári lerakata üzlet)

Pontos és legjobb órák:

Doxa . . 350.000 K

Omega . 550.000 „

== 5 évi írásbeli jótállással ==

POLGÁR KÁLMÁN FIA műórás és ékszerész

Budapest, VII., Teréz-körút 5. I. em.

Arany- és ezüstórák, ékszer és ajándék tárgyak.

Részletfizetés bevezetve! * 30 éves cég